

MANUAL DE CIVISME
I URBANITAT

1r. Esborrany
Gener 1992

I. VIURE A LA CIUTAT, VIURE A BARCELONA

Fa milers d'anys que el pla de Barcelona és petjat pels homes; de primer hi passaren, després s'hi quedaren a viure. Pau Vila i Lluís Casassas ho conten així:

Els primers habitants del que és avui Catalunya... durant el Paleolític Mitjà i superior, si passaren pel Barcelonès ho degueren fer empaitant senglars, bo i recollint aglans, i, per tant, no hi deixaren rastre. Les primeres manifestacions humanes conegudes són ja del Neolític... L'home ja no era nòmada: tenia algun cap de bestiar, algun conreu, usava terrissa...

Els diaris del mes de setembre de 1990 anunciaven la troballa de restes dels que fins ara podem considerar els primers habitants del pla de Barcelona, pels volts de Sant Pau del Camp. Diu l'informe del Servei d'Arqueologia de la Ciutat:

S'ha posat al descobert un important assentament prehistòric, en el qual es poden diferenciar dos horitzons: l'un, més recent, de l'Edat del Bronze (2.000 a.J.C. a 1.100 a.J.C.)... l'altre, més antic, correspon a un Neolític Antic-Mig (5.000 - 3.500 a.J.C.), també amb llars de foc i estructures d'emmagatzematge.

Fa set mil anys segurament, doncs, que l'home viu, habita, en el pla de Barcelona, hi treballa, hi fa aixoplucs de pedra, fusta i argila, amb llar de foc per coure el menjar i sitges per guardar la collita, les deixalles; hi enterra els seus morts. En trobarem indicis al Montjuïc i els seus voltants, Magòria i l'antic Port, a Monterols, als turons de la Peira, de la Rovira, al Putxet, a la part alta del carrer Muntaner, al camí Travesser, a la Sagrera, al Guinardó. Però no es tractava encara d'una ciutat.

L'historiador Miquel Tarradell parla del poblament d'on sorgí el nostre topònim:

El poblament ibèric de Montjuïc, no massa ben conegut arqueològicament, ha estat considerat com el precedent de la Barcelona romana. Fins i tot se li ha adjudicat un nom, Laie... dels laietans... Unes monedes, d'una emissió molt escassa, imitació pre-romana dels tipus grecs d'Empúries, amb la inscripció BARKENO, han estat atribuïdes al poblat ibèric de Montjuïc.

I afegeix parlant de la fundació de Bàrcino:

Fou elegit un turó minúscul, que en època medieval es digué Mons Taber... Un petit turó, una elevació suau, entre dues rieres, molt a prop de la platja... La nova ciutat tingué un nom oficial llarg i complicat: Colonia Julia Augusta Faventia Paterna Barcino.

Pel que fa a la data, Miquel Tarradell situa la fundació de la ciutat vers els anys 8-10 abans de la nostra Era. Així, entre 1990 i 1992 es podria celebrar el bimil·lenari de Barcelona, el bimil·lenari dels ciutadans de Barcelona, que en aquella ocasió començaven a ser, que han continuat essent en la peripècia dels temps, i que mirem de ser, plenament, hereus d'una història que cal fer avenir amb el futur.

I què és la ciutat? Jacint Verdaguer la veia com una formació de cases, des de Montjuïc on llegenda i pedra de ciutat es trobaven:

**Quan a la falda et miro de Montjuïc seguda,
m'apar veure't als braços d'Alcídes geganti
que per guardar sa filla del seu costat nascuda
en serra transformant-se s'hagués quedat aquí.**

**I en veure que treus sempre rocam de ses entranyes
per tos casals, que creixen com arbres amb saó,
apar que diga a l'ona i al cel i a les muntanyes:
mireu-la, os de mos ossos, s'és feta gran com jo!**

Certament, una ciutat és una formació, gairebé vegetal, de cases arrelades en la terra, d'uns espais robats a l'espai natural, perquè l'home hi pugui viure. Joan Maragall s'ho retreia ell mateix davant la seva darrera casa:

**Alçat eixes parets heu clos entre sos caires
el que era abans de tots, l'espai, l'ambient, la llum.
Mai més un ocell lliure travessarà aquests aires,
ni una llar errabonda hi aixecarà el seu fum.**

Les de Barcelona van ser molt temps cases familiars, com la d'uns personatges de Manuel de Pedrolo, a les Corts:

**... cases baixes, d'un sol pis, a peu pla, on del meu record
sempre han viscut les mateixes famílies...**

Després, el creixement dins de muralla de primer, i més endavant el preu del sòl, portaren a empilar les cases, com a cases de veïns, i a una nova concepció de veïnatge. Ara, el que abunda a Barcelona són cases de pisos, blocs, i fins un barri sencer, la Vil·la Olímpica, per estrenar. La Ciutat Vella és un bosc espès de cases on es van dibuixant clarianes, l'Eixample és una arbreda que havia estat concebuda com una veritable devesa; una mena de maquis de cases i casetes cobreix els turons, i alguns barris apareixen una selva de grans blocs.

Barcelona és una de les ciutats més denses del món occidental. Aquests densitat fa més necessari el bon capteniment dels ciutadans i també un millor aprofitament de l'espai. Avui dia l'habitatge s'ofereix comptant per poques desenes els metres quadrats, però especificant les comoditats. Extraïem dels actuals anuncis a la premsa:

Pisos amb: Aigua calenta, Gas, Electricitat, Ascensor, Porter electrònic, Telèfon, Antena parabòlica, Calefacció, Aire condicionat, Recollida automàtica de deixalles...

Entre la casa primitiva, amb llar de foc per tota utilitat, i les cases d'avui dia hi ha gran diferència; també n'hi ha entre les formes de vida de cada casa. Per dins, Cada casa és un món, i la polidesa en el tracte de persones i coses és el que fa que els seus habitants hi Visquem plegats i bé, com s'explica en el manual escolar d'aquest títol de l'Ajuntament de Barcelona, que dona als infants vells consells i els fa noves consideracions.

El goig que podem trobar amb els de casa, ens porta a eixamplar el cercle, a fer-nos i a conviure bé amb els altres: amics, veïns, companys...

Conviure vol dir viure plegats, i vol dir força més:

*col.laborar per aconseguir alguna cosa que ens va bé a tots.

*compartir el que cadascú té: humor, temps, espai, traça...

*comprendre la diferent manera de ser de cadascú.

*ser capaç de dialogar, malgrat la diversitat de parers, de ritmes de vida, d'edats, etc.

Per fora, les façanes de les cases són imatge de ciutat, fins posen guapa Barcelona; en alguns barris, amb determinada actitud, permeten una visió acostada de la vida de les persones. Sovint es diu: La ciutat és la gent, per remarcar que és molt més que una estructura pètria. Però a vegades aquesta estructura s'humanitza, es fa transparent i permet descobrir fins les persones. Tot caminant lentament, sense pressa, Isidre Molas ho constata al seu llibre La ciutat llunyana:

Sant Pere de les Puel·les, la capella d'en Marcús, Santa Maria del Mar, un enfilall de carrers estrets amb alguna ràdio somorta. Són diferents a d'altres dies. Diferents a d'altres moments en què hom hi passa sense veure-ho, sense aturar-se, sense sentir-se lligat a cada tros de carrer. Ara hi ha cases, hi ha balcons, hi ha plantes, hi ha persones darrera els balcons. Hi ha persones i més persones, amb tantes vides diferents que ni tan sols les puc arribar a imaginar. Per a cadascú, els altres són la gent. Però ara es poden sentir dins, en el fons d'un mateix. No hi ha gent, hi ha persones tancades en petits caus, més o menys comunicades entre elles. Solidàries i barallades. Sento que s'hi viu. Aquestes tardes de primavera, aquesta frescor, aquesta lleugera humitat, aquest sol que escalfa però encara no crema, m'ajuden a sentir-me una persona que viu al costat d'altres persones. No hi ha gent, hi ha persones.

I si a través de finestres i balcons el vianant pot sentir les persones, les persones que viuen a les cases tenen en finestres i balcons un lloc privilegiat per rebre la llum de la ciutat, la que s'ha dit que ens fa lliures. Josep Carner a El meu balcó, s'hi sentia, vivint sospès en aquesta llum, en una mena de diàleg amb la ciutat de signes, a desgrat de la fresa del carreró:

No hi ha al món cosa tan pura
com és ara el meu balcó.
D'un bell núvol que vogava
hi de rebut la il·lusió,
d'un ocell una esperança,
d'una rosa, el meu perdó...

M. Aurèlia Capmany, la primera Regidora de Barcelona que ha mort essent-ho, el 1991, tot caminant junts per la ciutat amb Pasqual Maragall, el 1983, en el primer dels Diàlegs a Barcelona, proposa el diàleg entre ciutadans com a forma de viure a la ciutat, i forma de vida de la mateixa ciutat:

De sobte se'm va acudir que aquest vehicle que ens condiciona, ens imposa també un deure: convertir el llenguatge parlat a cau d'orella en llenguatge dirigit a tota la comunitat. El que parla no sols parla d'ell sinó de tot el seu entorn... Jo visc amb la gent i sóc el producte de les meves vivències, i aquestes vivències són compartides i controvertides. No ens podem permetre el luxe de passar de llarg de tot el que hem viscut en comú. en comú en la nostra ciutat, en comú a la Barcelona dels nostres projectes i de les nostres derrotes i de les nostres victòries... Vet aquí que la nostra ciutat del futur té dret que li recuperem els diàlegs. I insisteixo en el concepte de diàleg perquè un diàleg no és ben bé el mateix que un enterviu...

Dialogar no és, doncs, o almenys no és tan sols, preguntar i respondre, és endinsar-se pels camins de la pròpia experiència, suggerida per l'altre, motivada per similituds i contradiccions, és, de fet, el producte de la convivència.

Vivim i convivim entre pedres i olors: veus, frenades violentes i lladrucs, vivim en una ciutat que ens forma i conforma i segons el barri on naixem i aprenem a sortir al carrer i a tombar les cantonades que limiten el nostre univers infantil. Caminem junts per la ciutat i dialoguem.

D'aquesta convicció nascuda d'un primer i memorable diàleg, en naixeria una col·lecció, on es reunarien més de quaranta parelles d'interlocutors, **Diàlegs a Barcelona**, la ciutat predicada en les seves contraportades com a *Honorificentia populi nostri*. Viure a la ciutat, viure a Barcelona, resulta ser l'art de construir-se, de construir-la, i d'honorar un poble.

1. Viure a la ciutat té els avantatges més elementals de la proximitat de veïns i la utilitat dels serveis. La polidesa en el tracte de persones i serveis és la primera norma de la convivència ciutadana, dins i fora de casa.

Als ciutadans i ciutadanes de Barcelona els pertoca conèixer les possibilitats que ofereix el viure en un barri de la ciutat, i saber els drets i deures que comporta un bon veïnatge, així com el gaudir dels serveis propis, els arrendats i els comuns que consten en els contractes corresponents. Han d'evitar provocar tot tipus de molèsties.

2. Les Administracions públiques, els propietaris i llogaters, així com les companyies de serveis, han de mantenir les condicions d'habitabilitat segons els pertoqui.

A l'Ajuntament pertoca:

-vetllar per tal que tot habitatge tingui les condicions establertes per la llei i estigui en possessió de la cèdula d'habitabilitat lliurada per la Generalitat, fer les inspeccions oportunes i demanar responsabilitats, quan calgui, a qui correspongui;

-tenir cura que les companyies de serveis compleixin els tractes i obligacions que han contret amb l'Administració o amb el ciutadà directament;

-procurar que la imatge dels edificis sigui digna i que les noves construccions es facin segons les ordenances municipals.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca posar-se d'acord com a comunitat de veïns per mantenir els serveis comuns i solucionar les dificultats que sorgeixin, atendre i resoldre els desperfectes que les seves avaries ocasionin als veïns, i reclamar sempre reglamentàriament allò que calgui.

3. El civisme estén els bons costums i relacions familiars d'ajuda al veïnatge.

A l'Ajuntament pertoca establir els serveis apropiats per auxiliar els ciutadans, i informar els ciutadans d'a qui han d'avisar quan es produeixi una situació anòmala.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca assistir els veïns, i ajudar-los de bon grat sempre que calgui, directament i avisant el servei que correspongui.

4. La neteja i l'ús dels elements comuns de les cases, ha de tenir en cada cas normes clares entre els veïns, llogaters i propietaris.

Pertoca als veïns acordar les normes de funcionament, manteniment, reparació assegurança i neteja de les instal.lacions col.lectives dels espais comuns, tenir cura del seu estat, i reclamar allò que calgui a qui correspongui.

5. El bon veïnatge respecta l'ambient físic. S'evitaran sorolls, olors, impactes lluminosos que puguin molestar el veïnat.

A l'Ajuntament pertoca vetllar per tal que s'atenguin de seguida les queixes fonamentades del ciutadà en aquests aspectes i posar els mitjans per tal que al carrer hi hagi el mínim de soroll, olors i impactes lluminosos que puguin molestar.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca mantenir el volum dels aparells de so a una intensitat tal que els veïns no els sentin, parlar sense cridar, no donar cops de porta, vetllar perquè les olors produïdes pel menjar i el tabac no molestin.

6. Totes les cases han de ser accessibles i acollidores per als disminuïts físics, els vells, els infants, els nouvinguts.

A l'Ajuntament pertoca vetllar que no es faci cap reforma ni obra nova sense tenir en compte l'eliminació de les barreres físiques, i tenir cura que no hi hagi barreres morals que dificultin la convivència amb els diversos grups de ciutadans que tenen disminuïdes les seves possibilitats ni amb les persones que han vingut d'altre indrets.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca col.laborar en la supressió de les barreres arquitectòniques dels habitatges dins les pròpies possibilitats, tenir i fomentar actituds i raonaments respectuosos envers els veïns i ciutadans que pateixen disminucions, i envers aquells que provenen d'altres indrets i cultures.

7. A les cases de la ciutat hi viuen sovint animals i plantes que, trets del seu medi natural, exigeixen una cura especial.

A l'Ajuntament pertoca:

- realitzar les inspeccions veterinària, de vacunació, innocuïtat i condicions de vida dignes per als animals i no molestes per a les persones;
- fer complir en la tinència d'animals i plantes els horaris, formes i llocs establerts, de rec, d'higiene, etc;
- informar els ciutadans d'on adreçar-se quan tinguin problemes;
- atendre les reclamacions sobre la higiene i el comportament dels animals i la cura de les plantes.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- tenir cura dels animals i les plantes de casa, no abandonar-los, respectar les reglamentacions, vetllar per la salut dels animals domèstics, procurar que no molestin els veïns i regar les plantes només durant l'horari establert.
- dirigir-se als veïns que tinguin animals que molesten, per tal de resoldre adequadament les dificultats que es produeixen;
- avisar el servei públic que correspongui quan alguna anomalia en la cura d'animals i plantes no s'hagi pogut arreglar entre els veïns.

8. Diverses activitats casolanes poden generar molèsties al carrer: sorolls, ús incorrecte de les deixalles, abocadors incontrolats de mobles vells, etc.

A l'Ajuntament pertoca establir una normativa clara per a cada una d'aquestes activitats, i vetllar que els ciutadans n'estiguin informats, que s'acompleixi aquesta normativa i que els serveis funcionin cada vegada millor.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- abocar les escombraries al lloc corresponent, separar-les segons els tipus i baixar-les a darrera hora de la tarda sempre que sigui possible;
- utilitzar els serveis de recollida de trastos;
- no espolsar robes ni estores sobre la via pública;
- tenir cura de les activitats que es generen al seu habitatge i a l'escala de veïns, que també poden afectar l'habitabilitat del carrer;
- col.laborar molt especialment en la neteja del tros de vorera que els pertoca.

9. A Barcelona és també el conjunt de les façanes, molt sovint velles, el que cal restaurar i repintar. Això contribuirà a millorar la imatge de la ciutat.

A l'Ajuntament pertoca donar facilitats per la restauració, informar de les normes de col.locació d'elements a les façanes i els terrats i vetllar per tal que se segueixin aquestes normes.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca complir la normativa i col.laborar amb l'Ajuntament quan els toqui restaurar la seva façana; només faran modificacions individuals dels elements de les façanes, color, persianes, antenes de TV... quan tinguin els permisos corresponents.

10. Per tal de poder viure millor a la ciutat, no totes les seves zones es destinen a habitatge. Barcelona va guanyant zones verdes i reordena el territori constantment per millorar la qualitat de vida dels seus ciutadans, per esdevenir una veritable casa de tots.

A l'Ajuntament pertoca:

- fer la planificació general de la ciutat, on es marquin les zones verdes, de parcs i jardins, les zones d'equipaments i serveis públics i privats, les zones industrials;
- vetllar per la correcció de les noves construccions i els traçats dels nous carrers de manera que siguin suficientment amples i ben orientats i hi hagi el màxim possible de zones verdes i zones d'esbarjo a cada barri;
- procurar que el ciutadà pugui gaudir dels serveis que necessita per a una millor qualitat de vida, a prop de casa i en condicions de seguretat en el funcionament.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca tenir cura no només de la pròpia casa i escala de veïns, sinó de tot l'entorn, places, carrers, serveis, i avisar qui correspongui quan sorgeixi algun problema.

II. PER FER VIA, CEDIM EL PAS

Viure a la ciutat permet també conviure de ben a prop molts altres esdeveniments que els familiars, les gestes ciutadanes al bell mig de les quals volia ser, i prest, Joan Salvat-Papasseit:

La casa que vull...
que es guaiti ciutat
des de la finestra
i es sentin els clams
de guerra o de festa
per ser-hi tot prest
si arriba una gesta.

Però per ser-hi, cal anar-hi transitant per aquest entramat de carrers i places que també és la ciutat. Veïns i forasters hi fan via; els veïns coneixen millor els més propers a les seves cases, llocs de treball i d'esplai, i, com els forasters, poden orientar-se en la ciutat consultant els seus plànols i guies, mirant rètols i cartells. Perquè no només els criden les gestes cap als carrers de la ciutat, sinó les sol·licituds de cada dia i de cada nit, com celebra a Nocturn ciudadà, Josep M. López Picó:

Canta, ciutat, els teus afanys diversos
la Musa delerosa del carrer;
i cada anunci lluminós va bé
a la rima que esperen els meus versos.

Molts dels carrers de la ciutat van ser definits en èpoques de menys població i de menys circulació rodada dins les muralles, i amb altres vehicles. Rafael d'Amat en parla tot descrivint una festa dins i fora de la ciutat a principis del segle XIX:

Les places eren plenes de gent... En los carrers de l'Argenteria, atxes de cera i oli en tots los balcones... A la carretera una fúria de carabes, tartanes, cotxes, carros, carretes, silles volants, birlotxos...

Ara, els carrers i el trànsit s'han hagut d'adequar a un gran nombre de persones i de vehicles; per aconseguir seguretat i una bona velocitat mitja s'adapta a la ciutat el Codi de Circulació i els seus senyals. Les seves normes han de ser complertes més estrictament com més populosa és la ciutat. El 1932 la ciutat de Barcelona es dotà d'un Reglament general de circulació urbana; de llavors ençà l'Ajuntament vetlla per aquesta circulació amb disposicions adequades a les transformacions i esdeveniments ciutadans.

El Centre de Tràfic de l'Ajuntament controla la circulació i els seus senyals; des del Centre, i per les emissores de ràdio i els diaris, també s'aconsellen itineraris en els dies i hores punta.

Però sovint i especialment en algunes hores i dies, hi ha puntes de circulació rodada que la fan molt lenta, costosa i molesta. Llavors la ciutat sembla, com canta la Trinca, un rotllo molt mal muntat:

Són, els terraquis, de varies mides,
de pell metàl·lica i relluent,
amb quatre potes arrodonides,
de goma negra i plenes de vent.

...i n'hi ha de rojos i n'hi ha de grisos
i n'hi ha de liles i de blau-cels.

Al davant tenen dos ulls de vidre
que se'ls encenen allà a les set...

Per millorar la circulació, Barcelona, com gairebé totes les grans ciutats, té diversos tipus de transport públic, que s'ha anat introduint els dos darrers segles, com explica el dossier Quo Vadis, Trànsit? editat per la Direcció de Serveis Pedagògics de l'Ajuntament:

En el segle XIX el mitjà de transport més generalitzat era la diligència i el carruatge de tracció animal... no va ser fins el 1872 que els primers tramvies de Barcelona van entrar en funcionament. Eren, però, tramvies arrossegats per cavalls... El 1905 inicià el seu recorregut el primer tramvia electrificat i un any més tard, el 1906, el primer autobús... amb la inauguració el 1924 de la primera línia de metro, va començar l'aventura del transport subterrani... el 1971 es van retirar els tramvies que quedaven.

Segons la darrera Guia del ciutadà publicada per l'Ajuntament, l'Entitat Metropolitana del Transport té 67 línies d'autobús diürnes i 9 de nocturnes per la ciutat, més 69 línies per l'àrea metropolitana, així com els 11.000 taxis; gestiona també 5 línies de metro que construeix la Generalitat i que tenen 98 estacions, 77 a la ciutat i 21 estacions a l'àrea metropolitana.

Hi ha també diverses grans estacions de línies de tren, que depenen de la Generalitat o del Govern Central, i que comuniquen la ciutat amb altres poblacions i països. Ara es prolonguen diverses línies de metro, i les estacions de tren, que estan comunicades amb elles, són més a prop de les grans rondes de la ciutat.

El transport públic té avantatges evidents de tot tipus i, amb un bon captament, fins s'hi fa possible la relació personal que un poeta com Gabriel Ferrater ha apuntat tendrament a Amistat del braç:

El metro anava ple. Jo m'agafava
al barrot niquelat vora la porta.
Tenia el braç tibet, i tolerava
aquell pes tebi, persistent, a l'avantbraç.
Quedàvem poca gent quan vaig girar-me.
Era molt jove...
Vaig abandonar el braç, que no fos meu,
i no els vaig mirar més, anguniat
fins a l'estació...

Molts barcelonins, molts veïns de les ciutats més properes, i altres de més lluny circulen per la ciutat en vehicle particular, especialment en automòbil. El capteniment dels conductors és un bon índex del nivell de civisme d'una població. Delfí Abella ho recordava amb humor en la seva cançó L'home al volant:

No et recordes dels temps tristos
de quan eres "peató"...

Ara ets un ésser amb rodes,
un signe del món millor.

Ara ets un expert,
un hàbil conductor.

Eres feble de caràcter
dolç i suau com un moltó.

Ho ets encara si et separen
del teu motor d'explosió.

Capítol apart, però dins la mateixa via pública, constitueixen els vehicles de dues rodes, ben diferenciats, per cert. Les motos tenen més possibilitats de circular, però també d'accident, i sovint fan massa soroll; les bicicletes, en canvi permeten alhora transitar, fer un sa exercici i gaudir millor dels itineraris de la ciutat.

Tots els vehicles han de tenir el seu lloc d'aparcament, quan no circulen. A Barcelona no hi ha aparcaments construïts per a tots els automòbils i motos, i molts queden estacionats a la via pública. Per millorar la circulació, l'Ajuntament construeix i promou la construcció de més aparcaments.

Al voltant d'alguns edificis, pels serveis i activitats que s'hi realitzen, cal que la circulació i l'estacionament s'atenguin a unes normes especials. Aquest és el cas dels serveis de sanitat, ambulatoris i hospitals, temples, escoles, especialment les dels nens més petits, els edificis dedicats a l'administració de Justícia, el Parlament...

Josep M. López Picó ens parla de la quietud de la Plaça del Pi:

Ran de parets la molsa regalima
la quietud humil de la humitat
i el sol hi deixa la tendresa prima
sobrera dels somrisos del terrat.

Des del segle passat, amb l'enderocament d'algun convent, i molt especialment en la dècada dels 80 de l'actual, a Barcelona s'han anat obrint i restaurant places, placetes, parcs i jardins de diversos tipus, on es pot gaudir d'espais de joc, de trobada, de passeig i de racons de descans en un ambient de respecte i cultiu de la natura, de la bellesa urbana i dels diversos ritmes de vida dels habitants de la ciutat, petits, grans, joves, en dies i èpoques de vacances i de treball. El primer parc, el de la Ciutadella, el darrer el de la platja del Poble Nou, passant pel de Montjuïc, el de Collserola, i tenint en compte una bona desena de parcs mitjans, com el de l'Escorxador, obert als quatre vents, o el de Can Sabaté, dins una illa popular de cases.

Hi ha els centenars de claps de verd, arbre i banc, disseminats arreu, arreu; convé que els barcelonins els coneguin i facin conèixer perquè es puguin gaudir. Els primers Usatges de Barcelona, compilats pel comte Ramon Berenguer el segle XI, ja feien que ell, com a Postat, Potestat o Príncep de la ciutat, els donés per a empriu, gaudi i profit dels ciutadans:

Estrades i vies públiques, i aigües corrents, i fonts vives, prats, pastures, selves, garrigues, i roques fundades en esta terra, són de la Postat, no per alou ni domini, sinó que tot temps sien aempriu de tot el poble...

La ciutat i els ciutadans de Barcelona celebren anualment algunes festes i a vegades expressen els sentiments i opinions sobre diversos temes que els afecten, amb actuacions en la via pública, pintures, cartells i manifestacions de celebració o de protesta.

Algunes festes tenen una caràcter molt propi a la ciutat de Barcelona. Així el dia del llibre i la rosa, El Dia de Sant Jordi que canta Josep M. de Sagarra:

Anem al carrer del Bisbe
que és el dia assenyalat;
trobarem un pom de roses
a la porta del Palau.

Els costums festius són una veritable organització popular com canta la cançó del Foc de Sant Joan:

Tres dies abans del Sant
va pels pisos la canalla
recollint els trastos vells,
canyes i manats de palla...

Però les fogueres es fan en determinats angles dels xamfrans i amb determinades condicions per no malmetre les calçades.

El sòl de la ciutat, habitat i transitat per tantes persones i vehicles, i el subsòl, pel qual passen els fluxos d'aigua potable i clavegueram, d'electricitat, de comunicació telefònica, de gas, requereixen sovint obres d'arranjament. L'Ajuntament les regula.

La Guàrdia Urbana de Barcelona té cura de l'ordre al carrer. Es reconeix pel seu uniforme, i sobretot pel seu bon tracte, i es troba i es pot requerir sempre on calgui.

Domènec Puga rima així l'admiració infantil que desvetlla el Senyor Guarda:

No us enutgeu, guarda amic,
perquè us mirem el vestit.
Quan us trobem al matí
voldriem fer vostre camí.
Porteu lluent els botons
i ben planxats els galons...

Finalment, la ciutat té en la via pública un conjunt d'elements de mobiliari urbà. Es tracta d'elements d'urbanització comú, bancs, llums, guals, serveis públics, cabines, bústies, parades, pels serveis tècnics, semàfors, caixes de connexió, clavegueram, per activitats comercials, quioscos, para-sols. El mobiliari urbà està dissenyat i instal·lat per millorar la qualitat de vida dels ciutadans; el Regidor Josep M. Serra Martí, que també morí el 1991, dedicà molta atenció a aquest disseny. Cada un de nosaltres és responsable del seu bon ús, no sols per reduir costos de manteniment, sinó perquè tothom, especialment aquells que els poden necessitar més, com les persones grans o els disminuïts, puguin usar-los en bon estat.

1. El carrer és sempre ple de ciutadans que es traslladen a peu. L'han de trobar agradable i adequat a les seves necessitats com a vianants.

A l'Ajuntament pertoca instal·lar al carrer tots els serveis que calen per facilitar el pas: suficient espai per als vianants, delimitació de l'espai per vianants i vehicles, papereres, contenidors...

Als vianants els pertoca:

-comportar-se i tractar-se els uns als altres amb polidesa pels carrers de la ciutat. Polidesa en l'arranjament personal i en la cura de no embrutar la via pública;

-buscar sempre papereres i contenidors per llençar qualsevol deixalla.

-caminar per les voreres, sense donar empentes, al seu pas i cedint-lo sempre que calgui. Si van en grup, han de procurar no envair tota la voravia per deixar passar els altres.

Tots els ciutadans i ciutadanes són responsables del manteniment del mobiliari urbà, les façanes, els vehicles i les instal·lacions.

2. Els senyals de circulació indiquen a vianants i vehicles en quins moments poden travessar les calçades i en quina direcció. La circulació a la ciutat serà més fluïda i segura, com més ateses siguin les normes establertes.

A l'Ajuntament pertoca:

-tenir cura que els senyals de circulació siguin els adequats;
-facilitar l'orientació dels ciutadans, mitjançant indicacions, guies i plànols;

-reservar espais suficients per als vianants de totes les edats i condicions;

-fer complir el reglament de circulació de la ciutat, adequant-lo a cada època i circumstància;

-procurar que tots els vehicles tinguin lloc per aparcar, en la via pública o en aparcaments.

Als conductors els pertoca:

-aparcar els vehicles només on i quan està permès. Si no és així, es dificulta la circulació de la ciutat, especialment la dels vianants amb més problemes: vells, disminuïts, nens...

-complir les normes de parada, velocitat, pas i cessió de pas d'una manera estricta, donada la poblositat de la ciutat.

Als vianants els pertoca caminar per les voreres i les illes que els són reservades i travessar el carrer quan els correspongui.

A vianants i conductors pertoca:

-seguir obligatòriament el reglament i els senyals de circulació: els vehicles no han de traspasar les voreres més que pels guals autoritzats; no hi aparcaran mai, excepte els de dues rodes allà on hi hagi zones reservades per a ells.

3. El transport públic afavoreix la fluïdesa de la comunicació a la ciutat.

A l'Ajuntament pertoca posar-lo a disposició dels ciutadans en suficient nombre, freqüència i bon estat. El personal del servei, ha de tractar els usuaris amb correcció i ajudar-los en tot allò que els calgui.

El mateix han de fer els usuaris amb el personal del servei i els altres usuaris, tot respectant les instal·lacions dels serveis i el mobiliari.

4. Els vehicles de dues rodes tenen majors possibilitats de circular sense entrebancs.

A l'Ajuntament pertoca vetllar per una correcta circulació de motocicletes i bicicletes, amb la reglamentació adequada a cada un d'aquests vehicles: posant carrils especials per les bicicletes i fent complir la reglamentació a les motocicletes: velocitat, respecte als senyals, casc...

Els motoristes han de tenir una cura especial dels seus hàbits de conducció: portar casc, no sobrepassar la velocitat indicada, respectar els carrils, i revisar els motors a fi d'aconseguir que funcionin bé, que no facin soroll i molestin el menys possible, especialment en hores de descans, que disminueixin els accidents i augmenti la seguretat.

5. Hi ha diverses zones de la ciutat que tenen una senyalització especial en atenció al caràcter dels serveis que hi radiquen, per exemple, els hospitals.

A l'Ajuntament pertoca col·locar les indicacions necessàries, tenir cura de la seva conservació i vetllar que siguin respectades.

Als conductors els pertoca evitar més que en altres llocs el soroll i transitar amb molta cura davant els seus accessos, deixant-los sempre lliures.

6. Les places i els parcs són per al gaudi de tots els ciutadans. Possibiliten el descans, l'esplai i els encontres i amistats que fan més plena la vida personal.

A l'Ajuntament pertoca vetllar per tal que això sigui possible, tenint cura de la conservació de les plantes, el mobiliari i la seguretat.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca respectar el medi natural i el seu cultiu en jardins i tenir atencions envers les persones de tot tipus i situació que, soles o en grup, hi passen un temps.

7. Els actes culturals, festius o esportius i les manifestacions en la via pública són propis de la vida de la ciutat.

A l'Ajuntament pertoca:

- regular aquestes activitats de manera que puguin ser el màxim d'agradables i molestin el mínim nombre de ciutadans;
- prendre mesures especials de circulació i aparcament prop dels accessos als grans estadis i on i quan se celebren actes multitudinaris, com els grans recitals;
- reglamentar les festes anuals, com la Festa Major o la revetlla de Sant Joan, tot reservant llocs apropiats per a les pintades i cartells, de manera que no enlletgeixin la ciutat.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca seguir les normes dictades per l'Ajuntament. En el cas de celebracions multitudinàries, la més petita transgressió de les normes de circulació i aparcament pot produir grans molèsties, inseguretats i fins desastres.

En la realització d'actes i manifestacions en la via pública, cal tenir en compte les indicacions de la seva organització o reglamentació pel que fa als espais i horaris reservats.

Les manifestacions tenen també la seva normativa governativa pròpia; cal avisar que es faran i atendre les indicacions, per no dificultar la vida dels altres ciutadans i que tots es puguin assabentar millor del pensament i sentiments d'uns i altres.

8. Les obres en la via pública són una molèstia que cal assumir pensant en la millora de serveis que signifiquen per a la ciutat.

A l'Ajuntament pertoca reglamentar la unificació d'aquestes obres en el temps i l'espai, i assenyalar-les amb tanques de seguretat i rètols on consti la durada i el tipus de les obres.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca exigir aquesta senyalització i el respecte dels seus terminis, suportar les molèsties que provoquen i que seran millores en el futur, i respectar la senyalització per la pròpia seguretat i la dels altres.

9. Barcelona som tots. En tota circumstància, doncs, cal tenir una atenció especial envers les persones amb disminucions o en situacions especials.

A l'Ajuntament pertoca tenir en compte en els transports, els grans edificis, les aglomeracions i els moments de calma, els infants, la gent gran, els disminuïts, les dones embarassades i tots els que estan en situació desfavorable, pel motiu que sigui.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca tenir-los en compte, cedir-los el pas, el seient, donar-los sempre precedència i ajudar-los. Aquesta és una norma que més que escriure en una llei, ha de ser practicada per tal que es vagi aprenent a mesura que es viu i es creix en la ciutat.

10. La Guàrdia Urbana és el cos municipal encarregat d'atendre els ciutadans en qüestions de circulació i de seguretat i preservar, juntament amb altres cossos, l'ordre en els carrers de la ciutat.

A l'Ajuntament pertoca procurar que el nombre dels agents sigui suficient i la seva formació adequada, per tal que es dediquin a l'ordenació del tràfec i l'orientació dels ciutadans en tot el que la puguin necessitar, amb una atenció especial per la seguretat en general i per a aquelles persones que ho necessiten més, o hagin estat víctimes d'alguna infracció.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca demanar ajut a la Guàrdia Urbana sempre que calgui i atendre les seves indicacions, especialment en el trànsit per la via pública.

Quan algú, especialment els conductors de vehicle, vulnera les normes de comportament i circulació, i no atén les indicacions de la Guàrdia Urbana o dels senyals establerts, rep la notificació de la multa corresponent, contra la qual pot donar explicacions de la seva conducta; cas que l'hagi de pagar, cal que ho faci puntualment per evitar recàrrecs i contribuir millor, encara que en poca proporció, a finançar els diversos serveis d'ordenació de la ciutat.

III. BARCELONA, LA FABRICA D'ESPANYA

Barcelona, com moltes altres ciutats, ha estat i és qualificada sovint de ciutat industrial, i certament ha estat i és un extens i diversificat camp d'oferta de treball, que ha fet créixer i ha crescut amb la seva població. Però la condició de cap i casal d'un país, Catalunya, governat, gairebé tot al llarg dels dos darrers segles, des de lluny, des del centre d'Espanya, ha donat un caràcter peculiar, amb dificultats i embranzides circumstancials, a l'evolució dels seus sectors de producció; el procés d'industrialització, amb tot, ha aconseguit que Barcelona pugui ser considerada la fàbrica d'Espanya, i és una bona mostra d'aquests vaivens.

Menestrals i comerciants, activitat portuària i mercantil, i formes de govern pròpies, com ara la del Consell de Cent, havien fet de Barcelona una de les ciutats més importants d'entre les de la Mediterrània, i cap i casal d'un petit país, estès dels contraforts pirinencs a les aigües de l'Ebre: Catalunya. El rei Jaume I l'anomenava pàtria comuna de tots els catalans.

A principis del segle XVIII, l'endemà mateix de la caiguda de la ciutat l'onze de setembre de 1714, que significà la pèrdua de les pròpies institucions de govern i les de Catalunya, remarca Miquel Tarradell com els ocupants s'admiraven que els barcelonins, tot seguit després de la catàstrofe, reprenguin les activitats quotidianes amb empena. Entre ells, un testimoni excepcional, el duc de Berwick, que havia dirigit l'exèrcit assaltant franco-espanyol.

És la primera meitat del segle XVIII quan Barcelona, com una bona part de les poblacions de Catalunya, comencen a desplegar noves activitats productives; manufactures d'una mena d'estampats, les indians, d'altres teixits, el comerç amb Amèrica, obres de construcció i de reconstrucció, fan créixer la població i l'estructura econòmica de la ciutat. El 1735 s'obté el permís reial per organitzar la Junta de Comerç, que més endavant tindrà la col.laboració d'una Comissió de Fàbriques.

El creixement econòmic, continua Tarradell, només es pot explicar si el relacionem amb el conjunt de Catalunya, que durant aquest període augmenta la seva població fins a duplicar-la, com a mínim... sobraven braços... I l'emigració catalana cap a Barcelona no és pas conseqüència d'una crisi agrícola. Tot al contrari... les comarques catalanes no es limiten a aportar homes -braços- a la capital... hi aporten també excedents del capital derivat de l'agricultura, en una nova manifestació dels lligams econòmics seculars, entre Barcelona i les comarques.

Però les condicions de treball eren dures, i el treball dels infants estava a l'ordre del dia. El Baró de Maldà, l'endemà de Sant Joan de 1795, anota en el seu Calaix de Sastre:

...los minyons de l'Hospici escombraran cada dia los carrers d'aquesta ciutat, pagant-los los duenyos de casa un quarto i mig.

Amb tot, la ciutat creix físicament, conta Pau Vila. Més negocis, més feina, més gent; això feu que el marquès de la Mina es decidís a realitzar el vell projecte d'urbanització de la Marvella, bo i fent desaparèixer el barracam conegut per "barri de la platja"... L'any 1756 ja hi havia vuit carrers... hom ja en deia la Barceloneta.

A tot Espanya es venien productes catalans. El 1822 es feu una primera exposició de productes manufacturats de la ciutat; hi vingueren comerciants de diversos països. No sols hi trobarien teixits diversos i ben acabats, sinó calçats, puntes, barrets, objectes de vidre, eines, paper. Començaven a treballar les primeres indústries químiques.

El segle XIX Barcelona entra a l'anomenada era del vapor. El 1833 funcionava ja la fàbrica "El Vapor", de teixits, i començaran els primers conflictes entre empresaris i obrers. Uns i altres tenen ja les seves associacions. De la Societat de teixidors surt l'any 1841 aquesta queixa que recull Pau Vila, geògraf i mestre, i antic teixidor:

En la culta Barcelona,
los del arte de tejidos,
despóticamente oprimidos,
lloraban su situación
pues los ricos fabricantes
obrando tiranamente
el jornal de pobre gente,
quitaban a discreción.

D'una manera especial en el camp dels teixits, va ser important el treball de la dona, i fins dels nens. Xavier Benguerel els recorda en les seves Memòries:

D'aquella fàbrica del Poble Nou, tothom en deia "El Cànem". De les dones i de les criatures que hi treballaven un gavadal d'hores diàries, "les xinxes"... Exhalaven un tuf espès, d'olis pesats, d'espart, de borra, de misèria... A les nou o a les deu de la nit, aquelles dones i aquelles criatures sortien com un ramat de la cleda. Brutes, exhaustes... La majoria enfilava el camí de Pequín o de la Marvella:

-Ara pleguen "les xinxes"!
-Tapa't el nas!

Dolors Monserdà explicava l'altra cara de la moneda, la de la dona que començava a fabricar a casa, tot i empenyent el marit a ser empresari, La Fabricanta:

I la dona, que amb dos telers vells i algunes lliures de seda comprada a fiar havia començat el negoci de la casa, fent passar el seu marit de treballador a amo, s'enginyà per comprar-ne de mecànics, llogà una quadra a Sants...

Una indústria més dura que la del teixit començà amb el vapor, la indústria mecano-metal·lúrgica. De primer, tallers, més endavant grans complexos industrials que serviren i es serviren ja del ferrocarril des de 1848: Vulcano, La España Industrial, La Maquinista Terrestre y Marítima, funcionen ja a ple rendiment a meitat del segle XIX.

Durant tot el segle, el desenvolupament industrial, les tensions entre obrers i patrons, i la llunyania i arbitrarietat dels governs centrals, permeten que la ciutat es converteixi en escenari de rebomboris, bullangues, vagues i atemptats.

Però l'aplicació del vapor a la indústria motivà també la gran intuïció d'Ildefons Cerdà, un enginyer preocupat pel futur de la ciutat, i les condicions de vida dels obrers en concret. Naixia una nova idea de la urbanització, paraula inventada per Cerdà, un model de ciutat, que ell mateix pogué plasmar, per primera vegada en la història, amb el pla de l'Eixample, que configurava Barcelona, un cop aterrades les muralles el 1854, i continua configurant-la fins ara.

La culminació simbòlica del procés d'expansió de la Barcelona vuitcentista fou l'Exposició Universal de 1888. diu Tarradell i continua: no sorprèn que els barcelonins de l'època se'n sentissin orgullosos i s'hi aboquessin... El batlle Rius i Taulet, el promotor, hagué de vèncer reticències i crítiques. Però la ciutadania -a tots nivells- fou majoritàriament favorable... L'espai elegit fou l'àrea de l'antiga Ciutadella -en realitat, tot un símbol. Com a porta d'entrada es construí l'Arc de Triomf...

Barcelona havia adquirit ja el seu caràcter de ciutat industrial moderna, i l'any 1929 el revalidava amb una altra Exposició Universal que deixava a la ciutat un segon parc a la muntanya de Montjuïc, un altre símbol, i el primer metro. Aquestes grans obres afavoriren la vinguda d'obrers d'altres pobles d'Espanya.

Durant la Guerra Civil de 1936-39, Barcelona hagué de convertir moltes de les seves indústries a la fabricació de material de guerra i fou potser per això la primera gran ciutat bombardejada, de la història. Passada la guerra, els immigrants augmentaren la seva afluència, a la recerca de treball, però en les males condicions, pròpies d'aquelles circumstàncies.

Després de 1939, els efectes de la postguerra, el govern dictatorial, el veïnatge de països en guerra, l'aïllament de les noves estructures mundials, polítiques i econòmiques, motivaren un gran retard i desequilibris en el creixement econòmic d'Espanya, que a Barcelona es traduí en un creixement anàrquic de les indústries i dels barris de la ciutat, més aviat suburbis sense serveis. La lluita dels obrers per les condicions de treball adquirí grans proporcions i motivà la represa i constitució de vells i nous sindicats. Els anys quaranta i cinquanta van ser molt durs; poetes i cantants se'n feren ressò. Raimon, Joan Manel Serrat i molts altres feren compartir la protesta a grans públics.

Amb la democràcia, a partir de 1977, i del procés que ha culminat amb l'entrada d'Espanya a la Comunitat Europea, ara ja Unió Europea, l'oferta de treball a la ciutat, que té Ajuntament democràtic des de 1979, segueix les vicissituds d'un mercat més general, però les segueix amb elements, rèmores i esperons amb característiques pròpies.

Pel que fa a l'oferta de treball, una de les circumstàncies que l'haurà mantinguda a Barcelona, hauran estat les obres i tasques de preparació dels Jocs Olímpics de 1992, i de les grans estructures esportives, viàries, culturals i tecnològiques que hauran requerit. Aquests anys haurà començat l'afluència de treballadors estrangers a la ciutat.

Actualment, les condicions de treball i les prestacions socials són objecte de lleis i de convenis, així com la solució dels conflictes laborals, discutits entre associacions patronals i sindicats obrers. Hi ha institucions oficials, com ara l'INEM, amb oficines a diversos barris, dedicades a buscar solucions per problemes com el de l'atur. També les pautes de comportament en el treball, taller, botiga o oficina, han d'anar convenient-se.

L'Ajuntament de Barcelona, mira d'afavorir l'oferta i les condicions de treball a la ciutat, i ha volgut col·laborar amb totes les forces i institucions socials per dotar-la d'un Pla Estratègic de Desenvolupament Econòmic i Social que orienti en el futur de la ciutat i dels seus ciutadans, les seves condicions de treball i de vida. Ara, Barcelona ja és una ciutat amb més oferta de treball en el sector terciari, o de serveis, que en el sector secundari, o de la indústria. Un dels seus reptes més grans és el de la preparació i formació permanent professional; d'acord amb les directrius del Pla Estratègic l'Ajuntament promou la constitució d'un Institut o Consorci per a la Formació Professional, a fi que les orientacions sobre un tema tan important arribin a tots els sectors i persones, especialment els joves.

1. A Barcelona l'oferta de treball ha estat sempre molt variada. Barcelona ha acollit moltes persones d'altres llocs que cercaven feina.

A l'Ajuntament pertoca vetllar que l'oferta de treball arribi a tota la població, ha d'informar de totes les possibilitats que tenen els ciutadans d'aconseguir una feina digna: INEM, bosses de treball especialitzades ...

2. Tothom té dret a un lloc de treball digne: els homes i les dones, les persones que pateixen alguna disminució i tots els que vénen a viure a Barcelona.

A l'Ajuntament pertoca tenir cura que no es discrimini ningú en la concessió d'un treball, a causa de la seva raça, sexe, possibilitats físiques, i ha de vetllar per tal que es compleixi el percentatge establert d'oferiment de treball als disminuïts per part de l'administració.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca facilitar amb el seu ajut i acceptació la integració en el treball de tot tipus de persones. L'aportació al treball serà tant més rica, com diversa sigui la gent que el realitza.

3. La planificació econòmica i social del futur a mig i llarg termini és útil per al desenvolupament de la ciutat.

A l'Ajuntament pertoca planificar a mig i llarg termini el que cal potenciar i el que cal transformar i reestructurar a la ciutat, tenint en compte les mancances i possibilitats de cada moment, i incloure en la planificació els esdeveniments importants i preveure les seves conseqüències.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca contribuir al desenvolupament econòmic i social de tots amb el seu treball seriós i responsable, donant la seva opinió a través de les associacions i entitats corresponents i contribuint a les despeses generals amb els impostos.

4. Totes les persones han d'estar capacitades per fer la seva feina, tant en el seu inici com en la continuació.

A l'Ajuntament, amb les altres administracions competents en la matèria, pertoca procurar que els ciutadans, sobretot els més joves, tinguin una formació bàsica que els permeti començar correctament la seva feina; que sigui adequada a les seves necessitats i a les del lloc de treball; li correspon també impulsar la formació permanent de tots els treballadors al llarg de la seva vida professional.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca formar-se per un treball que els agradi i s'adeqüi a la seva manera de ser, exercir-lo el millor possible, i continuar sempre la seva formació professional. En canviar de feina, han d'estudiar les opcions que se'ls ofereixen quant a preparació i possibilitat de formació.

5. El treball ocupa una gran part de la vida del ciutadà. Les relacions personals en el treball s'han de guiar per la solidaritat, l'esperit d'equip, la correcció, l'amistat, el respecte i l'honestedat.

A l'Ajuntament i a les altres administracions els pertoca vetllar per les bones condicions laborals dels treballadors, i perquè s'afavoreixin les relacions personals a tots els nivells: companys, directius, usuaris i clients.

A tots els ciutadans i ciutadanes els pertoca tenir cura del tracte que donen als seus companys i a les persones amb qui tenen contacte des del seu lloc de treball.

6. Les empreses de qualsevol tipus que s'instal·len a la ciutat han de complir la normativa corresponent, tal com indiquen les ordenances industrials.

A l'Ajuntament pertoca, juntament amb altres administracions:

-vetllar per les condicions físiques de treball que s'hi ofereixen, així com pels resultats dels serveis que es donen o dels materials que es produeixen;

-tenir normes clares sobre les instal·lacions de cada tipus d'empresa i inspeccionar que es compleixi la normativa establerta en cada cas;

-vetllar per la seguretat laboral i la dels usuaris o clients.

Els ciutadans i ciutadanes poden trobar el seu treball en aquestes empreses, i han de vetllar que s'acompleixin les condicions establertes tant des del punt de vista laboral com dels serveis que es presten. Els pertoca denunciar les irregularitats amb què es troben com a treballadors i com a ciutadans.

7. Els treballadors agrupats, en sindicats, associacions i col·legis professionals vetllen, juntament amb l'administració competent per la correcció de les condicions laborals.

A l'Ajuntament pertoca facilitar la feina dels sindicats, les associacions i les col·legis professionals com a organitzacions que vetllen per una bona marxa del treball i, si s'escau, a dialogar amb ells sobre les prioritats d'actuació a la ciutat.

Als treballadors els pertoca analitzar els avantatges que els comporta, a ells mateixos i a la ciutat, la seva integració en sindicats, associacions i col·legis, i obrar en conseqüència.

8. Petites i grans empreses de tot tipus i sector s'agrupen en Cambres, Foments i Associacions de divers abast, tot facilitant el diàleg amb la ciutat.

A l'Ajuntament pertoca ser interlocutor en aquest diàleg a fi de millorar el desenvolupament de la ciutat, amb plans, obres, fires, congressos, etc.

Les empreses han de correspondre amb la seva actuació en aquest desenvolupament i contribuir-hi amb els impostos.

9. La tecnologia facilita el treball, permet millorar els resultats d'algunes feines mecàniques i fa que les persones puguin realitzar treballs més enriquidors.

A l'Ajuntament pertoca facilitar la introducció de la tecnologia en les feines de l'administració i, dins les seves possibilitats, en el món del treball en general; li correspon també impulsar la formació dels ciutadans en aquest camp, per tal que els treballadors i les empreses públiques i privades contribueixin al desenvolupament de la societat.

Per a ciutadans i ciutadanes és bo tenir una actitud positiva davant els avenços tecnològics i procurar formar-se en aquest camp que poden necessitar per a la seva pràctica professional.

10. Certes formes de treball fora de la regulació vigent són perjudicials per als propis treballadors i per la societat.

A l'Ajuntament, amb altres administracions, pertoca vetllar que no es produeixin situacions laborals no ajustades a la llei: indústries i empreses sense llicència que poden representar un perill físic, econòmic i social, treballadors amb contractes irregulars o sense contracte, etc.

Els ciutadanes i ciutadanes no han de permetre que ni ells mateixos ni familiars o altres persones estiguin contractats irregularment. Qualsevol accident o malaltia pot deixar els treballadors en una indefensió total. Els pertoca denunciar, doncs, qualsevol situació d'aquest tipus que es produeixi.

IV. BARCELONA, CIUTAT SALUDABLE

A finals del segle XIX, Jacint Verdaguer, arribant de la plana de Vic, de terra i boira grises en el silenci de llargs matins, descobria el brogit de vida a la plana de Barcelona, de terra roja i cel blau. Cert que ja pujaven negres fumerals de fàbriques al Poble Nou i al Raval, de trens i de vaixells, però continuava encara aquell aire transparent, aquell cel del pla de Barcelona, solcat d'orenetes al bon temps, que durant segles molts autors havien remarcat.

Amb tot, Ildefons Cerdà ja havia posat en qüestió les condicions de sanitat de l'habitatge en els estrets i foscos carrers de la ciutat vella. Joan Maragall recordava el seu, així:

Quan jo era petit
vivía arraulit
en un carrer negre;
el mur hi era humit,
prò el sol hi era alegre.

Precisament per l'atenció, alhora de la salut i de l'educació, de tants nens que vivien encara en carrers com el del petit Joan Maragall, l'Ajuntament havia menat durant les primeres dècades del segle, segons s'explica en l'informe de l'Assessoria Tècnica de la Comissió de Cultura, publicat el 1922, una política de:

establiment de Colònies Escolars d'Estiu, Banys de Mar, Escoles a l'Aire Lliure, de Bosc i de Platja, i la construcció de Jardins Escolars en places de la nostra ciutat.

Ja feia molts segles, també, que la ciutat mirava de solucionar la seva necessitat d'aigua; tenia fonts, pous i mines d'aigua per beure, i formes d'eliminació d'aigües brutes. L'aigua que entra i l'aigua que surt de les cases, era el gran recurs de sanitat que, juntament amb els primers hospitals, les ciutats anaven oferint i fins constaven en el nom dels carrers:

del Pou Dolç, del Rec Comtal, de les Basses de Sant Pere, de la Riera d'en Malla...

L'historiador Duran i Sanpere explicava l'origen de la font més famosa, la de Canaletes, en el pati de l'aula de Lleis a l'antic Estudi, Universitat, que dóna nom al primer tram de la Rambla. L'aigua venia de Collserola, i molts barcelonins hi anaven a buscar-ne.

Des de les primeres disposicions ciutadanes, el respecte de l'aigua per a qualsevol ús, de boca, de rec, de treball, ha estat objecte de vigilància com veiem en l'Usatge LXIII. De la Sèquia dels Molins:

La sèquia de l'aigua dels molins que corre a Barcelona manem que no sigui tocada en cap moment.

Durant el segle XX els canvis experimentats en els elements del medi físic de la ciutat, han fet plantejar la necessitat d'una acció de reequilibri ecològic d'aquest medi, i aparèixer nous elements preocupants per la salut.

En primer lloc s'ha escampat la població damunt del pla, de tal manera que gairebé ja no es veu el color de la terra, i s'han multiplicat indústries i fumerals; i encara que a les fàbriques, trens i vaixells s'ha mirat de reduir el fum, els motors d'explosió dels automòbils consumeixen més aire del que es respira, i la utilització de combustibles per la calefacció i altres serveis, fan que el cel de la ciutat aparegui sovint cobert d'una densa capa, que pot produir incidents respiratoris negatius per la salut.

El segle XX també, les aigües de la ciutat són ja objecte de sistemes de distribució i recollida, gestionats per companyies d'aigua potable i de clavegueram que connecten amb totes les cases. L'abastament d'aigua, però, s'ha convertit en un problema per moltes de les grans ciutats, que sovint han d'anar-la a buscar lluny del seu terme, han d'assegurar la seva sanitat, amb grans plantes potabilitzadores, i han de vetllar per la depuració de les aigües residuals a fi que no contaminessin altres aigües o terres. En algun cas, i en alguns serveis, l'aigua és objecte de reciclatge.

Barcelona ha de rebre aigua no sols del Llobregat i del Besòs, els rius veïns, sinó del riu Ter de Girona, i potser algun dia en rebrà de l'Ebre. Totes elles són aigües molt brutes i que s'han d'anar a buscar lluny. Costa molt de captar, potabilitzar, transportar, distribuir, recollir i eliminar-ne el perill de contaminació. L'aigua és un dels problemes més grans a Barcelona, tant si es considera la seva importància per la salut de les persones individualment, com per la netedat i la salubritat ambientals.

I el segle XX ha portat també una nova dada física a considerar per la salut en l'ambient de les ciutats; es tracta del soroll ambiental. Antigament, la xiscladissa i els parrups dels ocells propis de cada contrada, el cant dels galls o el bordar dels gossos, el tritlleig dels carros, eren de dia el teló de fons del soroll de les eines en els tallers i obradors, i dels crits dels venedors ambulants, i de nit i matinada eren indicadors d'hora o d'alarma; cada ciutat tenia també els sons peculiars de les campanes de la catedral i els altres campanars, fins i tot amb carilló; a finals del segle XVIII el Baró de Maldà feia l'inventari de les campanes de Barcelona, algunes d'elles amb nom propi, com ara la Tomassa.

Però avui dia el soroll envaeix moltes zones i carrers de gran tràfec, en estones de treball i de descans, a cada casa hi ha aparells radiofònics, que posats a tot volum poden afectar negativament els ritmes de vida personal; també poden fer-ho altres estímuls forts, com els lluminosos de la publicitat.

Per tal de poder fer treballar sense la molèstia del soroll, a moltes oficines hi sona un fil utilitari de música, per no ser gustada; moltes persones, especialment joves, s'isolen del soroll de la ciutat, i de la ciutat, escoltant la música que els plau, amb auriculars, mentre van pel carrer, o en altres llocs on no paren atenció al que passa.

L'Ajuntament de Barcelona té la seva Ordenança prohibint els senyals acústics de tràfec, regulant el volum de soroll dels motors d'explosió i el de les sirenes. Però també afavorint la música al carrer, protegint els artistes que pels racons de la ciutat permeten gaudir d'una manera directa d'aquest art, que és també un recurs de salut.

La possibilitat de viure saludablement a les ciutats és un dels seus problemes més importants i que cal resoldre col·lectivament. Salut a Barcelona és la concreció del projecte de l'Organització mundial de la Salut, Ciutats Saludables, a la nostra ciutat. Tracta d'estimular estils de vida sans i de crear entorns saludables, amb la participació dels ciutadans.

Pau Vila, mestre geògraf, descriu l'ambient físic de la ciutat, la seva estructura i origen, des del paleozoic del Collserola al quaternari dels dipòsits del pla. La vella xarxa hidrogràfica, encara present en els noms dels carrers. Els factors predominants de la seva vegetació mediterrània en solells i bagues. La benignitat climàtica, amb una oscil·lació mitjana al voltant de 16 graus, favorable a l'expansió humana. El joc dels vents, la pluviositat que no passa d'esser mitjana, i encara té anys excessius i anys escassos, humitat ambiental i un cel clar. I acaba dient:

La ciutat, doncs, es troba tot l'any en condicions per a veure's emmarcada en un bell paisatge mediterrani. Cal, però, que hi hagi cura de mantenir-li l'aspecte que pel seu natural li és propi, necessitat de la qual s'ha tingut ben poc compte fins ara.

Paraules publicades el 1974, quan ja diversos naturalistes havien introduït el neguit del reequilibri ecològic. De fet l'ecologia de la ciutat en què treballa l'escola de Jaume Terradas, interessa també perquè és condició inexcusable de la salut dels ciutadans.

L'Ajuntament es preocupa d'una manera especial per millorar la qualitat de l'atmosfera, assegurar la de les aigües, i controlar el soroll, a més de promocionar formes de vida saludables i millorar la qualitat dels serveis sanitaris, hospitals i centres d'assistència primària.

D'una manera especial fa estudis sobre la salut dels barcelonins i els seus problemes específics, i afavoreix actuacions preventives a través del control sanitari dels aliments, les campanyes de vacunació, etc.

Tots els ciutadans han de participar en la millora de Barcelona com a ciutat saludable. Als conductors de vehicles i responsables d'equipaments i d'indústries, pertoca corregir la contaminació de les seves emissions a l'atmosfera. A tots, l'ús raonable de l'aigua per a la neteja i el rec de plantes, i estalviar-la segons les indicacions que siguin fetes en determinades circumstàncies. Tots també han de ser respectuosos d'un nivell sonor general discret, i de les zones i hores de silenci.

1. la ciutat saludable és la que té un medi ambient sa, el preserva i ajuda els ciutadans a mantenir la seva salut.

A l'Ajuntament pertoca:

- prendre totes les mesures necessàries per tal que el medi ambient no sigui contaminat;
- millorar la qualitat de l'atmosfera;
- assegurar la qualitat de les aigües;
- controlar els fums dels vehicles i de les indústries;
- fer i exigir la neteja de carrers i places;
- controlar els sorolls;
- planificar espais verds en nombre suficient.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- participar en la millora de Barcelona com a ciutat saludable;
- als conductors de vehicles i responsables d'equipaments i indústries, corregir la contaminació de les seves emissions a l'atmosfera;
- a tots, l'ús raonable de l'aigua per a la neteja i el rec de plantes, i estalviar-la segons les indicacions, en determinades circumstàncies;
- tenir cura de respectar un nivell sonor discret i de les zones i hores de silenci;
- no embrutar la ciutat i tenir cura de les plantes i arbres que contribueixen a fer l'ambient sa;
- denunciar a l'autoritat competent qualsevol abusos que detectin en el camp de la salubritat.

2. El coneixement del propi cos i del seu funcionament és bàsic per mantenir la salut. L'educació sanitària n'és una peça clau.

A l'Ajuntament pertoca, d'acord amb les administracions competents, fer programes dirigits als diferents sectors de la població, per tal de donar unes idees bàsiques de formació física, de què cal fer en moments d'accidents i malalties pròpies o d'altri, organitzar cursos de primeres cures; informar de les malalties més corrents, com la grip, i de les més greus, com la SIDA, el càncer i les cardiopaties.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- conèixer les seves possibilitats i limitacions per saber què cal fer davant de dificultats sanitàries pròpies i d'altres persones;
- conèixer les principals característiques de les malalties més corrents i de les més greus;
- saber realitzar les primeres cures en moments determinats.

3. La ciutat té mitjans per preservar la salut i per guarir malalties. Cal que els ciutadans coneguin com ho fa.

A l'Ajuntament pertoca, amb les altres administracions competents:

- fer estudis sobre la salut dels barcelonins i els seus problemes específics;
- promocionar formes de vida saludables;

-millorar la qualitat dels serveis sanitaris, hospitals i centres d'assistència primària, per tal que siguin suficients i adequats a les necessitats, tinguin un nombre suficient de personal sanitari, equipament tecnològic i llits i una atenció correcta cap al malalt.

-fer actuacions preventives a través del control sanitari dels aliments, les campanyes de vacunació, etc.

-informar els ciutadans dels llocs on es troben els serveis d'assistència primària i els hospitals i de què cal fer en cas d'accidents i malalties.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- utilitzar aquests serveis en la mesura que els necessiten;

-no abusar dels serveis d'urgències, sovint col.lapsats;

-facilitar el treball sanitari, seguint la normativa de cada centre i comportant-se correctament amb les persones que el fan;

-guardar el torn establert i procurar no parlar de malalties en l'espera, per no desanimar l'interlocutor.

Als treballadors de la salut els pertoca tractar amb competència i amabilitat els pacients i els seus familiars, donar-los tota mena d'informació i explicacions i ajudar-los a entendre i acceptar cada situació.

4. Mantenir-se sa per viure millor.

A l'Ajuntament, amb altres administracions, pertoca:

-procurar que els ciutadans evitin allò que pot ser perjudicial per a la seva salut;

-fer campanyes contra tot tipus de drogues, informar sobre aquelles substàncies i sobre altres situacions que poden incidir negativament en l'organisme;

-impulsar la pràctica mesurada de l'esport com a mitjà de salut;

-controlar els aliments que estan a la venda;

-establir mesures i inspeccions sanitàries.

Als ciutadans i ciutadanes pertoca:

-evitar el consum d'allò que els pugui perjudicar i el comerç d'allò que pugui perjudicar els altres;

-procurar fer exercici sa i portar una vida que no danyi la seva salut;

-escoltar l'administració quan estableix mesures d'algun tipus per preservar la salut o els accidents.

5. Les revisions mèdiques periòdiques ajuden a prevenir moltes malalties, o a detectar-les des del primer moment.

A l'Ajuntament, amb les altres administracions, pertoca informar els ciutadans de la importància de sotmetre's a revisions periòdiques i establir els mitjans necessaris per tal que tot ciutadà pugui fer-se aquestes revisions.

Als ciutadans i ciutadanes pertoca sotmetre's a les revisions i seguir les indicacions dels professionals per la cura de la seva salut i la prevenció de la malaltia.

6. La salut mental és un factor primordial del benestar tant psíquic com físic.

A l'Ajuntament pertoca:

- vetllar per la salut mental dels ciutadans, fent bella i agradable la ciutat, potenciant les activitats d'esplai, festives, de lleure i lúdiques;
- informar de què cal fer quan es presenten dificultats en aquest camp provinents d'un mateix, d'un familiar o d'alguna altra persona;
- vetllar que es compleixin les lleis sobre el treball, de manera que no hi hagi ciutadans que treballin més del que pertoca, o en males condicions.

Als ciutadans i ciutadanes pertoca:

- tenir cura de la seva pròpia salut mental i de la dels altres, dins les possibilitats de cadascú;
- alternar el treball amb el descans i l'esbarjo;
- tractar altres persones;
- ajudar aquells que tenen problemes de salut mental, acompanyant-los on calgui i parlant amb qui els tracti;
- vetllar per la salut mental de les persones que tenen a prop i que pateixen alguna malaltia greu, ja sigui incipient o declarada.

És bo que formin part d'associacions lúdiques, culturals i de treball voluntari.

7. En el camp de la salut, cal tenir presents d'una manera especial totes aquelles persones que pateixen malalties cròniques o disminucions importants, així com els infants i la gent gran.

A l'Ajuntament pertoca:

- vetllar perquè les persones amb dificultats i amb necessitats de salut especials, siguin correctament ateses en tots els aspectes, per tal que puguin fer una vida el més normal possible;
- tenir cura que els disminuïts físics, psíquics i sensorials puguin traslladar-se per la ciutat normalment, que tinguin els serveis que necessiten per a la seva realització com a persones, per al seu treball, per al seu esbarjo.
- tenir cura que els infants, més com més petits, puguin desenvolupar les seves capacitats al màxim, a través de diferents serveis a disposició de les famílies.
- vetllar per tal que la gent gran tingui totes les facilitats per valdre's per ells mateixos.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca ajudar totes les persones amb dificultats especials, sigui per disminucions o per edat; aquest ajut es pot donar individualment o a través d'associacions de voluntariat.

Aquelles persones que tenen dificultats especials han d'intentar fer una vida el màxim de plena, demanar ajut i deixar-se ajudar quan ho necessitin i ajudar ells també a altres persones amb disminució i als ciutadans en general.

V. BARCELONA, CIUTAT EDUCADORA, CULTA, ESPORTIVA

L'agricultura, la primera forma de treball que comportava la vida sedentària d'homes i dones, ha estat present a la ciutat de Barcelona fins ben entrat el segle XX; encara avui es treballa la terra des d'algun mas del vessant nord del Collserola, i queden masies i petites cases que van ser pageses en els vells pobles, ara nous districtes de la ciutat. Algunes masies s'ha restaurat per allotjar-hi serveis culturals.

L'agricultura havia generat unes formes de vida, uns hàbits de cultura, que molts barcelonins, fills, néts o besnéts de pagesos d'altres contrades, tenen integrats en la seva forma de vida actual: els agraden, són educats en els contes de la vora el foc, encara que no tinguin foc a terra, celebren les festes de la collita, les festes majors, encara que no es culli res.

Les noves formes de treball, de coneixement i de vida han anat canviant els hàbits culturals a Barcelona; són cultura que tots els ciutadans han de poder assumir amb plenitud, perquè, com diu Isidre Molas a La Ciutat llunyana:

La cultura és un instrument indispensable per a l'alliberament, per a la llibertat... La cultura significa esforç i ensenyament, però també ús i coneixement de totes les formes de comunicació i de creació personal-col·lectiva... participació activa lluitant contra l'embrutiment treball-taverna o treball-televisió... L'arada, la impremta, la màquina de vapor, la ràdio, els coets o la televisió. Cada vegada més possibilitats de llibertat i alhora més possibilitats de dominació, de destrucció personal... Però del que es tracta és de l'accés democràtic a la cultura. És de l'accés de tots a la cultura.

La ciutat afavoreix aquest accés. S'han anat establint nous hàbits de vida personal, de relació entre persones, de comportament col·lectiu, des dels hàbits de vida quotidiana, de circulació, de treball, de salut, que ja hem considerat, al cultiu de la llengua, la música, la poesia, el joc, l'esport, el teatre, la festa, la comunicació, i a les altres pautes de civisme, que encara tractarem en aquesta obra.

La ciutat afavoreix també la consideració de figures mestres en un o altre camp de la cultura. Aquest llibre sobre el civisme, escrit en la llengua de Pompeu Fabra, basat en les concepcions de mestres com Rosa Sensat i Artur Martorell, pot il·lustrar-se amb gravats de dibuixants més o menys coneguts, però identificats amb la ciutat, i recollint versos de poetes reconeguts per tota la ciutat en ocasions que feren història com la del trasllat de les restes de Jacint Verdaguer al Montjuïc que tant havia cantat. Joan Maragall, un altre mestre, els cantava tots dos, així:

Oh Montjuïc, muntanya afortunada!
Dessota de ta mala anomenada
hi hem deixat, amb grans plors,
el cos del poeta que sobreix en flors.

Teresa Pàmies, al record de Quan érem capitans parla d'un cim del reconeixement cultural popular precisament en temps de guerra:

Avui no comprenc com era possible que a la Barcelona del 1938 s'hi fes una vida cultural tan intensa; que la gent tingués esma i ganas d'omplir teatres, cinemes, sales de concerts i de conferències; ateneus, cercles culturals de barri, i àdhuc d'empresa; anar a mitings d'agitació política...

Hi havia, però, una explosió d'apetència de coneixement i cultura i això explica que la població afamada, cansada i atribolada, temperés l'ànim i els nervis, sobretot en temps de bombardeig freqüent, com ho fou el primer trimestre de 1938, cercant la força de l'art. Mai no havia jugat l'art un paper tan mobilitzador i sedant a la vegada, com en aquells dies...

L'Emili Vendrell... Manent i Tasis donaven conferències...

El 19 d'octubre de 1938, Pau Casals reunia al Liceu un públic ben diferent d'aquell que en altres països tenia el privilegi d'escoltar-lo. El de Barcelona era un públic de treballadors, soldats i oficials de l'exèrcit popular, ferits o de permís.

En temps de pau, també s'han anat dissenyant noves formes de creació i recreació del medi físic, que es plasmen en la ciutat. Així aquella cultura que naixia al camp juntament amb el cultiu de la natura que és l'agricultura, la transforma i la plasma la ciutat en l'arquitectura, l'escultura, la pintura, la jardineria, l'urbanisme, que donen noves estructures, humanes, socials, a la natura.

Unes i altres formes, les de comportament i les de plasmació, són estretament relacionades a cada ciutat, encara que a finals del segle XX, els mitjans de comunicació han permès intercanvis de models culturals entre continents i en molts camps, i el que defineix una ciutat culturalment és més la seva capacitat de síntesi i de difusió dels de la pròpia, o apropiada, tradició.

Barcelona és un modest, però ben definit laboratori de rehabilitació, creació, síntesi i difusió de cultura urbana, especialment pel que fa a urbanisme, en un medi natural molt limitat per mar, rius, i muntanyes; i vol ser-ho d'urbanitat i civisme, tot i les limitacions que ha tingut en el seu desenvolupament social.

La bellesa pròpia, l'harmonia entre el que és, com actua i com es transforma, és la nota característica del model d'una ciutat ben estructurada culturalment; la seva cultura, les seves formes de vida, es manifesten llavors de manera comprensible, i que vol ser agradable, atractiva, interpel·lant, en tots els vessants de la realitat ciutadana. Urbanisme i urbanitat propis de cada ciutat, estableixen un diàleg amb cada ciutadà, amb cada visitant, i li donen la possibilitat d'acció i reacció, de formació, més positiva, com més pròpia pugui ser.

És amb l'evidència d'aquest diàleg entre adults, que la ciutat i els ciutadans adults han de plantejar-se una forma especial de la cultura, del civisme: la de la influència del medi ciutadà en l'educació dels ciutadans menors, infants, adolescents, joves. En el diàleg educatiu, un dels protagonistes, el menor, no té encara totes les possibilitats de comprensió, de goig i de resposta pròpia, lliure, a la realitat viscuda, que l'interpel·la de forma més subtil o més grollera des del medi en el qual està immersit.

Per poder oferir un diàleg positiu als infants, de manera que esdevinguin adults capaços de diàleg amb la societat, ja fa prop de dos segles que països i ciutats, juntament amb la pròpia evolució de les formes de vida, han ofert als infants un sistema institucional, l'escola per a tots, per proporcionar-los una instrucció elemental, i que ha anat evolucionant en la línia de cultivar les capacitats de l'infant, no només de comprensió, sinó també d'expressió, de reacció, de creació, de col·laboració, d'educació, en una paraula.

Barcelona és una ciutat que té encara moltes mancances i desequilibris, en quantitat i en qualitat, en el seu sistema escolar, tot i que reuneix la major part dels centres de formació superior, artística i universitària general, de Catalunya, i que és la seu del més vivaç moviment pedagògic de la península.

L'Ajuntament de Barcelona s'ha significat especialment en la suplència d'aquestes mancances amb models escolars de qualitat, des de l'Escola Bressol a les d'Ensenyaments Artístics, passant per les de Primària i les de Formació Professional. Però per millorar totes les escoles de la ciutat, cal que l'Ajuntament pugui posar al seu servei la pròpia experiència, pugui fer més en la seva gestió.

Amb el pas dels anys, s'ha vist molt important que els infants disposin no sols de l'escola per cultivar allò que els és comú com a persones i ciutadans, sinó d'altres institucions, on puguin cultivar aficions de tot tipus: d'esport, d'expressió artística, intel·lectuals. Així una ciutat ben constituïda culturalment ofereix als seus infants espais de joc i joguines, biblioteques, corals infantils, organitzacions adequades.

Es tracta d'oferir no sols un conjunt d'institucions educatives, sistematitzades com l'escola, sinó també d'altres tan diverses com sigui possible a la riquesa cultural de la ciutat. I procurar, a més, que tots els missatges, culturals o generals, de la ciutat siguin modulats d'una manera o altra en atenció a com els rebran els menors, infants, adolescents i joves. Però tots.

Manuel Tort, recorda el mandat d'arribar a tots, en la seva Blanca ciutat, m'has allargat les mans:

...
Jo sé que t'he blasmat injustament.
Ciutat, t'estimo tant! Et vull tothora
ben neta de paraula i pensament.

I tinc al cor tot el dolor que plora
l'infant que cerca l'ombra als teus jardins
i els ha de mirar sempre des de fora.

Jo sé que li faràs uns parcs divins
on portarà els amics i podran córrer
sortosos de la pols dels teus camins.

És tan feliç un nen vestit de sorra
amb la camisa oberta i brut de fang.
Ciutat, l'infant content és una torre

que repeteix que els fills són d'un sol rang.
I jo vull dintre teu veure un sol rostre.
No hi ha colors diversos a la sang.

...

El disseny de coordinar els estímuls que els menors reben, a la institució escolar, a les extra-escolars i en l'ambient, de manera que tots ells multipliquin els efectes educadors, és el disseny que hi ha en el fons de la Carta de Ciutats Educadores, que més de quaranta ciutats d'arreu del món signaren al final del I Congrés de Ciutats Educadores, a Barcelona el novembre de 1990.

Amb el compromís d'acompliment dels vint punts d'aquesta Carta, la ciutat de Barcelona continua, tot posant-la al dia, la seva tradició, ben arrelada en els seus ciutadans, de valorar l'educació. El 1856, al costat dels enderroc de la muralla, en un míting obrer es demanava, juntament amb la jornada setmanal de 60 hores, escola gratuïta per als seus fills; el 1906 l'immigrat i emigrat Pere Vila i Codina deixava, des de l'Argentina, en testament, recursos a Barcelona per fer una escola popular, com ho farien d'altres ciutadans, amb nom o sense nom posat en una escola; el 1918 baixava una manifestació d'homes, dones i infants, de Sants a la Plaça de Sant Jaume, per demanar una escola formosa. Entre l'Ajuntament i els ciutadans, s'aconseguí que la majoria d'infants la tinguessin, escola formosa en arquitectura i pedagogia, durant la II República, 1931-39.

Ja llavors, i després, la ciutat produïa moltes institucions educatives extra-escolars. Des de 1979 l'urbanisme té un tal disseny de dignitat i de qualitat que ha esdevingut profundament educador; mireu si no tots els infants que apareixen jugant amb les trenta escultures ciutadanes, realitzades i situades per més de trenta escultors i més de trenta arquitectes, retratades per Melba Levick i comentades per Lluís Permanyer a Barcelona, un museu d'escultures a l'aire lliure. Veritable poesia urbana. Lluís Permanyer remarca el seu valor cívic, educatiu:

La paraula "monument" ve d'una de llatina que vol dir recordar. Una escultura plantada amb propòsit de monument, és destinada a conservar la memòria d'alguna cosa que en certa manera constitueix un signe d'identitat d'una urbs, d'un poble.

Del passat i del present. Perquè a més dels infants jugant a redós de les escultures, hi ha a vegades grafitti sobre els murs dels monuments, demanant quelcom.

El 1990 es signà a Barcelona la Carta de les Ciutats Educadores, contenint en vint punts els plantejaments de coordinació per part de les ciutats, de tots els estímuls educatius que es versen sobre els infants, i que diu als punts finals:

-16-

La transformació i el creixement d'una ciutat han de ser presidits per l'harmonia entre les noves necessitats i la perpetuació de construccions i senyals que constitueixen referents clars del seu passat i de la seva existència. La planificació urbana ha de tenir en compte el gran impacte de l'entorn urbà en el desenvolupament dels infants i els joves, en la integració de les seves aspiracions personals i socials... L'ordenament de l'espai físic urbà evidenciarà el reconeixement de les necessitats de jocs i d'esbarjo dels infants i dels joves.

...

-18-

La ciutat afavorirà la llibertat i la diversitat cultural i atindrà els interessos particulars dels infants i els joves. Acollirà tant les iniciatives d'avantguarda com la cultura popular. Contribuirà a corregir les desigualtats en la promoció cultural produïdes per criteris exclusivament mercantils.

-19-

Els infants i els joves tenen dret a reflexionar i participar en la construcció de programes educatius i a rebre els instruments necessaris per poder descobrir un disseny educatiu en l'estructura i règim de la ciutat, en els valors que fomenta, en la qualitat de vida que ofereix, en les festes que organitza, en les campanyes que prepara...

-20-

Una ciutat educadora no separa les generacions. Els principis anteriors són el punt de partida per a poder desenvolupar el potencial educatiu de la ciutat en tots els ciutadans. Aquesta carta, per tant, haurà de ser ampliada amb els aspectes no tractats en aquesta ocasió.

Fins aquí la Declaració de Barcelona d'aquesta Carta. Amb ella, si l'Escola Nova va ser definida en el seu primer punt, com un laboratori de pedagogia, Barcelona esdevé també un laboratori ciutadà de pedagogia, i ho vol ser, ara, de pedagogia ciutadana, de civisme... Que els seus ciutadans i ciutadanes facin alhora de Barcelona una ciutat culta i educadora. Tot allò que per als ciutadans adults és el treball, la salut, la cultura, el civisme, per als menors, és l'educació.

1. La vida cultural és una de les principals característiques de la ciutat.

A l'Ajuntament pertoca acollir i potenciar totes les manifestacions culturals i procurar que aportin al conjunt dels ciutadans el creixement de la seva capacitat de pensar, sentir i crear.

Als ciutadans i ciutadanes pertoca conèixer les diferents manifestacions de la cultura i ser subjectes actius del cultiu de les seves possibilitats, individualment i col·lectiva.

2. Les ciutats han anat creant cultura al llarg dels segles. És un patrimoni, doncs, que cal preservar i augmentar.

A l'Ajuntament pertoca, amb fidelitat a la cultura que ha configurat la ciutat, marcar les línies bàsiques de la política cultural, educadora i esportiva i donar suport i promocionar les inquietuds dels ciutadans i ciutadanes, d'una manera especial les d'aquells que s'associen a l'entorn d'aficions comunes.

Als ciutadans i ciutadanes pertoca gaudir del patrimoni atresorat i col·laborar en la creació i augment d'aquest patrimoni, entenent com a cultura les activitats i creacions artístiques, científiques, esportives, lúdiques, literàries, etc.

3. La ciutat afavoreix l'accés democràtic a la cultura i a l'esport, en oferir tantes i diverses manifestacions culturals.

A l'Ajuntament pertoca:

-permetre i promoure la diversitat de les manifestacions culturals per tal que els ciutadans puguin triar allò que més els convingui;

-contribuir especialment en la cultura de l'urbanisme, que configura la ciutat d'una manera determinada i incrementa el patrimoni cultural;

-informar els ciutadans i ciutadanes de tots tipus de manifestacions culturals, així com de la possibilitat de crear i gaudir de tot tipus de cultura;

-facilitar la visita als museus, la participació a les festes, la pràctica de l'esport, tant en els llocs que hi són destinats com al carrer i en grans manifestacions esportives, l'assistència a cursos diversos, la programació d'obres de teatre, cinema i concerts, la programació a les sales de festa i pubs amb la consegüent reglamentació per tal que no se sentin molestats pel soroll els veïns d'aquest tipus d'establiments.

-ajudar les agrupacions i associacions en els diversos camps de la cultura.

-no solament respectar, sinó també incorporar elements de les cultures que provenen de fora, que tenen representants vivint a la ciutat.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

-participar en la vida cultural i informar-se de totes les seves possibilitats;

-respectar, acollir i promoure les diferents cultures que la ciutat posseeix, amb les persones que porten aquestes cultures;

-participar en l'esport activament o com a espectadors, fent sentir la seva opinió però sempre amb correcció i sense violència. Tota manifestació ajudarà a incrementar la pròpia cultura i a trobar noves formes d'expressió.

4. La democratització de la cultura i, per tant, el seu gaudi per part de tots, fa lliures les persones. La llibertat i la democratització cultural són més grans com més fàcil és la comunicació entre persones i cultures diverses.

A l'Ajuntament pertoca impulsar l'extensió de la cultura entre els ciutadans, de manera que sigui un resultat de la interacció entre creació, gaudi i participació de tots. Li correspon també estar obert a manifestacions culturals i esportives de tot el país i del tot el món.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca fer sentir la seva opinió davant tots tipus d'esdeveniments culturals d'una manera ordenada i coherent per estendre'ls el màxim possible, i conèixer la vida cultural d'altres comunitats, intercanviar formes d'expressió, etc.

5. Les manifestacions culturals mereixen aquest nom quan les presideix el civisme i la urbanitat.

A l'Ajuntament pertoca vetllar per una organització acurada de les activitats i esdeveniments i establir unes normes a seguir en cada cas, especialment en els actes de masses, esportius, musicals, per tal que les realitzacions donin el millor resultat quant a increment del gaudi i la cultura.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca captar-se correctament en tots els esdeveniments culturals per gaudir-ne al màxim, respectant les normes establertes col.laborant en tot cas a l'èxit de la manifestació. En els esdeveniments esportius, tant si hi participen com a protagonistes o com a espectadors és bo que tinguin esperit de cooperació, sense que la competició hagi de ser descartada.

6. La cultura significa esforç i ensenyament, ús i coneixement de totes les formes de comunicació i creació personal i col.lectiva.

A l'Ajuntament pertoca, col.laborant amb l'administració competent, vetllar per tal que els ciutadans i ciutadanes, sobretot els petits i els joves, vagin coneixent les diverses formes de cultura, la seva història i la seva manera de produir-se en la ciutat, el país i el món.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca col.laborar en el propi coneixement i creació de cultura i en la introducció dels infants i els joves en el món de la cultura i l'esport, com a patrimoni comú de la ciutat i de la humanitat.

7. Els infants i els joves tenen dret a una educació que desenvolupi les seves capacitats.

A l'Ajuntament pertoca, en col.laboració amb l'administració educativa:

- facilitar l'ingrés a l'escola que els pares triïn per als seus fills, donant tota la informació necessària i fent complir els barems de matriculació;
- augmentar la qualitat pedagògica de l'escola;
- tenir cura de les condicions físiques de seguretat, manteniment, vigilància i estètica de l'escola pública.

Als ciutadans i ciutadanes pertoca:

- seguir les indicacions de l'administració en el moment de matricular els seus fills a l'escola;
- no falsejar en cap cas les dades que se'ls demanen;
- interessar-se per l'educació que els seus fills reben a l'escola;
- fer sentir la seva veu sempre que calgui.

8. L'assistència a l'escola és obligatòria per als infants des dels 6 anys.

A l'Ajuntament pertoca vetllar per l'assistència a l'escola de tots els nens des dels 6 anys i col.laborar amb l'administració competent en la creació i manteniment del nombre de places escolars necessàries per a tots els infants i joves en edat d'escolaritat obligatòria, actualment de 6 a 14 anys i, a partir de la vigència de la nova llei d'educació, de 6 a 16 anys. També, i la llei així ho diu, cal oferir places escolars per a tots els nens a partir de 3 anys, donada la importància de l'inici de l'educació el més aviat possible. Pel que fa als infants des del seu naixement, cal posar l'Escola Bressol i altres serveis a l'abast de les famílies que ho desitgin i oferir formació educativa als adults, per l'atenció als infants.

Pertoca als pares portar els seus fills a l'escola obligatòriament des dels 6 anys, informar al seu districte municipal si hi ha veïns que no ho fan i considerar la conveniència de portar els més petits a l'Escola Bressol i al Parvulari.

9. La participació en el sistema educatiu dels sectors implicats en l'educació dels infants i els joves.

A l'Ajuntament pertoca, en col.laboració amb l'administració competent, vetllar que es faciliti sempre la participació dels pares i de tots els sectors implicats, a través del Consell de cada escola. Només així serà garantit el bon funcionament del

sistema educatiu. Els Consells Escolars són els òrgans de participació establerts per llei, i l'administració municipal ha de tenir cura que funcionin en el seu nivell, constituint i potenciant la participació en el Consell Escolar Municipal i els Consells Escolars de Districte.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca participar en l'educació que l'escola dóna als seus fills, a través de la seva representació al Consell Escolar, les Associacions de Pares, de les entrevistes amb els mestres i de la col.laboració amb l'escola en les activitats que s'organitzin i així ho requereixin.

10. Més de 40 ciutats van signar la Carta de Ciutats Educadores en el I Congrés Internacional de Ciutats Educadores celebrat a Barcelona.

A l'Ajuntament pertoca fer realitat els principis de la Carta, tal com es va comprometre en signar-la; li correspon vetllar pels drets i pel desenvolupament de totes les possibilitats dels seus ciutadans més joves, impulsant d'una manera especial i directa les accions dirigides a la seva educació i fent conscients tots els ciutadans i ciutadanes adults que la ciutat ha de ser per ella mateixa un medi educatiu per als infants i els joves.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca contribuir a aquesta finalitat amb el tracte respectuós, exemplar i educatiu que dispensaran als infants, als joves i als adults en general, i mostrant-los en tot moment quina és la conducta adequada.

VI. BARCELONA, CIUTAT SOLIDARIA I SEGURA

Viure a la ciutat, en les seves cases i carrers, ofereix unes possibilitats de créixer en salut i cultura, d'educar-se, de treballar i de gaudir la pròpia vida segura, solidària amb la dels altres. Es tracta d'unes possibilitats que el viure sol no ofereix igualment, i que al llarg de la seva història les ciutats han anat assegurant, en tant que en els conflictes entre actituds solidàries i insolidàries, les primeres han anat guanyant.

Així, cada ciutat ha elaborat la seves pròpies formes i fórmules de solidaritat i de seguretat. Prínceps i institucions de govern de les ciutats han organitzat els seus serveis per a gaudi dels ciutadans i s'han fet garants de la seva seguretat.

La ciutat de Barcelona, fundada i governada durant segles en la llei de Roma, amb els seus fonaments de pau i de dret cívic, caigut l'Imperi, tingué períodes de canvi de dominadors, gods, sarraïns i francs, amb costums molt diferents; els usos de vida a la ciutat sofriren la inseguretat corresponent a aquests canvis, que significaven sovint la pèrdua d'institucions de govern i de justícia i la subjecció a senyors en raó a la seva força.

Ramon Berenguer I, comte de Barcelona en començar el mil·lenari que ara acabem, amb el seu caràcter franc i liberal, com es diu en la Notícia Preliminar dels Usatges de Barcelona, ajudà a resoldre amistosament els innumbrables conflictes que l'arrogància i la rebel·lia dels magnats plantejaven al poder públic, i permeté d'accentuar la política de la casa comtal de Barcelona inspirada en el desig d'assegurar la pau i la justícia dins del comtat, i afavorí la implantació d'institucions eclesials com la de pau i treva.

Ramon Berenguer feu acordar i acceptar els Usatges de Barcelona, a tots aquells magnats; els Usatges, després d'establir els criteris de justícia en els afers entre senyors, castellans dels castells, batlles o administradors de la ciutat, cavallers, burgesos, ciutadans, i pagesos, jueus i sarraïns, defineixen l'abast de la pau i la treva que el comte garantia amb aquestes fites geogràfiques:

Usatge LII. De les naus qui venen a Barcelona.

Totes les naus vinents a Barcelona, o partints de Barcelona, per tots dies e per totes nits sien en pau e en treva e en defensió del Príncep de Barcelona, de Cap de Creus entrò al port de Salou.

I continua l'Usatge LIII. De pau e de treves.

E, endemés, establiren els sobredits prínceps que tots homes, nobles e no nobles, e tots greus e mortals enemics, tots temps sien segurs: per dies e per nits tinguin ferma pau e veres treves de Muntgat fins a Castel de Feels e del Col de Finestrelles fins el col de sa Gavarra e al col de Serola e de Vail Ludrera, e dotze llegües mar endins.

I ja s'ha vist com en l'Usatge LIV. dels camins per mar i per terra, diu que són defensats pel Príncep.

El cert és que de temps molt antic a Barcelona s'ha viscut la necessitat de seguretat i s'ha treballat per donar-ne garantia fins als límits de les seves possibilitats, per terra, al que avui coneixem com a àrea metropolitana, per mar, a la part de costa catalana, lliure de sarraïns, llavors.

Avui dia les seguretats que els poders públics han de donar als ciutadans són molt més riques i plenes de drets humans: seguretat de la intimitat en la vida personal i familiar, seguretat de la salut, de l'educació i la cultura, de treball i en el treball. Però la seguretat de la pau, que ha de ser molt més que por, com no podia ser quan cantava Raimon en temps d'opressió, ja era sentida igualment per Ramon Berenguer I quan deia, amb paraules encara bones mil anys després, en el seu:

Usatge LV. Com la potestat ha de tenir ferma fe i dreta veritat. Car per (culpa de) malvat príncep, sense veritat e sense dretura, es destruí sa terra e sos habitants, per això nosaltres, els sobredits prínceps En Ramon Berenguer e Na Dalmur, per consell e per ajuda de barons nobles, hem jutjat e manem que els Prínceps que en aquest Principat són a venir després de nosaltres a aquest Principat tinguin sempre ferma fe e perfecta e vera paraula; que tots homes nobles e no nobles, reials e prínceps, e majorals e cavallers, vilatans, e pagesos, e mercaders, e comerciants, e pelegrins, e vianants, amics o enemics, cristians, e sarraïns, e jueus, e heretges, puguin en ells fiar e creure, i no solament llurs persones, més ciutats, e castells, e honors, e haver mullers e fills, e tot quant hagin sense por e sense sospita. E tots els homes nobles e no nobles, majorals, e cavallers, e peons, mariners, e corsaris, e moneders, que vinguin d'altre lloc e en llur terra estant, ajudin als sobredits prínceps a mantenir llur fe e llur paraula, guardar e governar per dreta fe, sense engany e sense mal enginy, e sense mal consell, en tots els plets, grans e petits. E entre les altres coses guardin fermament la pau e la seguretat que els Prínceps donaran a Espanya i als sarraïns per mar e per terra.

L'Usatge LXXVI encara ens diria:

Que cap home no faci justícia, sinó la potestat, és a dir que ningú no es prengui la justícia per la pròpia mà.

I també, a l'Usatge CVII:

Que tothom vagi en ajut d'aquell que estigui amb ell, tant en casa com en carrer o en via.

Heus aquí com Ramon Berenguer I comprometia no sols els futurs governants sinó tots els ciutadans de Barcelona, en el bon govern i en la defensa de la pau i la seguretat, de justícia i d'ajut per a tots ells.

Assumint aquest compromís, avui dia es pensa en aquesta defensa, no sols en relació amb la responsabilitat de les autoritats, sinó també amb la col.laboració i solidaritat dels ciutadans en tots els camps.

Així, el projecte de Carta Municipal redactat a l'Ajuntament de Barcelona l'any 1991, proposa la possibilitat d'exercir i coordinar en el major grau possible les competències de seguretat ciutadana des del mateix Ajuntament, amb la Guàrdia Urbana i una Junta Local de Seguretat, com a òrgan de coordinació dels cossos policials que actuen dins del terme municipal, la presidència de la qual correspondrà a l'Alcalde de l'Ajuntament de Barcelona.

També el projecte de Carta Municipal reclama per l'Ajuntament, les competències que cal per garantir als ciutadans l'exercici dels seus drets i deures, en l'habitatge, la salut, l'educació, el treball, la comunicació, la justícia, així com ja vetlla per evitar abusos, té una especial atenció envers els que estan en situacions desfavorables.

Però l'Ajuntament dedica ja una especial atenció en les seves disposicions, els seus serveis, i en obres com aquesta a promocionar entre tots els ciutadans les actituds cíviques. Hi ha en primer lloc les actituds cíviques de comprensió i solidaritat, com les que curiosament dos poetes extreuen del mateix dur ambient del port. La cèlebre admonició de Joan Salvat-Papasseit:

Quan els mossos d'esquadra espiaven la nit
i la volta del cel era una foradada
sense llums als vagons:
i he fet un foc d'estelles dins la gola del llop.

Vosaltres no sabeu

què és

guardar fusta al moll:

però totes les mans de tots els trinxeraires
com una farandola
feien un jurament al redós del meu foc:
i era com un miracle
que estirava les mans que eren balbes;
i en la boira es perdia el trepig.

Avui, quan passem pel Moll de la fusta, obert al goig ciutadà del mar en la llum i en els llums, aquests versos de solidaritat en la fosca ens conviden a ser més solidaris. I a fer l'exercici de comprensió, de respecte i de dubte, que ens proposa Josep M. López-Pico a Bergant del port:

No ha tingut temps d'ésser infant, més ara
una barca li farà de mare.

El gronxarà i l'adormirà...

D'aqueix record no sabrà dir-nos mai
si els estels eren d'ell o de l'espai.

Són aquestes actituds de comprensió i de solidaritat les que justifiquen i han de fomentar els programes d'atenció social de l'Ajuntament i els serveis personals dels deu Districtes de la ciutat.

Es tracta del respecte i els serveis deguts a tots aquells ciutadans que estan en situacions desfavorables per la seva disminució física o psíquica, per les seves dificultats socials i econòmiques, per la seva drogaaddicció, per les seves situacions delictives o per la seva soledat, i els que estan en qualsevol risc. Tots els ciutadans són convidats a treballar-hi.

1. La seguretat i la solidaritat apareixen avui dia estretament lligades en l'exercici de ciutadania que s'anomena civisme.

A l'Ajuntament pertoca vetllar per la seguretat física i moral dels ciutadans, d'una banda vigilant i de l'altra afavorint la solidaritat entre les persones.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca vetllar per la seva pròpia seguretat i la de les altres persones. L'actitud cívica envers tothom i tot s'ha de mostrar a través de la solidaritat: ajut, amabilitat, comprensió, bon tracte...

2. Vetllar per la seguretat d'un mateix i dels seus béns, és una manera de contribuir a la seguretat ciutadana.

A l'Ajuntament pertoca aconsellar els ciutadans com cal tenir cura de la pròpia persona, dels familiars i de les pròpies pertinences; ha d'oferir vigilància als carrers, informar dels serveis que existeixen on acudir quan hi hagi actes contra la seguretat de persones o objectes i crear els serveis necessaris per atendre les víctimes de delictes.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca tenir cura de la seva llar per prevenir delictes contra la propietat i accidents. Quan surten de casa han de seguir les normes que l'Ajuntament indica: tancar bé, mirar que no hi hagi senyals d'absència, deixar-ho tot de manera que no es produeixi cap avaria o accident que pugui perjudicar la casa i les pertinences pròpies i les dels veïns...

3. Als llocs on es treballa o es reben serveis, s'han de prevenir els delictes i els accidents d'una manera especial.

A l'Ajuntament pertoca informar els ciutadans de les actuacions que cal fer en cas de robatoris, incidents o accidents en els llocs de treball i de servei al públic: botigues, despatxos, oficines de l'administració, sales d'espectacles.

Als cossos de seguretat, convenientment coordinats, els pertoca establir estratègies de vigilància i prevenció, per tal que no es produeixin delictes o accidents, especialment en llocs on hi hagi un gran nombre de persones, i actuar ràpidament i convenientment cas que hi hagi algun problema.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca, tant quan realitzen el seu treball com quan utilitzen un servei, vetllar per la seva seguretat i la dels altres dins les seves possibilitats, tenir cura de no provocar aldarulls ni accidents i dirigir-se als agents responsables si detecten moviments, objectes o actituds sospitoses.

4. El carrer, amb el trànsit, és ple de persones i vehicles i un lloc on es produeixen determinades situacions de risc.

A l'Ajuntament, en col.laboració amb altres administracions, pertoca:

- tenir una cura especial en la seguretat al carrer, tant des del punt de vista de la delinqüència, com del vandalisme, com dels accidents de trànsit;
- indicar als ciutadans com salvaguardar la seva integritat física i les seves pertinences i els dels altres;
- posar vigilància adequada i sancionar reglamentàriament els que transgredeixen les normes establertes, sempre amb el respecte i comprensió a què tenen dret les persones;
- escoltar les opinions dels ciutadans pel que fa als serveis prestats en matèria de seguretat, i demanar-los col.laboració.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- transitar o circular pel carrer tranquil·lament, evitant tant com puguin posar-se en situacions perilloses;
- respectar els senyals de trànsit;
- tenir cura dels objectes que porten, per tal de no ser víctimes de robatoris;
- els conductors, no atropellar els vianants i tenir un capteniment amable i comprensiu amb tothom;
- a conductors i vianants, tenir una actitud solidària envers totes les persones, ajudant aquells que ho necessitin per qualsevol circumstància;
- evitar provocar o prendre part en baralles, aldarulls o actes vandàlics, que denunciaran a qui correspongui.

5 La seguretat a la ciutat és cosa de tots, no únicament de l'administració.

A l'Ajuntament pertoca posar els mitjans adequats per resoldre les situacions de perill de tots tipus, per evitar actes contra la seguretat de persones i objectes i per resoldre'ls si ja s'han produït.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- demanar ajut a l'administració quan els calgui per la seva seguretat i la dels altres;
- denunciar tota persona o objecte sospitós, pel bé de la societat;
- ser solidaris i comprensius amb les altres persones;
- no d'atacar ningú encara que hagi atemptat contra la pròpia seguretat o la seguretat d'altri;
- col.laborar amb els cossos de seguretat a evitar qualsevol problema i a resoldre situacions d'inseguretat, en la mesura de les seves possibilitats.

6. Els cossos de seguretat són els responsables que es compleixi la llei i que es respectin uns drets i s'exerceixin uns deures per part dels ciutadans.

A l'Ajuntament, i l'administració en general, pertoca:
-vetllar per la formació personal i professional dels membres dels cossos de seguretat, tant pel que fa a preparació tècnica com a qualitat humana;
-vetllar perquè hi hagi un nombre suficient de membres d'aquests cossos, i que estiguin estretament coordinades les seves actuacions.

Els cossos de seguretat han d'actuar sempre per preservar la integritat física i moral dels ciutadans, amb respecte tant per les víctimes com pels agressors. L'Ajuntament de Barcelona es proposa coordinar-los a través d'una Junta de Seguretat.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca considerar els cossos de seguretat com un ajut, tenir-los confiança i col.laborar amb ells en tot allò que calgui, en favor de la pau i el benestar dels ciutadans, així com informar l'autoritat competent quan considerin que el capteniment dels agents no és l'adequat.

7. En la societat hi ha persones que viuen en situació de risc.

Pertoca a l'Ajuntament, en col.laboració amb altres administracions, tenir una cura especial envers totes les persones que viuen en barris socialment degradats, i que són més sovint víctimes de la delinqüència, donar més serveis en aquests barris i demanar als mateixos veïns que col.laborin amb l'administració.

Als ciutadans i ciutadanes d'aquests barris, els pertoca col.laborar amb l'administració en la revitalització del barri, en la normalització de les relacions entre els veïns i en la solució de tots els problemes que sorgeixen.

Als ciutadans i ciutadanes d'altres barris els pertoca ser solidaris i ajudar en la mesura de les seves possibilitats, a establir una vida normal.

8. Els delinqüents són també ciutadans i tenen dret que se'ls compregui, respecti i ajudi a refer la seva vida.

A l'Ajuntament, amb les altres administracions, pertoca considerar com s'ha de fer la reeducació dels delinqüents, imposar càstigs que es corresponguin amb el delicte comès, sempre respectant els drets del ciutadà condemnat, i intentant per tots els mitjans retornar-lo sa a la societat.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca;
-tenir comprensió envers les persones que delinqueixen, sovint sense feina i vivint en un entorn desestructurat;
-tenir una comprensió especial envers els familiars dels delinqüents, que també en són sovint víctimes;

- no generalitzar el comportament delictiu a totes les persones del barri o grup;
- ajudar els delinqüents i aquells a qui han provocat dificultats a sortir del malpàs;
- no tenir prejudicis ètnics en fer front a la comissió dels delictes.
- col.laborar amb l'administració en l'erradicació de la delinqüència, amb solucions positives: treball, educació, activitats de lleure, etc. individualment o a través de moviments i associacions de voluntariat;
- no perseguir els delinqüents pel seu compte, al marge dels cossos de seguretat.

VII. BARCELONA SOM TOTS. ENTRE TOTS FEM BARCELONA

La convivència ciutadana té en la solidaritat el principi bàsic, que es pot formular en termes de dret i deure, com ho feren els Usatges per Barcelona, i ho fan les Lleis en general, i la Carta Municipal per a les ciutats. Però la solidaritat és sobretot el principi i el mandat de fons en les relacions entre persones en tots els camps de la vida de la ciutat, i s'expressa no sols en les relacions individuals, sinó molt especialment en les diverses estructures col·lectives que adopten els ciutadans.

Les ciutats es formen i adquireixen el seu caràcter, tot creant aquests serveis i institucions que s'apliquen a aconseguir els seus objectius en els diversos camps de vida ciutadana, en una dialèctica que pot ser molt enriquidora, entre les actuacions nascudes del teixit social, i les actuacions dissenyades per les administracions públiques competents en la ciutat.

Els Ajuntaments permeten o planifiquen o ordenen, homologuen o realitzen, supleixen o ajuden, gestionen o coordinen, tenen en compte sempre d'una manera o altra aquestes iniciatives, segons el paper que els ha donat la història peculiar de cada país i de cada ciutat, de manera que es pot afavorir o dificultar aquella dialèctica.

La ciutat de Barcelona, Cap i Casal de Catalunya, tingué definits els Usatges des de Ramon Berenguer I, a mitjan segle XI, i segons ells va ser governada pels comtes-rei a través d'una Assemblea de magnats, d'un tribunal per a exercir justícia, amb un Veguer i d'una cancelleria per administrar, amb un Batlle.

Pau Vila explica com en dos segles el creixement de la ciutat d'una banda i el de les empreses reials de l'altra urgiren crear per Barcelona un organisme representatiu, ordenador i executiu, un govern propi. El rei Jaume I hi convingué i dictà a l'efecte una disposició el 1249 i una altra el 1265; aquesta fou definitiva. Disposava que s'organitzés un Consell de Cent Jurats amb elements de tots els estaments socials menys del militar. D'aquest Consell se n'elegirien cinc anualment per al govern de la ciutat. Per a assumptes fora del corrent s'elegirien comissions; n'hi hauria una de permanent formada per trenta consellers, dita el Trentenari. I, si calia, es reunien tots en assemblea. El nou organisme governà la ciutat a manera d'un Estat, fent-la alhora acollidora i protectora de pobles i defensora dels drets i les llibertats de Catalunya.

Efectivament, i com recordava l'antic Alcalde de la ciutat, Narcís Serra en el Pregó de les Festes de la Mercè de 1991: El sentiment d'orgull de la ciutat pròpia era ben evident en els membres del Consell de Cent, com ens ho recorda Esteve Gelabert Bruniquer quan diu: que bé sabeu que el càrrec dels consellers consisteix en tres coses principals: la primera és procurar la pau entre sos ciutadans; la segona, tenir ben abastada i avituallada la Ciutat; la tercera, és mantenir, i conservar, i virilment defensar els privilegis"...

El Consell de Cent estenia la seva jurisdicció a les fites especificades als Usatges, afegint-hi Molins de Rei i Montcada, amb totes les terres baixes incloses. Barcelona tenia també cònsols en altres ciutats portuàries.

Oi més, diverses viles de Catalunya gaudiren per privilegi reial, dels drets de veïnatge de la ciutat, foren carrer de Barcelona, com Mataró, Igualada, Montblanc, i en pobles petits, com Banyeres del Penedès, cada any, pels volts de Santa Eulàlia, el Batlle de Barcelona triava el de Banyeres, d'entre els prohoms presentats, de Banyeres i els seus barris de Guànc, Saifores i Savartès.

El mateix Consell de Cent podia triar els propis successors, i elegir els Consellers, posant, insaculant, els seus noms en un sac, i traient-los per sort. Eren processos que donaven autonomia al govern de la ciutat, però que també feien córrer el perill de consolidar en aquest govern una petita sèrie de famílies, una oligarquia.

Sota l'empara dels comtes-rei, i gràcies que molts ciutadans del "poble menut", artistes, menestrals, paraires, mercaders i petits comerciants, en comptes de fer-se cegament la competència, s'havien agrupat en barris i carrers que encara porten el noms dels seus oficis, per ajudar-se i tenir més força plegats, constituint gremis i confraries, aquests pogueren formar part del Consell de Cent, ser insaculats i elegits Consellers i fins Conseller en Cap de la ciutat. Els escuts de cada un dels oficis representats al Consell de Cent poden veure's en l'enrajolat del seu Saló.

Barcelona tingué, doncs, durant gairebé cinc segles un govern de representants de la ciutat, i amb un alt grau d'autonomia i de col.laboració amb els comtes-rei i la Generalitat. Certament hi hagué lluites internes, entre les grans famílies, la Biga, i les agrupacions del poble menut, la Busca, però en els afers de cada dia i en els excepcionals, es pogueren prendre les decisions d'acord amb la voluntat majoritària dels ciutadans.

La darrera gran decisió fou la de defensar fins al final, en nom propi i de la Generalitat, la ciutat assetjada per les tropes de Felip V. L'11 de setembre de 1714, aquestes tropes entraren i prengueren la ciutat, i cinc dies després, el 16 de setembre, foren abolits alhora el Consell de Cent de Barcelona, i la Generalitat de Catalunya.

El govern de la ciutat de la Barcelona estricta, l'emmurallada, és desvinculat del les poblacions properes amb les quals durant cinc segles l'havia compartit. I durant més d'un segle serà un govern imposat pel Rei, des de la Cort de Madrid, amb Capitans Generals o Virreis, ajudats per alguns ciutadans, cavallers i nobles catalans filipistes. Els gremis i confraries perderen tota representativitat en aquest tipus de govern; amb tot, continuaren funcionant i serviren per superar extrems de la derrota com l'assistencial, l'econòmic, i la protesta política si s'esqueia.

Començaren a formar-se també institucions de tipus cultural, de primer per a élites, les Acadèmies, amb permís reial, com ara les de Bones Lletres, Medicina, la de Ciències Naturals i Arts, i la de Jurisprudència i Legislació de Catalunya. Amb moltes dificultats, es permeté la creació de la Real Junta Particular de Comerç de Barcelona, amb Llotja i Consolat. No hi havia una relació formal entre aquestes institucions i el govern de la ciutat, però sovint persones significades en les unes formaren part de l'altre. Eren generalment de famílies nobles o riques.

El segle XIX va ser marcat alhora per la pèrdua de les colònies espanyoles d'Amèrica, el sacseig de l'invasió napoleònica i les guerres civils carlistes, en el fons entre conservadors i liberals, en les quals es dirimia també la possibilitat d'una Constitució amb certs graus de participació democràtica en els governs: central de l'Estat, els de les províncies, amb les Diputacions i els dels municipis.

En el contenciós per a la democràcia, la ciutat i l'Ajuntament de Barcelona hi tingueren un paper important, així com les incipients organitzacions obreres formades des de la meitat del segle XIX, que a finals ja eren veritables sindicats. També a finals de segle comencen a formar-se institucions culturals amb un caire més obert i popular: els Ateneus. Poques vegades en la història de la ciutat han estat tan valorades la cultura i la llibertat, alhora, com ho van ser en aquell final del XIX i principis del XX.

Però, tot i que aquests valors emmarcaren el naixement del catalanisme polític, i en ell Barcelona jugà també el paper de Cap i Casal, el model de govern autònom de la ciutat, que en certa manera havíem tingut del XIII al XVIII, quedava lluny del record i fins de les aspiracions dels barcelonins. I el segle XX, que ara acabem, ha tingut a Espanya més dècades de dictadures centralistes que de llibertats polítiques; imatge i realitat dels Ajuntaments, amb alcaldes nomenats a dit i sotmesos al poder central, durant aquestes dècades, van quedar prou desacreditats.

Però les aspiracions dels ciutadans en molts dels camps de vida i relació, superaren les traves posades a l'associacionisme per les dictadures i produïren una veritable florida d'associacions de tot tipus i objectiu, al costat de totes les que sobrevisqueren; d'unes i altres cal remarcar com el fet mateix de la seva existència va ser ja un bon suport per a la recuperació de la democràcia, i més en el cas de les que tenien aquest objectiu.

Avui dia la ciutat de Barcelona compta amb més de tres mil associacions que la Guia del Ciutadà abans esmentada, agrupa en Institucions Culturals i Científiques, amb velles i noves Acadèmies, Ateneus, Foments, Fundacions, Instituts, Societats, i Centres i Serveis d'Estudis, especialitzats, Institucions juvenils, Culturals i d'Esbarjo, amb Orfeons i Corals, Casals, Cercles, Clubs, especialment els Esportius, de tot tipus.

Hi ha associacions de Pares, d'Estudiants, corporacions d'Empresaris o de Professionals, com a Sindicats o com a Col·legis, societats per Aficions, de Col·leccionisme, associacions pel cultiu de Música, Cant i Dansa, de Teatre, Fotografia, Cinema, Amics de la Ciutat, Cases Regionals, Penyes, diverses branques d'Escoltisme, Esplai, Moviments i Associacions reivindicatius, de defensa, o promoció, o d'auxili, des dels més antics, com la Creu Roja o Caritas als dels Drets Humans, l'Ecologia, dels Consumidors a la Tercera Edat. La lectura dels Estatuts fundacionals de moltes de les associacions, de les més antigues a les més modernes, és una veritable lliçó de Civisme.

Repasant els camps de vida a la ciutat, veiem com tots ells poden quedar recoberts per formes d'associació. La Comunitat de veïns d'un mateix immoble, l'Associació de Veïns de Barri, les Associacions d'usuaris i consumidors de tots tipus de serveis i productes, les implantades en els camps de l'Educació, la Cultura, l'Esport, la Sanitat, el Treball, i qualsevol tipus d'Empresa o Moviment, constitueixen un veritable teixit ciutadà.

Aquest teixit associatiu no sols serveix, aprofita als qui el formen, sinó que permet que l'actuació de tots i cada un d'ells serveixi i sigui de profit per a tots els seus conciutadans. La integració, la participació en aquest teixit fins a arribar a les diverses formes de treball voluntari, de voluntariat, apareix com un mandat ciutadà de fons, més mandat com menys obligatori és, perquè és allò que permet a tots gaudir més profundament de la vida a la ciutat. La participació voluntària en aquesta vida configura cívicament, caracteritza la ciutat.

Actualment el teixit associatiu de la ciutat de Barcelona està trobant formes d'encaix en la vida i govern de la ciutat, encara en anys de rodatge de democràcia, després de segles de submissió. Dues són les formes de participació que el teixit associatiu té en el consell del govern de la ciutat: d'una banda les Audiències públiques a què s'han de sotmetre les decisions de l'Ajuntament, establertes per Llei o voluntàriament, i d'altra banda els Consells de participació que per llei s'han de crear en el seu àmbit, com ara el Consell Escolar Municipal, o que l'Ajuntament ha creat per propi disseny, com ara el Consell de la Joventut o el de Benestar Social.

Les Associacions modulen i fan sentir per aquestes vies les veus de la ciutat en els diversos camps, i en molts d'ells també s'ha trobat la forma de posar al servei de la ciutat els braços, el treball dels voluntaris, a través d'institucions mixtes, com ara els Patronats, on Administració i Associacions col·laboren en una o altra comesa.

Els ciutadans de Barcelona tenen en l'associacionisme un gran camp on exercir la seva participació i contribuir així a la vida de la ciutat.

1. La convivència ciutadana es basa en la solidaritat.

A l'Ajuntament pertoca establir mecanismes per tal que la solidaritat dels ciutadans s'estengui encara més en la vida de la ciutat, potenciar el treball voluntari dels uns envers els altres i ajudar a que aquest treball sigui sentit pels que el fan com a molt necessari i per a ells mateixos i aquells que el reben, com a molt útil.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca ajudar els altres amb el seu treball individual o amb el seu treball en una entitat de voluntariat.

2. La solidaritat s'expressa d'una manera plena en les estructures col·lectives que adopten els ciutadans.

A l'Ajuntament pertoca acollir i analitzar les opinions dels ciutadans per millorar la convivència en la ciutat, i d'una manera especial acollir aquells suggeriments que provenen d'entitats que s'associen entorn d'un aspecte determinat, el coneixen bé, l'estudien i proposen solucions; li correspon també ajudar aquestes entitats i associacions no solament econòmicament sinó també amb suport tècnic, infraestructures i mitjans organitzatius.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca contemplar la possibilitat d'associar-se en la o les entitats que més s'adiuen amb les seves afeccions i inquietuds, per tal que el seu treball solidari sigui més rendible, en fer-lo amb altres persones i a l'empara d'uns estatuts que han estat debatuts pels membres afiliats i aprovats per l'administració.

3. Associar-se és participar. I a través de la participació es cultiva la solidaritat.

A l'Ajuntament pertoca:

- facilitar la creació d'associacions de tot tipus, sempre que tinguin projectes viables i participatius, amb la informació de com cal fer els tràmits;
- donar a les associacions el suport jurídic adequat;
- acceptar la seva participació, amb criteris objectius clars de com cada associació potenciarà la participació, el voluntariat i la solidaritat;
- tenir aquestes associacions com a interlocutores en cada aspecte de la vida ciutadana.

Els ciutadans i ciutadanes que decideixin associar-se, ho poden fer integrant-se en una entitat ja existent o bé, com a grup de persones, crear-ne una de nova. D'una manera o d'una altra, han de complir els estatuts aprovats, donar sempre la seva opinió i respectar la de la majoria, treballar el millor possible per l'objectiu de l'associació i participar en les assemblees i reunions, elegir objectivament els òrgans de govern i participar com associació en la bona marxa de la ciutat de la manera que s'estableixi.

És possible exercir la solidaritat sense pertànyer a cap associació constituïda: hi ha, per exemple, grups de persones que col.laboren voluntàriament amb un professional a l'alfabetització de ciutadans d'un barri determinat.

4. Una ciutat té més vida com més associacions de tots tipus té.

A l'Ajuntament pertoca:

- vetllar per totes les associacions, tant si són de voluntariat, com culturals o esportives, d'afeccions determinades, com si són de tipus reivindicatiu. El conjunt de totes elles dóna joc a al desenvolupament de la ciutat;
- primar els ajuts a aquelles entitats i associacions que tenen un alt nivell participatiu;
- procurar, dins les seves possibilitats, posar en relació unes associacions amb les altres, per tal que s'enriqueixin mútuament.
- donar joc a les associacions i ciutadans que manifesten la seva voluntat de participar, establir relacions regulades amb totes i cada una d'elles;
- crear mecanismes per tal que cada vegada hi hagi més ciutadans que participin dels processos associatius.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- col.laborar en la creació i la bona marxa de les associacions, tant aquelles a les quals ells pertanyen com a d'altres, del tipus que siguin; ho poden fer participant en les activitats que s'organitzen, donant-los suport quant a treball personal quan calgui, o suport tècnic si el que necessiten és d'alguna manera una especialitat personal o de la pròpia associació;
- col.laborar amb l'Ajuntament a través dels organismes establerts i, si s'escau, a través de convenis.

5. Les Associacions de Veïns vetllen globalment per l'evolució del seu barri; són les associacions més típicament ciutadanes.

A l'Ajuntament pertoca:

- potenciar, escoltar i demanar parer a aquestes Associacions per tot allò que fa referència als barris, donat que són qui poden conèixer millor les característiques i necessitats;
- establir mecanismes de col.laboració constant;
- valorar les seves aportacions i reivindicacions per integrar-les sempre que sigui possible i donar les explicacions que calguin en cada cas.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca estudiar la possibilitat de treballar activament a l'associació de veïns per col.laborar en la bona marxa del barri on viuen, per treballar conjuntament amb els altres veïns i per col.laborar com a Associació amb l'Ajuntament, a qui han de fer arribar la seva veu pels canals establerts, i reivindicar quan sigui necessari, allò que creuen just.

6. Totes les associacions han de contribuir a integrar i fer agradable la vida a la ciutat, a totes aquelles persones que vénen de fora, a passar un temps o a viure-hi.

A l'Ajuntament pertoca donar suport a les associacions que tenen com a objectiu acollir persones nouvingudes, sobretot les que vénen en condicions precàries quant a nivell social i que són d'ètnies i cultures diferents, per tal que hi hagi mitjans suficients perquè aquestes persones se sentin bé a la ciutat.

Les associacions, sigui quina sigui la seva finalitat, poden ajudar els ciutadans nouvinguts visitant-los, mostrant-los la ciutat, oferint-los la possibilitat d'associar-se a la pròpia entitat o a una altra, o a participar en les activitats que s'organitzen, informant-los de les associacions del barri que els poden interessar... La diversitat en una associació és un element molt enriquidor per l'associació i per les persones que hi participen.

7. Totes les associacions han de contribuir a pal·liar les dificultats especials que tenen alguns ciutadans.

Pertoca a l'Ajuntament potenciar i ajudar les associacions que tenen com a finalitat la cura de les persones amb dificultats especials: infants i dones maltractats, persones reinserides a la societat gent gran, disminuïts... La col·laboració de l'Ajuntament amb aquestes entitats i associacions de voluntariat és bàsica per poder arribar al màxim de les atencions i auxilis que cal prestar-los.

Totes les associacions poden col·laborar en millorar la qualitat de vida de les persones amb dificultats especials, visitant-les, parlant amb elles, acudint als serveis corresponents en adonar-se de dificultats puntuals, acollint aquestes persones a la seva associació o facilitant-los l'entrada en una altra i ajudant-les en la mesura del possible.

9. Les associacions han de tenir present el medi social i cultural on actuen i adequar-hi els seus objectius, sense oblidar la universalitat del món associatiu.

A l'Ajuntament pertoca tenir en compte on està situada cada associació en establir els mecanismes de relació i participació mútua, i potenciar l'arrelament de cada una al seu medi i l'obertura a la ciutat, al país i tot el món.

Les associacions han d'actuar segons les característiques del medi on es mouen, coneixent a fons la realitat i fent-la conèixer; és bo que estableixin lligams amb altres associacions no només de la ciutat, sinó també del país i del món, i que coneguin el funcionament i els programes d'actuació d'altres realitats.

10. En molts casos les associacions es federen amb altres de la seva mateixa naturalesa.

A l'Ajuntament pertoca facilitar aquesta federació, donant el suport necessari perquè es pugui mantenir i perquè realitzi activitats conjuntes de totes les associacions que hi pertanyen. Li correspon també acollir i ajudar no únicament a les federacions d'associacions ciutadanes, sinó també a algunes d'altres nivells.

La Federació d'Associacions de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya, té la seva seu a Barcelona.

La Federació de Barcelona d'Entitats Corals forma part de la Federació Catalana d'Entitats Corals, que té també la seva seu a la ciutat.

Un exemple de federació, pel seu nombre i personalitat, és la Federació d'Entitats Corals de Catalunya, que celebra aplecs generals i comarcals, en els quals es celebren concerts corals conjunts.

VIII. EL GOVERN DE LA CIUTAT.

La segona meitat del segle XIX, amb la puixança industrial de Barcelona, l'enderrocament de les seves muralles, l'Eixample de Cerdà en construcció, i l'impuls cultural, social i polític que s'hi vivia a tots nivells, la ciutat creix. Pobles, viles i parròquies que n'havien estat separades el 1714, veuen com s'acosta a tocar la moderna quadrícula barcelonina i després de l'Exposició de 1888, comencen les agregacions: Gràcia, Sants, Sant andreu, Sant Martí, i més tard, Horta i Sarrià, ja s'havien aveïnat barriades com el Clot, Hostafrancs, les Corts, el Guinardó, el poble Nou. Tots aquests noms, i més, són els dels actuals barris, 38, i districtes, 10 de la ciutat de Barcelona.

Els tapissos del Saló de Cent recorden tots els escuts de les poblacions agregades, les més antigues, que conserven molt del seu caràcter. Els barris més nous, com ara Nou Barris, se l'han format sobre una marca ben peculiar de cada un d'ells. Els barcelonins coneixen el tarannà de molts dels barris i van els uns a les dels altres, en certes celebracions. Els poetes hi han ajudat flanquejant amb poesia el creixement de Barcelona, des de la Ciuta Vella, que Carles Pi Sunyer, Alcalde exiliat enyorava:

Els estrets carrerons, la ciutat vella,
el balcó humil -cortina, test i gàbia;
imatges tan volgudes que ens endúiem,
vives per sempre més a la memòria.

Ciutat Vella, que ja havia tingut una petita ciutat nova, la Barceloneta, on un dia els barcelonins pogueren aprendre de pescar, de banyar-se, de passejar a la vora de la mar, i que ara comença el seu gran parc. Manuel Bertran i Oriola parla així del seu Passeig Marítim:

Tu no sabies on anar,
Barceloneta,
i ara ja tens bon lloc per passejar:
s'hi poden dar la mà,
amb sol, amb lluna i amb els llums que hi ha,
les noies, la mainada i el poeta,
el pescador i el mariner i el capellà,
el calafat, el calderer, el manyà,
el botiguer, el paleta,
el dependent, l'urbà,
el taverner i el sastre i l'ancià
i alguna gitaneta...
I és tota la ciutat que s'hi ha donat la mà!
A passejar!

Ciutat Vella prefigurava la ciutat nova amb les Rambles, l'únic carrer del món que García Lorca desitjava que no s'acabés mai. I que s'ha doblat travessant la Plaça de Catalunya en l'altra Rambla i en el Passeig de Gràcia, a l'Eixample, dreta i esquerra, on els barcelonins, i barcelonines, aprenien de ser europees.

Josep Carner celebrava Les Dames del Passeig de Gràcia, amb un si és no és d'ironia:

Ara veieu si no és cortesia
veure les dames en gran galania,
totes folrades i amb joies de preu
-perquè tot d'una que el temps s'arraulia
van al passeig cada dia a migdia:
deixen els cotxes i passen a peu.

Ara veieu si no és cortesia,
ara veieu.

I què en diria de Sants, que ara té cura del Parc de Montjuïc i s'estén del Clot fins al vell Port, i la nova Zona Franca, on es fonen les velles i les nouvingudes gents treballadores, que Guillem d'Efak canta a la seva Cançó de Sants:

El metro va estibat
i els autobusos plens;
les boires, els carrers
tenen un baf d'encens
en honor del treball
en honor dels qui van
tot frissant cap al tall.

I seguint cap a les Corts que havien estat de Sarrià i ara és el districte de les Facultats i del futbol, la poesia oscil·la entre el record de les cases de la novel·la de Pedroló i els aplaudiments dels nens de les dues escoles construïdes de nou a l'anomenada illa d'or, a la mateixa Diagonal, quan l'Alcalde els repetia:

Cultura, cultura i cultura!

I més amunt Sarrià i Pedralbes que Màrius Torres cantava en la Balada de la Reina Elisenda com un trobador dels vells temps, ell que tenia el cor en la ciutat del futur:

La reina Elisenda tenia un passeig
de Sarrià fins a Pedralbes.
A mà dreta hi havia un safareig;
a mà esquerra, vidalbes.

...
La reina Elisenda tenia un jardí
i un monestir de Santa Clara.
Era tan bonic aquell monestir!
No l'han cremat encara.

Al contrari. El Monestir de Pedralbes, la seva plaça i els seus voltants, continuen essent per molts barcelonins un recer de pau.

I un tritlleig de picarols ben a la vora són els petits carrers de Sarrià que Pere Benavent repica a La Petita Cançó de Sarrià:

Sarrià, rialla clara,
-la més clara que jo sé-
que s'esmuny de cada cara
i s'escampa pel carrer.

I ara, Ricard Permanyer cantant La Vila De Gràcia:

Menestrals i aristocràcia
amor a l'ofici; esplai;
units al nom ple de gràcia
que no pot desfer-se mai.

I Manuel Tort la Festa Major d'aquesta Gràcia Divina, que tots
els barcelonins coneixen:

Quinze d'agost. La vila s'il.lumina
amb un somriure jove. Els orfeons
són música de l'alba. Les cançons
tenen un punt de rosa i de glicina.

Com abans coneixien Horta per anar a estiuejar, i gosar de la
campanya, segons la cançó del segle XVIII:

En la muntanya d'Horta,
en lo més alt,
per menjar una truita
no té igual
fent servir les herbetes
de taula i plat.

Ara Horta i Guinardó i el Carmel ja formen part de la mateixa
trama de districte amb nous barris, gairebé sense solució de
continuitat amb Nou Barris, encara sense noms en la literatura,
però ja amb potents actuacions urbanístiques i cíviques, resposta
potser, a les inquietuds de Gabriel Ferrater a Els Jocs:

Viure en un barri extrem, ens indueix
a caminar inquiet, com si volguéssim
trobar un racó de certitud, algun
sentit més ferm que l'envà de cantell...
...Vull creure
que els moviments precisos d'aquests cossos
fan un bon precedent, no sé de què.

I s'arriba a Sant Andreu, l'enveja de tots i d'ell mateix,
custodí dels records del Rec Comtal, i dels tragins i enginys de
carros i carreters, i ara impulsor d'un nou Vapor del Rec per a
la formació professional, les arts i la cultura. Josep Lluís Pons
i Gallarza parla de La Festa Major:

Sant Andreu de Palomar,
n'és la vila més galana
que es veu del cap del Besòs
fins los serrals de Montcada.

I s'acaba al vell Sant Martí i al Poble Nou, ara ciutat nova de Barcelona, que els humils somniaren tot treballant als Vapors. És **Sebastià Sánchez Juan** qui els canta una Oda:

**Ah, Poble Nou, sense les sals macàbriques
de Mar Bella en tempesta a la boca dels pobres
tindrien menys de plor les obres
filles dels dits que es fan sang en tes fàbriques!**

**Icària passa amb trontoll de carros. Oh Poble Nou,
se't iongueren les ales com espelmes del segle dinou?**

La resposta, moltes respostes, les dona tot Barcelona, ciutadans, teixit associatiu i Ajuntament a finals del segle XX.

Unes associacions han estat prohibides durant les dècades de dictadura a Espanya, són les associacions o partits polítics. En els sistemes democràtics, els partits polítics agrupen les persones interessades en l'evolució i la transformació global de la societat, per discutir principis i elaborar programes d'actuació i de govern en els diversos nivells i camps. Els partits polítics presenten aquests programes a l'opinió pública i són reconeguts com tals grups per presentar programes i persones que han de fer lleis i governar en representació dels ciutadans que els votaran en eleccions lliures.

A Espanya, la consecució del sistema democràtic ha resultat un procés molt difícil, tot just en consolidació des de 1977, i ha comportat l'elaboració d'una Constitució i de disset Estatuts d'Autonomia, amb la corresponent legislació de Règim local, per la constitució d'Ajuntaments, Diputacions Provincials, i d'altres organismes d'Administració local. De les dificultats n'han patit el país i les persones en general, i cada nació o comunitat d'una manera especial, segons la seva economia, cultura, llengua, tradició, dret; ara, aquestes característiques són contemplades Estatuts d'Autonomia, no sempre a satisfacció de tots.

En el cas de Catalunya, la Generalitat abolida el 1714, i molt precàriament restaurada en els anys trenta d'aquest segle, ha pogut ser el punt de referència per a la recuperació de les institucions pròpies de l'autogovern nacional. En canvi, per la ciutat de Barcelona, la peculiar autonomia del seu govern que ella i el seu Consell de Cent van defensar juntament amb la de Catalunya, i que va ser abolida el mateix dia de 1714, no ha estat contemplada. Fins i tot l'abast de govern acordat de les poblacions, de Mongat a Castelldefels, que havia reaparegut per la mateixa força de la geografia i l'història amb la Corporació Metropolitana, ha estat desmuntat.

Sigui com sigui, en un sistema democràtic que ha costat molt d'aconseguir, i que cal millorar, s'ha de considerar el govern de la ciutat com el camp més global i important de col.laboració dels ciutadans; col.laboració individual, i col.laboració a través de l'associacionisme.

La participació en aquest govern pot fer-se a molts nivells, però es deure de bon ciutadà fer-la a uns nivells o altres. **Conèixer la ciutat, veure les pròpies necessitats i aspiracions personals dins la ciutat, conèixer les persones i els programes d'actuació municipal que presenten els partits o grups polítics, parlar-ne amb els conciutadans, votar en les eleccions a les persones i programes que es considerin més idonis, com ja hem vist, associar-se per compartir aspectes de la vida a la ciutat, participar personalment o a través de les associacions en el consell i Consells requerits per l'Ajuntament, aportar el treball voluntari propi quan s'escaigui; són aquestes, formes de participació indirecta en el govern de la ciutat. Més directament pot fer-se col.laborant en l'elaboració dels programes dels partits polítics i, si s'escau, amb l'integració a les llistes de persones que seran votades per formar el govern de la ciutat.**

L'Ajuntament de Barcelona té, en funció dels habitants de la ciutat, que són 1.700.000, i segons diu la Llei de Règim Local, 43 regidors, que provenen actualment de quatre llistes; hi ha doncs quatre grups municipals. Dos d'ells formen una majoria de govern municipal en coalició i amb un programa acordat, i els altres dos fan contrast i oposició a aquest govern, cada un segons el seu programa. L'Alcalde és el cap de la llista més votada pels ciutadans.

Cada mes es reuneixen tots els regidors en Sessió Plenària, presidida i moderada per l'Alcalde, per discutir i votar els afers més importants a resoldre. Els regidors de la majoria de govern es reuneixen en diverses comissions cada setmana i són responsables cada un d'ells d'algun `Ambit, `Area, Institut, o Programa d'actuació municipal, amb els serveis i empreses corresponents. Amb tots ells l'Ajuntament procura oferir una millor qualitat de vida a la ciutat, i afavorir el seu progrés entre les més properes o les més allunyades geogràficament, però que se'ns agermanen per un o altre motiu d'afinitat.

La Llei Municipal i de Bases de Règim Local de Catalunya, en l'article 63 del Capítol II, diu:

1. El municipi, per a la gestió dels seus interessos i en l'àmbit de les seves competències, pot promoure tota mena d'activitats i prestar tots els serveis públics que contribueixin a satisfer les necessitats i les aspiracions de la comunitat de veïns.

(...)

3. En els àmbits materials a què es refereix l'apartat 2 (que enumera les competències) les lleis han de determinar les competències dels municipis, en funció de:

a) Els principis de descentralització i de màxima proximitat de la gestió administrativa als ciutadans.

b) La capacitat de gestió del municipi.

c) Les característiques pròpies de cadascuna d'activitat pública.

d) El principi d'igualtat dels ciutadans en l'accés als serveis públics.

Els diversos departaments de l'Ajuntament es preocupen, com el seu nom indica, de l'Urbanisme i l'Habitatge, de la Via Pública, tràfec, neteja, de la Salut Pública, de la Cultura i l'Educació, dels Esports, dels Afers Socials, la Joventut, el Desenvolupament Econòmic i Social, les Relacions ciutadanes. Però molts dels serveis i programes que es dissenyen a l'Ajuntament central, arriben als ciutadans des dels Ajuntaments de Districte, un a cada un dels deu districtes, i on el govern de la ciutat es descentralitza i s'integra millor en ella.

Per fer realitat les seves decisions i programes, serveis i empreses, l'Ajuntament compta amb el treball de més de dotze mil funcionaris, escollits per concurs públic d'entre tots aquells que es presenten per treballar-hi, i de treballadors contractats per un o altre servei o empresa, generalment també per concurs. Per treballar a l'Ajuntament no sols s'ha de tenir i demostrar la formació i la capacitat per realitzar una tasca, sinó que també s'ha de conèixer el funcionament de la corporació i els drets i deures que comporta per als qui hi treballen.

La Mateixa Llei abans esmentada, diu en el seu article 139 del Títol XIV sobre La informació i la participació ciutadanes.

1. Les corporacions locals han d'oferir la més àmplia informació sobre llur activitat i la participació de tots els ciutadans en la vida local.
2. Les formes, els mitjans i els procediments de participació que les corporacions estableixen en l'exercici de llur potestat d'autoorganització no poden en cap cas disminuir les facultats de decisió que corresponen als òrgans representatius.

Els funcionaris i treballadors de l'Ajuntament, des del conserge a l'enginyer, des de l'urbà a la mestra, de l'administratiu al directiu, saben que treballen en l'empresa més important de la ciutat, que en realitat la seva empresa és la ciutat, que el seu treball s'estén a tots els ciutadans i que l'han de fer amb eficàcia i de bona manera, que han de ser models del civisme de què ara tractem.

L'Ajuntament té també un `Ambit d'Organització i Economia que s'encarrega de no sols del tracte amb el personal, funcionari i contractat, sinó de l'economia dels serveis i funcionament propi. El regidor Joaquim de Nadal, responsable de finances i autor del llibre Els comptes de Barcelona, diu:

La ciutat, com qualsevol comunitat de veïns, té les seves despeses. Unes d'evidents: netejar, il.luminar, vigilar, recollir escombraries, canalitzar les aigües residuals. D'altres més pròpies d'una vida comú engrescadora: celebrar les festes, ajudar la cultura i l'ensenyament. D'altres vinculades a la conservació i millora del patrimoni comú.

Un bon veí, tant de la comunitat de veïns, com de la ciutat, té com a punt d'honor estar al corrent dels pagaments necessaris per a finançar tot això... Un altíssim tant per cent dels impostos i

taxes que paguem són emprats per pagar les despeses de la ciutat. No fer-ho, no pagar puntualment és, a més d'il.legal, una descortesia. Una veritable manca de civisme i d'urbanitat.

I continua dient que la ciutat... és també un marc de solidaritat. No tothom rep del comú el mateix que aporta: el principi constitucional de la capacitat de pagament compta, i compta també el diferent grau d'equipament dels barris de la ciutat. Tots els barcelonins som solidaris, d'una forma o altra... També pel que fa a l'economia de la ciutat.

Aquesta economia, no té sols el suport de la contribució directa dels ciutadans, sinó el de la seva contribució indirecta, que arriba a l'Ajuntament a través de partides consignades en els Pressupostos generals de l'Estat i els de la Generalitat.

No solament per raons d'economia, sinó perquè en molts dels camps es sobreposen en la ciutat, els tres nivells de l'administració, local, autonòmic i central, és pel que la ciutat de Barcelona dedica especial atenció a les relacions amb els altres dos governs i els respectius Parlaments, fins al punt de plantejar-se i plantejar-los la conveniència de la construcció d'un règim especial pel govern municipal de Barcelona, com diu l'Exposició de Motius del Projecte de Carta Municipal elaborat el 1991. El Projecte de Carta Municipal pretén que el govern de la ciutat correspongui a les característiques històriques i actuals possibilitats i conveniència de la ciutat de Barcelona, en tots els camps de què s'ha parlat, pel que fa al govern propi, a les relacions amb els municipis de l'àrea metropolitana, amb la Generalitat de Catalunya, i amb el govern i parlament centrals.

Segons el Projecte: Article 7. Són principis de l'organització política municipal diferenciar les funcions normatives, programadores i de control, de les funcions de govern i executives, garantir una major participació dels Regidors en el Consell municipal i aprofundir la descentralització territorial i la participació ciutadana.

L'Article 1 del Projecte de Carta Municipal diu així:

1. La ciutat de Barcelona és la capital de Catalunya.
2. La ciutat de Barcelona gaudeix del règim jurídic especial establert per aquesta Carta.

1. El conjunt de persones d'una ciutat tenen en comú el viure en un mateix medi natural, social i cultural i el goig de la mateixa història.

A l'Ajuntament pertoca vetllar per tots els ciutadans, comptant amb tots ells en l'acció de govern, tenir en compte les seves necessitats, compensar els desequilibris existents, i establir sistemes de comunicació i d'informació que puguin arribar a tots ells.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca preocupar-se per la marxa de la seva ciutat, informant-se d'allò que hi passa, quins són els canvis que s'hi produeixen, què decideix el seu govern, com hi poden col.laborar; els pertoca també informar-se de quines són les competències de l'Ajuntament i quines les d'altres administracions per poder actuar en conseqüència.

2. L'elecció del govern de la ciutat és un dret i un deure dels ciutadans. L'Ajuntament es forma partint dels resultats obtinguts en les eleccions municipals.

A l'Ajuntament pertoca:

- establir la normativa per difondre la informació i la propaganda electoral;
- facilitar la informació de programes i llistes de candidats als ciutadans que ho demanin.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- informar-se dels programes i les persones que es presenten per governar la ciutat, demanant-los a l'Ajuntament o al partit corresponent i estudiant-los;
- valorar allò que els programes anuncien des del punt de vista de la possibilitat de portar-los a la pràctica;
- fer campanya, si ho creuen convenient, per un o altre partit;
- anar a votar a consciència a aquell partit que creguin que governarà millor.

3. Barcelona té deu districtes municipals que corresponen a deu nuclis o conjunts de barris de població.

A l'Ajuntament pertoca:

- governar la ciutat, per delegació dels ciutadans, de la manera més propera al ciutadà;
- oferir, des de cada districte, els serveis corresponents;
- comunicar-se amb els ciutadans, informar-los i escoltar i analitzar el que reclamen, per concedir-ho o no i donar-ne explicacions;
- tenir cura del seu territori en conjunt, vetllar pel benestar del Districte i establir les mesures que siguin necessàries;
- promoure la participació ciutadana i aplicar una política municipal igualitària, orientada a la correcció dels desequilibris i la representació dels interessos de les diverses zones i barris;
- establir la forma adequada per fer possibles les intervencions al Plenari del Consell del Districte, dels assistents que ho demanin.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- conèixer quin és el seu districte i on està situat, per tal de poder-s'hi dirigir sempre que calgui, a donar la seva opinió, reclamar, o informar-se;
- participar, si així ho desitgen, en les eleccions que decidiran les persones que formaran part del Consell del Districte;
- cercar tot tipus d'informació per conèixer bé el funcionament del govern municipal, els serveis que presta l'Ajuntament, els que donen altres organismes oficials o privats. Ho pot fer dirigint-se al servei d'informació del Districte o al general de l'Ajuntament, marcant el telèfon 010.

4. La participació dels ciutadans en el govern de la ciutat és imprescindible en un sistema democràtic.

A l'Ajuntament pertoca establir els mecanismes adients per la participació dels ciutadans no solament en la vida de la ciutat, sinó en el seu govern: Consells Consultius d'Entitats de Ciutat, d'Entitats de Districte, Consells Sectorials o d'Àrea, Vistes Públiques; escoltar les seves opinions i, tot tenint-les en compte juntament amb la visió general que té de la ciutat, fer allò que creu que ha de fer.

5. La ciutat la fan els ciutadans; avança amb l'esforç de tots.

A l'Ajuntament pertoca:

- explicar als ciutadans que, tot i que pagar un impost, una taxa, una multa, és donar quelcom de propi, val la pena fer-ho, perquè repercuteix en el conjunt dels ciutadans;
- establir mecanismes de contribució econòmica dels ciutadans per tal de poder donar tots els serveis que calen i fer les obres públiques que facilitin la vida a la ciutat;
- informar exhaustivament, des dels districtes i des del Consell Tributari de quins són els mecanismes de contribució;
- perfeccionar dia a dia la informació i la recaptació.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- col·laborar amb la seva opinió en el govern municipal;
- contribuir econòmicament, pagant allò que els correspon, puntualment i correctament. Només així es mantindrà i millorarà la ciutat;
- exercir el dret i l'obligació que tenen respecte que l'Ajuntament els convenci que és just que paguin el que han de pagar;
- tenir present que certes negligències seves poden afectar els altres: vendre un cotxe i no haver liquidat les multes és crear un problema al comprador, tancar una botiga i no liquidar els impostos és crear feina al comerç que s'hi instal·la de nou i a l'administració.

6. L'administració dels diners dels ciutadans és una responsabilitat que cal exercir molt seriosament.

A l'Ajuntament pertoca:

- esmerçar els recursos necessaris en tot allò que li correspon;
- administrar-los correctament seguint el pressupost anual que ha aprovat;
- informar els ciutadans de com i amb què ha gastat el diner públic.
- donar un tracte correcte als administrats.

Els ciutadans i ciutadanes tenen dret a saber com, per què i en què s'han gastat dels diners de la ciutat, que són els seus; a donar la seva opinió, a través dels mecanismes establerts, sobre la despesa. Els pertoca judicar amb esperit de col.laboració però també amb esperit crític, si s'esmercen els diners en allò que és més necessari, si s'ha millorat la ciutat i com, si els serveis que s'ofereixen són els que calen, etc.

7. La bona marxa de la ciutat passa també per la correcció d'allò que no funciona bé.

A l'Ajuntament pertoca millorar dia a dia la seva gestió: intentar que no es produeixin errades administratives, d'altra banda comprensibles donat que els impostos i les taxes municipals afecten centenars de milers de ciutadans.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca denunciar i reclamar sempre que considerin que han estat víctimes d'una errada, d'una mala interpretació o d'una injustícia, perquè es resolgui el problema i perquè això ajudarà a millorar l'administració de la ciutat.

8. En un sistema democràtic és bàsica l'elecció dels governants dels diferents estaments. Cada municipi ha de col.laborar en les eleccions generals i autonòmiques.

A l'Ajuntament pertoca facilitar la realització de totes les eleccions a través de la informació de les llistes que s'hi presenten, dels llocs on s'ha d'exercir el dret al vot, del cens dels habitants que poden votar. Ha d'informar també els ciutadans de la importància que tots participin en l'elecció dels governants.

Als ciutadans i ciutadanes pertoca exercir el dret a l'elecció en consciència d'aquells governants que tenen el programa que més els convenç. Per això s'han d'informar de quines llistes de ciutadans de partits, coalicions o independents es presenten i quin programa tenen, i valorar quin és el més just. Votar no és únicament un dret, sinó també un deure democràtic; si no hi hagués votacions no hi hauria democràcia; els ciutadans han de votar per poder reclamar, quan s'escaigui, amb tot el dret.

IX. BARCELONA, CAP I CASAL DE CATALUNYA.

Aquesta petita ciutat que s'havia constituït al Mons Taber, que s'obrí cívicament a la plana, i a pobles i viles que comunicaven en una mateixa civilitat, pàtria comú dels catalans, que va ser reduïda a les muralles, que les enderrocà, i tornà a obrir-se i a créixer i a oferir treball, cultura, i civisme, ara, de riu a riu estesa, torna a ser Cap i Casal de Catalunya.

El procés té arrels tel·lúriques; el propi Mons ho explica amb paraules manllevades a Mossèn Jacint Verdaguer:

El Tàber

Jo un temps era una illa,
com una conquilla
voveta la mar;
m'allarga la serra
el seu braç de terra;
m'hi deixo aferrar.

De la terra i l'ona
nasqué Barcelona.

Jo en ma conquilla
bressant sa filla
de sol a sol
ja no só una illa
que só un bressol.

Mes d'ençà que és pubilla
de Catalunya
i el ceptre empunya
del Principat,
del Tàber s'ha oblidat.

Tendra recança d'amador de Barcelona, oi més perquè ve d'un camperol de la Plana de Vic, que com els fills de tantes planes i muntanyes, estima aquesta petita i gran ciutat que és Barcelona, bressol i gresol, Cap i Casal de Catalunya.

La història de Barcelona i la de Catalunya es traspassen l'una a l'altra; formen una mateixa història. La geografia, tossuda com el fat, hi ha contribuït. Les deixes dels dos rius han emplenat i enriquit la plana més gran i segura de la costa nord-oriental d'Ibèria; les lleres i els passos dels dos rius han comunicat amb el mar, en el pla de Barcelona, les planes interiors, el passadís dels Catalànids entre vigilants cadenes litorals, i les altes planes centrals, del Pirineu a les altes nogueres de l'Ebre.

Jaume Agudé i Miró, fill de Reus, i primer Alcalde de Barcelona en temps de la II República, volgué parlar als infants de la ciutat d'aquesta geografia, tot fent l'Elogi de Barcelona que acabava de ser tota ella fotografiada aèriament:

Davant de Barcelona s'estén aquest camí blau... Darrera, les muntanyes l'envolten, tendres de verdor. Per a aquell que les esguarda, més que un mur que limita la visió, semblen, al contrari, torre de la qual estant pot atalaiar Catalunya. Les planes s'ajupen als seus peus. Bones terres de conreu...

Joan Maragall ja havia fet delir i delirar la ciutat, des de l'atalaia de les seves carenes, a l'Oda Nova a Barcelona:

-Vinc del mar i l'estimo
i he pujat aquí dalt per mirar-lo millor,
i me'n vaig i no em moc: sols estenc els meus braços
perquè vull Catalunya tota a dins del meu cor.

...
-Com més terra i més mar i més pobles albiro,
a mesura d'amor el meu pit s'engrandeix,
i em sento una força que abans no tenia
i sóc tota una altra que fins jo em desconec.

Molt d'aquest delit i fins quelcom d'aquell deliri devia encomanar-se, en correspondència, al país contemplat. Potser a causa d'aquestes muntanyes, baixar a Barcelona és una expressió usual a tots els pobles catalans, siguin del nord, o de migdia o de ponent. Anant-hi per terra, de primer cal pujar una mica algun coll, des d'allí es contempla la ciutat estesa, el mar a l'horitzó, finalment s'hi baixa.

Baixar i tornar, o anar i quedar-s'hi; aquesta és la diferència... i la semblança. Fins per tot el segle XIX i la primera dècada del XX, el creixement demogràfic de Barcelona es fa amb els cabalers i fadrísters de gairebé totes les comarques de Catalunya. Molts barcelonins tenen arrels lluny de ciutat i les estimen; i la relació amb els llocs d'origen, hi nua cruïlles de comunicació en tots els camps, recobreix com una xarxa el territori i hi enxarxa per a tots una nova concepció cívica, la de la Catalunya ciutat.

En aquesta xarxa, i en aquesta nova concepció, Barcelona no és l'únic model ciutadà. Durant els mateixos segles, diverses ciutats s'han format de petites poblacions, d'altres han crescut, i totes han consolidat el seu caràcter i la seva xarxa de serveis i referències.

Hi ha Reus, Sabadell, Terrassa, el segle passat, Girona, Lleida, Tarragona, la Seu, Tortosa, Figueres, Manresa, Vic, Balaguer, ciutats de sempre, tant diferents, però caracteritzades per la mateixa xarxa que les integra, la de la Catalunya-ciutat on està Barcelona, donant-li, quan s'escau, Alcaldes, o sub-seus, i rebent-ne el suport de la germanor cívica.

Guerau de Liost ho resum així en els versos que clouen el seu Romanç primicer de la ciutat de Barcelona:

Barcelona, Catalunya
feta flors de civilitat:
tens nissagues montsenyenques,
vinaters del Priorat,
clerecies vigatanes,
mariners que han navegat
per les cales de Mallorca
i al mar gran esvalotat.
D'una bella revolada
cal que t'hagis redreçat.
Catalunya, rica i plena,
és tota ella al teu costat
i et sosté les mans, que empunyen
ganfarons de llibertat.

És aquesta concepció la que aixeca damunt de la sang i els sentiments de patriotisme, l'arquitectura de la civilitat, la dels compromisos de solidaritat per viure en llibertat; la que ha permès a Catalunya, als seus pobles i ciutadans, superar les derrotes i maltempsades, refer fluxos vitals, i reconstruir xarxes i nusos, crear-ne de nous, i convertir sorpreses i incògnites en nous elements per a aquella, aquesta, arquitectura d'avantguarda.

¿Què és si no això, el que ha passat, i passa, i ha de continuar passant, amb les noves onades migratòries que en les dècades mitgeres d'aquest segle arribaren a Catalunya, d'arreu d'Espanya, i ara, amb mar de fons, arriben d'altres ribes? Doncs ha passat, i és d'esperar que continuï aconseguint-se, que la migració s'ha convertit en estrat i carreu i perfil de l'edifici. Aquí hi va la pell, el cor i el cervell; d'aquí en ve un gran goig.

Passa que tots els nuclis vius de població han rebut migració i l'han integrada en tots els seus camps de vida i serveis de ciutat, habitatge, treball, educació, sanitat, associacions, segons el seu tarannà, i conformant-lo de nou. Però Barcelona i les poblacions del seu voltant i relació, l'àrea metropolitana, han acollit en molt diverses proporcions els immigrants, i sovint amb els serveis dispersats, o concentrats, segons es miri.

La ciutat estricta de Barcelona té la proporció d'immigració mitjana de Catalunya i la major oferta de determinats sectors de treball i de serveis; les ciutats que l'envolten tenen en molts casos més de la meitat de població immigrada i les ofertes desequilibrades. El resultat és que unes poblacions de la mateixa àrea es caracteritzen com a dormitoris, més o menys suburbials o residencials, d'altres com a industrials, d'altres com de comerç i serveis. En una àrea així, la integració és molt més aleatòria, difícil i compromesa.

Dialogant sobre aquest tema M. Aurèlia Capmany i Pasqual Maragall comentaven, l'any 1983:

M.A.C.: -... Diria que aquest país ha pogut resistir tots els fracassos, totes les seves morts i tots els seus renaixements successius, perquè Catalunya entera té vocació ciutadana...

P.M.: -Doncs, sobre la base d'aquesta mentalitat ciutadana, allò que hem de fer és una proposta de pacte a tota la colla de ciutats i municipis que componen l'àrea metropolitana de Barcelona, acordar en comú la creació de l'autèntica capital de Catalunya. Altrament, Catalunya no anirà endavant per dues raons: perquè la capital del país deixaria de tenir la dimensió i la personalitat metropolitana que realment té i, en segon lloc, perquè on s'està jugant el futur de la catalanitat és a Cornellà. A Cornellà ens estem jugant la capacitat de constituir un poble amb totes les seves característiques modernes, o no.

M.A.C.: -Un poble múltiple!

P.M.: -Serem capaços de donar un sentit a la Catalunya de demà si posem en comú allò que Cornellà serva subliminalment d'antiga entitat pròpia i allò que té de gran barri obrer. El gran repte és la integració. A través de la integració hem de crear una cultura que ja no serà ciutadana, sinó metropolitana.

Ara, ja no sols contemplant les poblacions que l'envolten des de les carenes-parc de Barcelona, sinó arribant-nos-hi en transports metropolitans, a través dels túnels que traspassen aquelles mateixes muntanyes, o de les rondes que voregen mar i muntanya, descobrim un continuum urbà, descobrim una altra ciutat.

P.M.: -El Cap i Casal de Catalunya no és l'Eixample sinó aquesta ciutat metropolitana, ciutat de ciutats, composta per nuclis amb personalitat pròpia com Badalona, Sant Boi, l'Hospitalet, Sant Joan Despí, Cornellà, Sant Feliu de Llobregat...

Jordi Borja tot considerant aquesta ciutat real, com a centre de comunicació i de comunitat ens parla de:

*La identitat dels llocs en el territori metropolità; la importància de mantenir i desenvolupar la personalitat i la diferència de cada nucli de població i de cada part del territori.

*La distribució dels equipaments i de les infraestructures en el territori metropolità: dels equilibris, coherència i solidaritat per combatre desigualtats i redistribuir costos i beneficis.

*Fer noves àrees de centralitat, com a objectius finals de la urbanització i la connexió en la perifèria metropolitana.

*Assumir el civisme de la ciutat metropolitana en l'àmbit de treball i de serveis, de mobilitat quotidiana, de festa i de lleure. Les àrees central han de servir a tots, són, doncs, de tots; però els que les utilitzen les han de tractar bé, com a seves que són.

Les ciutats són com les persones, deia Montserrat Roig en el seu darrer llibre, *Digues que m'estimes encara que sigui mentida*, tot parlant de Barcelona, de la impossibilitat de fer-ne una geografia literària definitiva.

Gairebé amb la mateixa frase, trenta anys abans, la que molt aviat seria la seva mestra, M. Aurèlia Capmany obriria un seu llibre, poc conegut, sobre històries de Barcelona per a infants.

Ara que totes dues han marxat, amb tan pocs dies de diferència, sembla bo aplicar també al Cap i Casal, la noció de ciutat inacabada, feta de memòria i d'oblit, de sorpreses i de miratges, ciutat literària amb un nou argot, ben necessari, a cada cantonada de la quadrícula i de les dècades, o potser menys, dels lustres; però argot com aquest de la metròpolis, la connectivitat o les àrees de nova centralitat, que potser no serà efectiu fins que sigui literari, poètic.

Els darrers lustres han passat a una gran velocitat, amb revolts, sorpreses i desenganys, potser perquè eren enganys, potser perquè no han trobat qui faria realitat el missatge del miratge.

Un altre gran absent, Joan Oliver, fa quatre o cinc lustres es signava Pere Quart d'una altra capitalitat per la nostra ciutat: Barcelona:

pairal ciutat de Catalunya,
de València i les Illes.
Les comarques
gerdes, eixutes, alteroses, planes.
Màquines i collites.
Tiges en estol
bestiar i aigües submisos.

Barcelona,
esdevindràs, si vols, la capital altiva
d'una pàtria novella de rels velles,
quasi feliç, penosament fecunda.
Mestressa sobirana,
sola en ton clos obert com una rosa
dels vents, als vents de mar, de terra!

Se'n reté la imatge de la rosa dels vents, que no es nega a cap altra. Però es recorda el nord de la llibertat que Antoni Rovira i Virgili adjudicava a la Barcelona de principis de segle, respecte a Catalunya, i tot sobrepassant-la:

Barcelona, amb les seves multituds obreres, amb la seva menestralia democràtica, amb la seva intel·lectualitat europea, ha de donar a la nova Catalunya l'alè vital de llibertat.

1. Barcelona és una ciutat rica i complexa. Per viure-hi bé, cal conèixer-la a fons.

A l'Ajuntament pertoca:

- mostrar els elements més representatius de la ciutat a tothom que la vulgui conèixer i d'una manera especial als ciutadans;
- explicar-ne la història i la geografia, els costums i les tradicions;
- establir i potenciar programes de coneixement de la ciutat;
- fer-ne publicacions.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca interessar-se per conèixer la ciutat. Només formant-ne part podran viure-hi i viure'n amb plenitud; és bo que utilitzin els materials que hi ha sobre la ciutat, que són molts, que vagin a les biblioteques a consultar llibres i a les hemeroteques i als museus, que participin en conferències sobre la ciutat i que parlin amb conciutadans que la coneixen a fons.

2. Barcelona ha de ser també una ciutat coneguda pels nens i les nenes. Han de créixer amb la ciutat.

A l'Ajuntament pertoca oferir programes de coneixement de la ciutat a les escoles i coordinar les activitats que les diferents àrees, serveis municipals i entitats ciutadanes posen a l'abast dels nois i les noies per tal que vegin el seu funcionament i infraestructures: visites al metro, al Liceu, al Palau de la Música, a les clavegueres, al zoo, als museus, al centre de control de trànsit, són unes quantes de les activitats que mostren als escolars la ciutat.

Als ciutadans i ciutadanes adults, els pertoca ajudar els nens a conèixer la ciutat i explicar-los com era quan ells eren més joves.

Als mestres i professors els pertoca aprofitar tot allò que la ciutat ofereix per treballar-ho amb els alumnes.

3. Barcelona ha d'establir la seva relació ecològica amb la natura: la plana, el mar i la muntanya. Cal respectar-la.

A l'Ajuntament pertoca:

- establir les mesures necessàries pel respecte de l'entorn per part d'ell mateix i dels ciutadans: contaminació atmosfèrica, contaminació sonora, desperfectes en el medi urbà i el natural...
- demanar col.laboració als ciutadans en aquest afer;
- estudiar la planificació de la ciutat també des del punt de vista de la relació ecològica entre la plana, el mar i la muntanya;
- explicar als ciutadans el privilegi de trobar-se entre el mar i la muntanya: bellesa geogràfica i suavitat climàtica.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca, amb l'orgull de ser barcelonins, vetllar per la conservació i l'augment de l'equilibri ecològic de la seva ciutat, entre el mar i la muntanya. El clima de Barcelona permet fer molta vida diürna i nocturna al carrer; és bo aprofitar aquest avantatge, però respectant el medi i procurar que tothom el respecti; és bo que persones que passegen pel carrer habitualment vigilin la conservació de les plantes i dels elements urbans i avisin aquells que no els respecten.

4. Barcelona és una ciutat mediterrània i ha de viure de cara al mar.

L'Ajuntament en els darrers anys, ha girat Barcelona cara al mar, a través d'obres de descobriment de la façana marítima i de la construcció d'eixos de comunicació de diversos sectors de la ciutat amb el mar. Li pertoca potenciar el gaudi de la platja i del port i explicar als ciutadans i al món la qualitat de vida que té una ciutat que viu de cara al mar.

Els ciutadans i ciutadanes és bo que visquin de cada al mar, que l'aprofitin, banyant-se a la platja quan és el temps, mirant-se el mar d'a prop o de lluny, passejant per la platja o pel port. Els pertoca respectar i fer respectar la neteja, la vegetació, el mobiliari urbà que hi ha instal·lat, etc.

5. Barcelona s'ha anat fent amb la integració dialèctica i respectuosa de diferents nuclis de població i territori, amb els seus trets diferencials i la seva vida pròpia. La ciutat està repartida en deu Districtes.

A l'Ajuntament pertoca:

- respectar les característiques pròpies de cada Districte i de cada barri i potenciar-les;
- descentralitzar progressivament l'administració per fer-la cada vegada més propera al ciutadà;
- informar els habitants de l'origen i la història del seu barri i dels altres barris.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- participar en la vida del barri, conèixer-lo i conèixer i ajudar els veïns;
- vetllar per mantenir i conservar els costums i tradicions;
- col.laborar en la conservació i el creixement econòmic, social, cultural del seu propi barri i relacionar-se amb els de l'entorn;
- utilitzar, sempre que sigui possible, els serveis del barri per tal que tingui més vida.

6. Barcelona no és una ciutat aïllada. Té al seu voltant moltes altres ciutats i totes juntes formen l'Àrea Metropolitana. La interacció entre elles dóna al conjunt unes característiques determinades.

El municipi de Barcelona és el més gran de l'Àrea Metropolitana, però la vida a les altres ciutats i pobles aporta molts avantatges pel que fa a treball, serveis, cultura, lleure...

A l'Ajuntament pertoca:

- col.laborar amb els altres municipis i amb els ciutadans que en provenen i que en bona quantitat treballen a Barcelona o hi vénen sovint;
- explicar als ciutadans aquesta realitat i informar-los de què significa la interrelació quant a drets i deures i avantatges;
- vetllar pel funcionament de l'Àrea Metropolitana, que té com a objectius coordinar els serveis comuns als municipis que hi pertanyen i compensar els desequilibris entre poblacions.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca ser solidaris amb els barcelonins de l'Àrea Metropolitana i tractar-los com a habitants de la mateixa gran ciutat, conscients que formen part d'una comunitat molt més extensa i que això és enriquidor per a tots.

7. Barcelona, amb els Jocs Olímpics, farà un salt endavant que cal conèixer i valorar.

A l'Ajuntament pertoca mostrar totes les obres olímpiques, tant les que s'han fet per celebrar-hi les competicions esportives, com les grans obres de comunicacions i infraestructures, que sense l'esdeveniment dels Jocs hauria costat molts anys aconseguir.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca utilitzar les instal.lacions i respectar-les i han de conèixer tot allò que s'ha fet i donar-li vida, utilitzar-ho i conservar-ho. Sens dubte els Jocs Olímpics deixaran a Barcelona el costum de practicar l'esport en cada pavelló, pista i instal.lació. Les obres a la ciutat, han produït molèsties i entrebancs, però tots els ciutadans les han admès pacientment sabent que són una millora important pel futur immediat i llunyà.

8. Barcelona és el que els seus ciutadans volen que sigui.

A l'Ajuntament, com a portaveu dels ciutadans, pertoca:

- realitzar el programa que va presentar a les eleccions i que ha volgut la majoria;
- fer tot el possible per fer créixer la ciutat des de tots els punts de vista;
- donar la imatge oficial de la ciutat a les altres ciutats i al món.

Els ciutadans i ciutadanes són responsables de la imatge i la història de la ciutat, perquè la ciutat la fan els seus habitants; els pertoca participar en fer que Barcelona tingui una

bona imatge i que es correspongui amb la realitat: que sigui una ciutat cultural, bella, respectuosa, acollidora, educadora, esportiva...

9. Barcelona és el Cap i Casal de Catalunya. Ha de ser una bona amfitriona i oferir els avantatges de la ciutat als altres pobles i ciutats.

A l'Ajuntament de Barcelona pertoca:

- afavorir l'acolliment dels ciutadans de Catalunya, que amb freqüència hi van a fer gestions, a visitar-la o a divertir-se;
- donar-los una bona informació;
- oferir-los els serveis necessaris en cada cas;
- federar-se amb altres ajuntaments i establir relacions de tot tipus amb altres ajuntaments per ajudar-se mútuament, i enriquir-se amb les aportacions de tots.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- sentir-se amfitrions i acollir els visitants;
- relacionar-se amb ells;
- mostrar-los la ciutat i ajudar-los a orientar-s'hi i a utilitzar els serveis que necessitin;
- ser receptius a les aportacions dels visitants.

10. Barcelona és una segona capital d'Espanya.

A l'Ajuntament pertoca representar Espanya en algunes ocasions, per exemple en els Jocs Olímpics, mantenir i potenciar la capitalitat en els aspectes pedagògic, editorial, etc. i federar-se amb els altres ajuntaments d'Espanya per cooperar en tot el que puguin.

X. BARCELONA CIUTAT OBERTA, CIUTAT DE PAU I DE LLIBERTAT

A fi de comptes, com és Barcelona? com es veu ella mateixa? En Quim Monzó a Zzz..., diu:

Hi ha dues menes de ciutat: les que viuen contentes i orgullosos de ser com són i les que no s'agraden, voldrien ser d'una altra manera...

Barcelona és una ciutat que no s'agrada. Voldria ser ben bé no se sap com: d'una altra manera; no sap de quina exactament, però mai com és.

Potser encara es podria embolicar més la troca, i al final es treuria l'entrellat dient que Barcelona s'agrada i no s'agrada, que està orgullosa de ser com és i que voldria ser d'una altra manera, tot alhora.

Això deu poder passar a una ciutat comparable amb la rosa dels vents i revenint continuament a la concepció de llibertat que Antoni Rovira i Virgili presentava com a condició i motor de capitalitat.

Començada la guerra civil, el més petit de tots de Lola Anglada, un minyonet vestint la blava granota de treball i amb la taca vermella d'una minúscula gorra frígia, recorria el país i arribava a les mans de grans i petits, cantant la llibertat:

...va repetint entre els llavis aquelles frases generoses, tot música i harmonia del gran geni, Beethoven:

Fer tot el bé possible,
amar per damunt de tot la Llibertat;
i baldament fos per un tron,
mai no trair la Veritat.

Potser així s'explica l'esclat cultural popular en plena guerra, quan acabava de ser negada la celebració dels Jocs Olímpics a Barcelona i donada a l'Alemanya d'aquells anys. Barcelona ha sabut compaginar desenganys i aparents contradiccions. El mateix més petit de tots, alligona grans i petits durant la guerra unint al de llibertat, el desig de la pau, tot canviant la vella cançó de victòria i les floretes de les amorettes, descans de guerra, en l'olivera, símbol i promesa de pau:

Si n'eren tres tambors
que en vénen de la guerra,
el més petit de tots,
porta un ram d'olivera...

El mateix Joan Oliver, Pere Quart que la volia capital oberta, lliure rosa dels vents, a l'estrofa següent aconsella:

Barcelona, contempla't.

Barcelona, no cantis.
Ausculda aquest cor teu que s'escarrassa a batre.
No et deturis. Plora una mica cada dia,
quan la Terra comença
un altre tomb, ullcluca.
A poc a poc, no et distreguessis
amb les fulles que el vent requisa als arbres.
Ni amb el presagi de les ales noves.

Treballa. Calla.

Malfia't de la història.
Somnia-la i refés-la.

Vigila el mar, vigila les muntanyes.
Pensa en el fill que duus a les entranyes.

Són tots, barcelonins trapassats per la tragèdia d'una guerra civil en què es reculaven dos segles de civilitat, i coneixen tots els extrems de la Barcelona traspassada. La Barcelona de l'exili de Clementina Arderiu que enyorava tendrament els carrers que havia tendrament criticat:

La mar, tan fina,
quí la veiés,
i aquella estesa
dels meus carrers!
Barcelonina
sóc més que mai...

La ciutat de Màrius Torres que malalt de mort, no podia oblidar-la i n'enyorava una altra, La ciutat llunyana:

Qui pogués oblidar la ciutat que s'enfonsa!
Més llunyana, més lliure, una altra n'hi ha potser,
que ens envia per sobre d'aquest temps presoner,

batecs d'aire i de fe. La d'una veu de bronze
que de torres altíssimes s'allarga pels camins,
i eleva el cor i escalfa els peus dels pelegrins.

Més jove, Manuel Vázquez Montalbán torna a plantejar l'anhel de la llibertat, com un mite:

Serà possible el mite de l'home lliure en la ciutat lliure? De moment, Barcelona s'humanitza a cada tram que recupera o construeix per al passeig del cos, aquesta relació d'espai i temps que dóna sentit a no haver de fer res, ni tenir por de res, o sigui, el que en podríem dir desideratum beatífic.

La gent sap que aquesta ciutat és una pàtria que tothom posseeix per mitjà de l'hegemonia de la pròpia memòria. Molts hi van néixer. D'altres hi han vingut de lluny.

Entre les noves generacions, que conegueren després les ferides de la guerra, i lluitaren civilment per guarir-les, Jordi Borja, des de l'Ajuntament es pregunta:

Qui són els barcelonins? Els qui viuen a la ciutat? els que hi dormen? els que hi treballen, els que hi venen cada dia de feina o de festa? Els que venen alguna vegada, per un congrés, per negocis, per cultura, per turisme, per negocis, pels Jocs?

Alfred Bosch, escriptor jove, respon parabòlicament:

Cal llançar-se al futur, i recuperar l'orgull. L'orgull de ser barcelonins, l'orgull de ser catalans, i, sobretot, de ser ciutadans del món.

Són orgulls que, separats, esdevenen orgullosos, i junts enclouen bondats i defectes i remeis per tirar endavant. La bondat de conèixer les pròpies limitacions, i la il·limitació, la llibertat del fill que es porta a les entranyes, si se'l puja bé, obert al treball i el goig de totes les seves possibilitats.

La bondat de la il·lusió, no il·lusa, per allò que ja no fruità un mateix, però si els que ara creixen. De pensar en tots ells, i d'una manera especial en els grups diferents de la majoria, els disminuïts, els nouvinguts. I fer i refer per ells l'esperit de la ciutat i la ciutat física, encara no refeta de la postguerra.

Des de l'Ajuntament, també, Oriol Bohigas projecta i parla de la Reconstrucció de Barcelona:

Una ciutat ja acomplerta i gairebé acabada com Barcelona no pot pensar que la regeneració es produeixi exclusivament a partir dels interessos -legítims, no cal dir-ho- de la promoció privada... Barcelona ha de ser regenerada, per tant, a iniciativa de la mateixa Administració...

A iniciativa de l'Administració de la ciutat, de l'Ajuntament, es regeneren i generen relacions cíviques internes i més acostades, dins la Casa Gran, en les noves deu properes cases, amb les altres i novament democràtiques Administracions, de la Diputació, de la Generalitat, de l'Estat central; dins les fronteres, les Federacions de Municipis integren i comparteixen concepcions municipals. Es salten les fronteres i les eurociutats retornen a la cultura de bon veïnatge, diàleg i dialèctica, Barcelona és requerida per enxarxar-s'hi a fons i ho fa sense oblidar de fer créixer els agermanaments als gautre vents de la rosa.

A iniciativa del seu Ajuntament, i amb la col·laboració de tants amics, s'aconseguien els Jocs Olímpics del 92, a Barcelona, jocs d'amistat. Una de les més antigues arquitectures cíviques de la nostra civilització, la dels jocs, la de l'esforç corporal purament pel goig de l'esforç en la bondat i la bellesa pròpies. La d'una contesa que fa més de vint i cinc segles reuní pobles en el compromís de pau, i enriquí la seva llibertat en la pau. Ara, a la Barcelona tot just acabada de restaurar per aquesta contesa

que tindrà per escenari i participació, de Montjuïc a les noves platges i les ciutats veïnes, passant per districtes i barris de la ciutat.

Amb quin estil? El petit Cobi, amb llenguatge d'infant, ens fa pensar en la trapelleria. Els Alcaldes que hi han treballat ens en parlen amb certa complicitat. Narcís Serra, al Pregó de la Mercè de 1991 proclama:

Els Jocs Olímpics són un esdeveniment nou, encara que llargament desitjat, a la nostra ciutat... No em fa cap vergonya remarcar que aquesta ha estat una empresa impulsada també per l'afecció, per l'emotivitat.

En primer lloc, vull posar de relleu que tot això ha estat possible perquè hem recuperat les llibertats, perquè les nostres institucions són democràtiques i, per tant, el ciutadà les sent com a pròpies. Sense aquesta força seria impossible que l'Ajuntament aplegués l'enorme conjunt de voluntats, de cooperacions i d'iniciatives que componen aquesta empresa, sobretot en la dimensió de futur amb què ha estat concebuda.

En segon lloc, em sembla prou evident que no seriem capaços de generar aquesta nova anella de la nostra Història, si no disposéssim d'una viva societat civil que l'ha feta seva: els intel·lectuals, els empresaris, els arquitectes, el nostre jovent... que han cregut en ella i no només s'hi han afegit, ans li han donat una dimensió més potent, més vital. Per això mateix crec que aquest esdeveniment, quan se'l contempla en tota la seva transcendència, se'l veu més important quan més dirigit a la cooperació, quan més obert a tothom, quan més propici a difondre amb amplitud els seus beneficis, sigui capaç d'esdevenir.

Reforçar els lligams amb Catalunya, amb Espanya i amb tot el món és una condició necessària a fi que assolim l'èxit que perseguim.

...els Jocs són un pretext imaginatiu i engrescador.

He dit que són els Jocs, és a dir, l'esdeveniment cívic més important que es pot organitzar en els nostres dies, si ho mirem des del vessant d'atraure l'atenció dels ciutadans de tot el món. He emprat el mot pretext. En Pasqual Maragall ho deia millor quan els considerava, també, una Eina, una Esperança, una Expectativa, amb majúscula.

Un pretext... per obrir la Ciutat al mar alliberant la nostra façana mediterrània... consolidar una àrea metropolitana... convertir la serralada de Collcerola en el gran parc central de la metròpoli... sargir el teixit urbà... donar impuls a la nostra vida cultural, incrementant les nostres infraestructures culturals, auditoris, museus... orientar la terciarització... atreure turisme durant tots els mesos de l'any... dotar-nos de noves capacitats de comunicació i telecomunicació amb tot el món... respondre al repte tecnològic... atreure activitats d'avantguarda... millorar la nostra qualitat de vida... articular

cada vegada més capacitats de direcció... millorar tenaçment la nostra aptitud professional, la nostra capacitat de producció de coneixement...

1. Barcelona és una ciutat oberta a la relació amb altres ciutats de tot el món.

A l'Ajuntament pertoca:

- cooperar amb altres ciutats europees i de tot el món;
- establir-hi relacions;
- conèixer els barcelonins que hi viuen;
- informar els ciutadans de què és el que fa amb les altres ciutats;
- potenciar la ciutat com a centre real de comunicacions entre les persones, entre les ciutats i els països.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- conèixer la relació de Barcelona amb les altres ciutats;
- informar-se de l'evolució d'aquestes relacions i participar-hi en la mesura de les seves possibilitats;
- acollir els ciutadans d'altres indrets;
- ser oberts als canvis i respectuosos amb totes les opinions i les maneres de ser i d'actuar;
- considerar la ciutat com a una metròpoli europea, viure en ella d'una manera digna i procurar que els altres també hi visquin.

2. Barcelona està específicament agermanada amb diverses ciutats i és impulsora i membre del moviment d'Eurociutats.

A l'Ajuntament pertoca:

- relacionar-se d'una manera especial amb els de les ciutats agermanades;
- establir-hi relacions de cooperació amb programes comuns i d'intercanvi de tipus social, laboral, econòmic i cultural;
- informar els ciutadans dels agermanaments i de les seves motivacions
- facilitar als ciutadans la relació amb els de les ciutats corresponents.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca:

- rebre d'una manera especial els ciutadans agermanats;
- establir-hi relacions per conversar sobre problemes i afeccions comuns;
- explicar-los la història, la realitat i l'evolució de la ciutat;
- interessar-se pel coneixement de les ciutats agermanades;
- participar, sempre que sigui possible i a través dels canals establerts en els programes d'intercanvi.

3. A Barcelona hi ha gent de molt diversa procedència. Cal que tots puguin trobar-se a la ciutat com a casa.

Pertoca a l'Ajuntament prendre les mesures oportunes per tal que tota persona que estigui a la ciutat, tant si hi és de pas com per sempre, tant si hi ha nascut com si ha vingut del lloc més llunyà, tant si hi és per negocis, fent turisme, per raons familiars, o per qualssevol altres raons, hi sigui acceptada, s'hi trobi com a casa i se senti barcelonina. A l'Ajuntament li correspon orientar-la, acollir-la, ajudar-la, informar-la en tot el que necessiti.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca col.laborar en aquest acolliment, tractar tothom amb respecte i acceptar totes les maneres de ser i de sentir; acceptar tots els ciutadans: els d'origen i els de destí, els que fa molts anys que hi viuen, els nouvinguts i els passavolants, amb una actitud oberta i dinàmica com ho és la ciutat, que rep tanta gent de fora.

4. Els barcelonins són també ciutadans del món.

A l'Ajuntament pertoca vetllar perquè Barcelona sigui una ciutat germana i cooperadora amb totes les ciutats del món, ciutat de pau i de llibertat, que multipliqui les relacions amb les ciutats europees, també les de l'Est, les d'Amèrica, les mediterrànies, les d'Àfrica del Nord.

Ser ciutadà de Barcelona permet col.laborar en l'eliminació de fronteres de tot tipus i sentir-se també ciutadà de qualsevol altra ciutat, considerar els problemes dels altres com a propis i ser solidaris amb tot el món.

5. Barcelona és coneguda arreu. Els Jocs Olímpics han posat Barcelona al mapa del món .

A l'Ajuntament pertoca portar el coneixement de Barcelona pertot, explicar arreu què és Barcelona, com Barcelona pot contribuir a fer un món més habitable i com pot fer aportacions interessants pel que fa a benestar, progrés i civisme.

Als ciutadans i ciutadanes els pertoca, en la mesura de les seves possibilitats, col.laborar en promocionar Barcelona arreu del món, amb el seu orgull de barcelonins, amb el seu civisme i urbanitat, explicant Barcelona, convidant a visitar-la i a participar en la seva vida, i mostrant-la als que vinguin.

L'Ajuntament i els ciutadans i ciutadanes han d'aconseguir conjuntament que l'empenta dels Jocs no s'aturi, que Barcelona continuï creixent, que atregui turisme durant tot l'any i que és comuniqui més i millor amb el món; que els Jocs siguin un èxit esportiu, cultural, econòmic i organitzatiu. Però sobretot han d'aconseguir amb el seu esforç i el seu treball que tant els Jocs Olímpics com els Jocs Paralímpics siguin un model de pau i llibertat, d'acceptació i d'acolliment, de benestar en les relacions entre les persones de tota ètnia, cultura, origen i característiques personals o col·lectives.

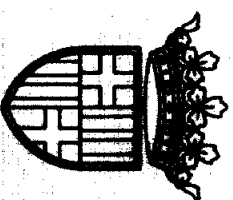
6. Barcelona té grans possibilitats de continuar millorant el model de ciutat universal que és.

A l'Ajuntament pertoca vetllar per tal que la dinàmica encetada de millorament de la ciutat continuï produint-se amb més força encara.

Els ciutadans són els principals artífexs del millorament de la ciutat; els pertoca fer seus els avenços de tot ordre, utilitzar-los per al seu creixement personal i col·lectiu i contribuir a mantenir la dinàmica de ciutat oberta i universal, amb el seu civisme i amplitud de mires.

Els ciutadans i ciutadanes de Barcelona, amb el seu Ajuntament, han de vetllar per mantenir i incrementar el model de ciutat habitable, transitable, treballadora, saludable, educadora, cultural, esportiva, solidària, participativa, arrelada al medi i oberta al món.

Ciutadans de Barcelona

Ajuntament de Barcelona

EDICIÓ DE PRO

a punto de finalizar uno de los
más intensos que Barcelona habrá
o largo de su historia, por lo que
la transformación y a la mejora
de la ciudad.

había hecho tanto en tan pocos años.
había conocido antes otros procesos
ormación, que, no obstante, o bien
enos complejos o bien se produjeron
os mucho más largos.

habremos conseguido que en diez años
alidad un conjunto de proyectos muy
le llevar a término si no hubiésemos
o los Juegos Olímpicos.

, nadie duda que los diversos cambios
do posibles gracias sobre todo al
el '92. Y nadie duda, tampoco, que
del instante vibrante de los quince días
gos y más allá, asimismo, de los
entos estrictamente deportivos, estos
te espíritu habrán hecho posible que se
n en realidad grandes obras para la
para cada uno de sus distritos y barrios.

habrá vivido un período excepcional,
más importante para su historia que las
iciones universales que organizó en
888 y 1929, que, del mismo modo,
para emprender notables
aciones urbanas.

Las instituciones de gobierno de la ciudad, de
Cataluña y de España, e incluso las europeas,
han trabajado de manera conjunta para
asegurar una buena ejecución del proyecto de
Barcelona '92. Pero más allá del entendimiento
institucional necesario, los ciudadanos de
Barcelona -también vosotros- habéis sido los
auténticos protagonistas de este momento
excepcional durante el cual la ciudad ha ganado
instalaciones de primer orden, ha completado
su principal red viaria y ha urbanizado zonas en
proceso de decadencia dando lugar a nuevos
barrios, nuevos parques, nuevos o renovados
equipamientos culturales, áreas de nueva
centralidad, etc., que proporcionan un nuevo
equilibrio al conjunto urbano.

Así pues, ahora que se acerca el impulso final
en la preparación de los Juegos de Barcelona y
que gradualmente van acabando las obras y los
proyectos que han constituido este período de
excepción, cabe ya pensar de nuevo en la
restauración de la normalidad. Es necesario
plantearse la recuperación de los hábitos que
han hecho de Barcelona una gran ciudad que
llena de orgullo a sus habitantes y a la par
cautiva a los forasteros.

Nuestra ciudad es muy densa. La más densa de
Europa. La que tiene más habitantes, empresas
y coches por kilómetro cuadrado. Esta
configuración específica tiene ventajas e
inconvenientes. Todo queda bastante cerca, si
bien es cierto que vivimos comprimidos. Al
Ayuntamiento le corresponde una gran labor de
planificación de servicios y equipamientos en
poco espacio. Y todos deberíamos aplicarnos en
potenciar los aspectos positivos de la peculiar
forma de convivencia que propone nuestra
ciudad, por una parte, y en evitar al máximo los
inconvenientes, por otra.

El período excepcional que ahora finaliza ha
producido toda suerte de comportamientos más
bien propios de estas circunstancias especiales y
ha permitido una cierta tolerancia y una cierta
relajación en el control, denuncia y sanción de
actitudes que, tradicionalmente, se han
considerado incívicas e insolidarias. Ahora, sin
embargo, ha llegado el momento de volver a la
realidad de la que os hablaba. Debemos intentar
corregir, entre todos, aquellas actitudes que
podrían acabar convirtiéndose en norma aquello
que sólo ha sido excepción.

Los barceloneses debemos estar convencidos de
que ser ciudadanos de Barcelona constituye un
orgullo. Somos ciudadanos de la capital de
Cataluña, de una ciudad dos veces milenaria.
De Barcelona han surgido y en Barcelona han
vivido hombres y mujeres, artistas, científicos y
pensadores de renombre universal. Somos, los
barceloneses, hospitalarios, ordenados,
generosos, trabajadores, imaginativos y
emprendedores. Y hemos conseguido que nos
admiere, aquí y fuera de aquí, por lo que
hemos hecho históricamente y por lo que ahora,
en tan pocos años, hemos sido capaces de hacer.

En otros momentos de su historia, los
barceloneses se han dotado de instrumentos
para ordenar mejor su convivencia. Ahora, de
nuevo, un grupo de personas plenamente
dedicadas a la ciudad, recogiendo el
pensamiento y el sentimiento expresados por
muchos ciudadanos a lo largo de los siglos, ha
trabajado en aquellas cuestiones por las que
todos debemos velar para que Barcelona siga
avanzando en su propia interpretación de la
calidad de vida ciudadana.

Así como procuramos establecer un orden y
unas pautas de comportamiento en nuestros
hogares que garanticen la convivencia familiar,
es necesario que en la comunidad de vecinos,
en la calle, en el barrio y en toda la ciudad se
preserven estas pautas de civismo y de
urbanidad que no son sino referencias para un
mejor aprovechamiento y disfrute de la ciudad.
Y estas pautas han de proporcionarnos un alto
nivel de cultura urbana que los barceloneses
hemos tenido tradicionalmente y que nos ha
distinguido por todas partes.

El Ayuntamiento de Barcelona se dispone a dar
a conocer los resultados de esta labor de
reflexión sobre la serie de aspectos de la vida
ciudadana que entre todos podemos mejorar o
por los que debemos velar para que no se
deteriore. En este trabajo se tratan aspectos de
nuestra vida colectiva como la vivienda, la vía
pública, el trabajo, la salud, la educación y la
cultura, la seguridad, la participación y el
asociacionismo, el gobierno de la ciudad, sus
relaciones territoriales y, finalmente, los propios
ciudadanos de Barcelona como ciudadanos del
mundo.

Pasqual Maragall
Alcalde de Barcelona

II. Para avanzar, cedamos paso

1. Las calles disponen de aceras y calzadas: las aceras son para los peatones, y la calzada, con zonas de paso para los peatones, es para los vehículos.
2. Las señales de circulación indican: a peatones y vehículos cuándo y en qué dirección pueden cruzar la calzada. El cumplimiento de las normas establecidas facilitará una circulación en la ciudad más fluida y segura.
3. El transporte público favorece la fluidez de la comunicación en la ciudad.
4. Los vehículos de dos ruedas tienen más posibilidades de circular sin dificultades.
5. Diversas zonas de la ciudad disponen de señalización especial en consideración al carácter de los servicios que en ellas radican: hospitales, escuelas.
6. Calles, plazas y parques son para el disfrute de todos los ciudadanos; favorecen el descanso, el ocio y los encuentros; es necesario cuidar de su limpieza como de la propia casa, evitando dejar en ellos restos de animales, de comidas, etc.
7. Los actos culturales, festivales o deportivos y las manifestaciones en la vía pública son propios de la vida en la ciudad.
8. Las obras en la vía pública son una molestia que cabe asumir para la mejora de los servicios de la ciudad.
9. En la vía pública cabe dedicar especial atención a las personas con disminuciones o en situaciones especiales.
10. La guardia urbana es el cuerpo municipal encargado de atender a los ciudadanos en cuestiones de circulación, orden y seguridad.

I. Viure a la ciutat, viure a Barcelona

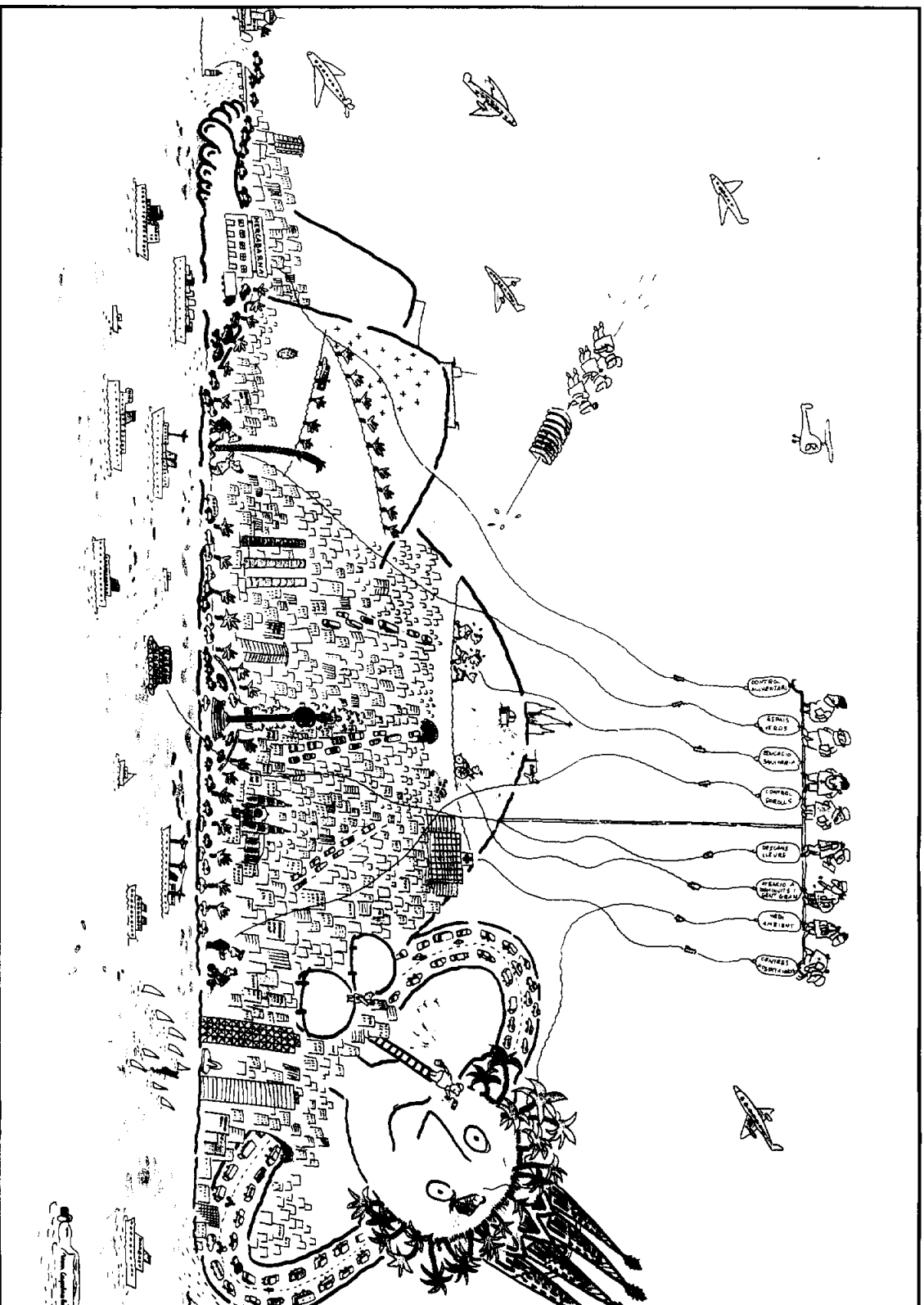
1. La polidesa en el tracte de persones i serveis és la primera norma de la convivència ciutadana.
2. Les administracions públiques, els propietaris i els llogaters, així com les companyies de serveis, han de mantenir les condicions d'habitabilitat segons els pertoquei.
3. El civisme estén els bons costums i les relacions familiars d'ajut als veïns.
4. La neteja i l'ús dels elements comuns de les cases han de tenir en cada cas normes clares entre els veïns, els llogaters i els propietaris.
5. És de bon veïnatge respectar l'ambient físic i evitar sorolls, olors i clarors que puguin molestar.
6. Totes les cases han de ser accessibles i acollidores per als disminuïts físics, els vells, els infants, els nouvinguts.
7. A les cases de la ciutat, hi ha sovint animals i plantes que, trets del seu medi natural, exigeixen una cura especial.
8. Diverses activitats casolanes poden generar molèsties al carrer: ús incorrecte de les deixalles, abocadors incontrolats de mobles vells, etc.
9. A Barcelona hi ha molts habitatges deteriorats que cal arreglar i façanes que cal restaurar.
10. A la ciutat, no totes les zones es destinen a habitatge; Barcelona guanya places i zones verdes per esdevenir una veritable casa de tots els ciutadans.

Maria Lluïsa Jover

IV. Barcelona, ciudad saludable

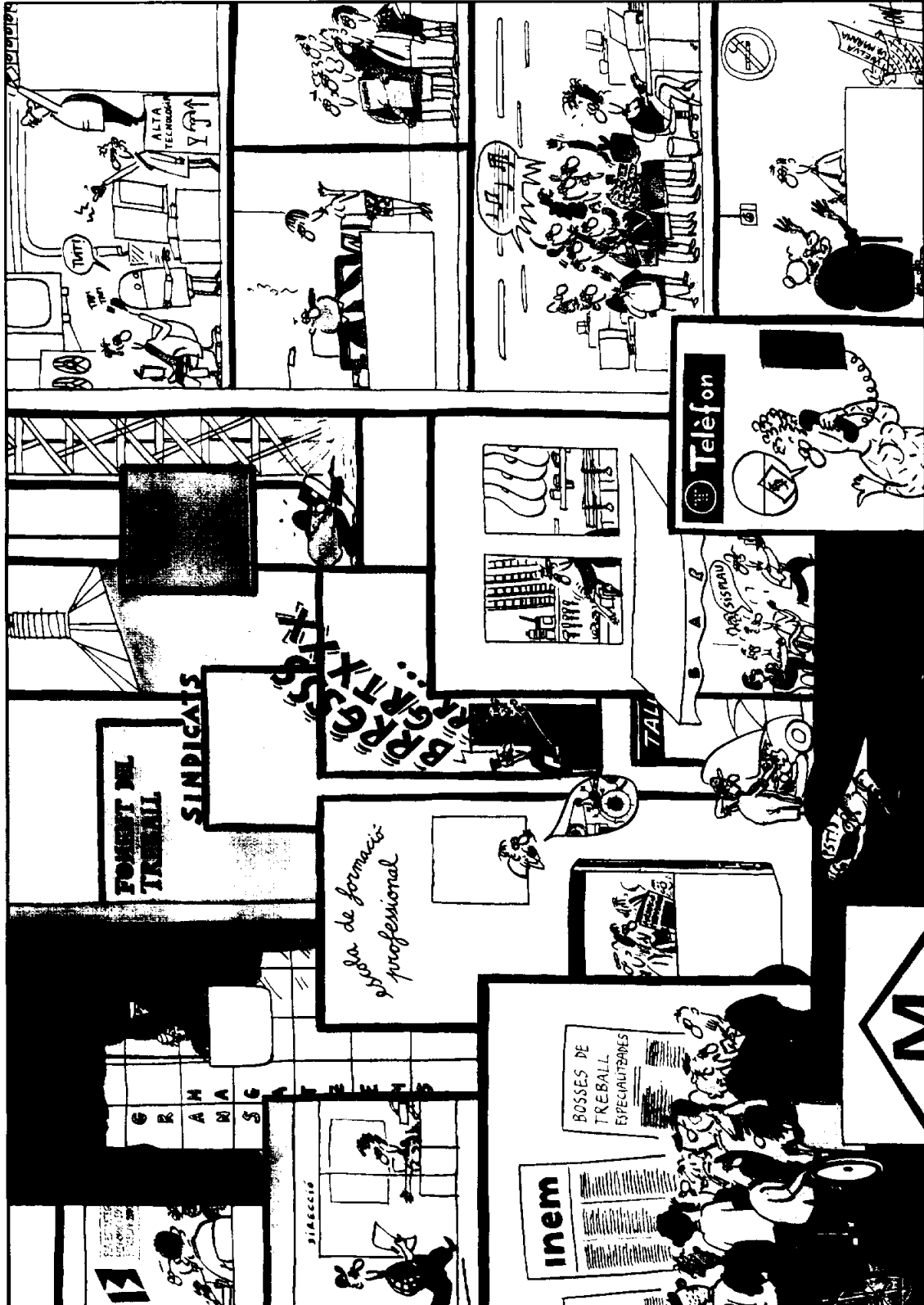
1. «La salud es una forma autónoma, solidaria y alegre de vivir»; los ciudadanos tienen derecho a la salud y es nuestro deber mantener saludable la ciudad.
2. La ciudad saludable goza de un medio ambiente sano, lo preserva y ayuda a sus ciudadanos a curarse en salud.
3. El conocimiento del propio cuerpo y de su funcionamiento es básico para conservar la salud: en este sentido la educación sanitaria es una pieza clave.
4. Un régimen de vida equilibrado en alimentación, ejercicio físico y descanso ayuda a mantener la salud.
5. La salud mental es un factor primordial del bienestar psíquico y físico.
6. La ciudad tiene medios para preservar la salud y curar enfermedades: control sanitario del medio ambiente, servicios médicos.
7. Las revisiones médicas periódicas ayudan a prevenir muchas enfermedades o a detectarlas desde un principio.
8. En el campo de la salud cabe tener especialmente presentes a todas aquellas personas que sufren enfermedades crónicas o disminuciones importantes, así como a niños y ancianos.

Roser Candevilla

III. Barcelona, ciutat de treball

1. A Barcelona l'oferta de treball ha estat sempre molt variada i s'hi han acollit moltes persones d'altres llocs que cercaven feina.
2. Iothom, sigui quina sigui la seva condició, té dret a un lloc de treball digne i adequat.
3. La planificació econòmica i social del futur a mitjà i llarg termini és útil per al desenvolupament de la ciutat.
4. Totes les persones han de poder ser capacitades per fer la seva feina, tant en el seu inici com en la continuació.
5. Les relacions personals en el treball s'han de guiar per l'honestetat, la correcció, el respecte, l'esperit d'equip, la solidaritat i l'amistat.
6. Les empreses de qualsevol tipus que s'instal·len a la ciutat, han de complir la normativa, tal com indiquen les ordenances industrials i comercials.
7. Els treballadors agrupats en sindicats, associacions i col·legis professionals vetllen, juntament amb l'administració competent, per la correcció de les condicions laborals i de vida dels treballadors en la ciutat.
8. Petites i grans empreses de tot tipus i sector s'agrupen en cambres, fòrums i associacions de diversos abast, que faciliten la seva relació amb els treballadors i amb la ciutat.
9. La bona aplicació de la tecnologia alleugereix de moltes feines mecàniques, millora les condicions de treball i hi permet una major satisfacció personal.
10. Certes formes de treball fora de la regulació vigent són perjudicials per als mateixos treballadors i per la societat en general.

Toni Batllori

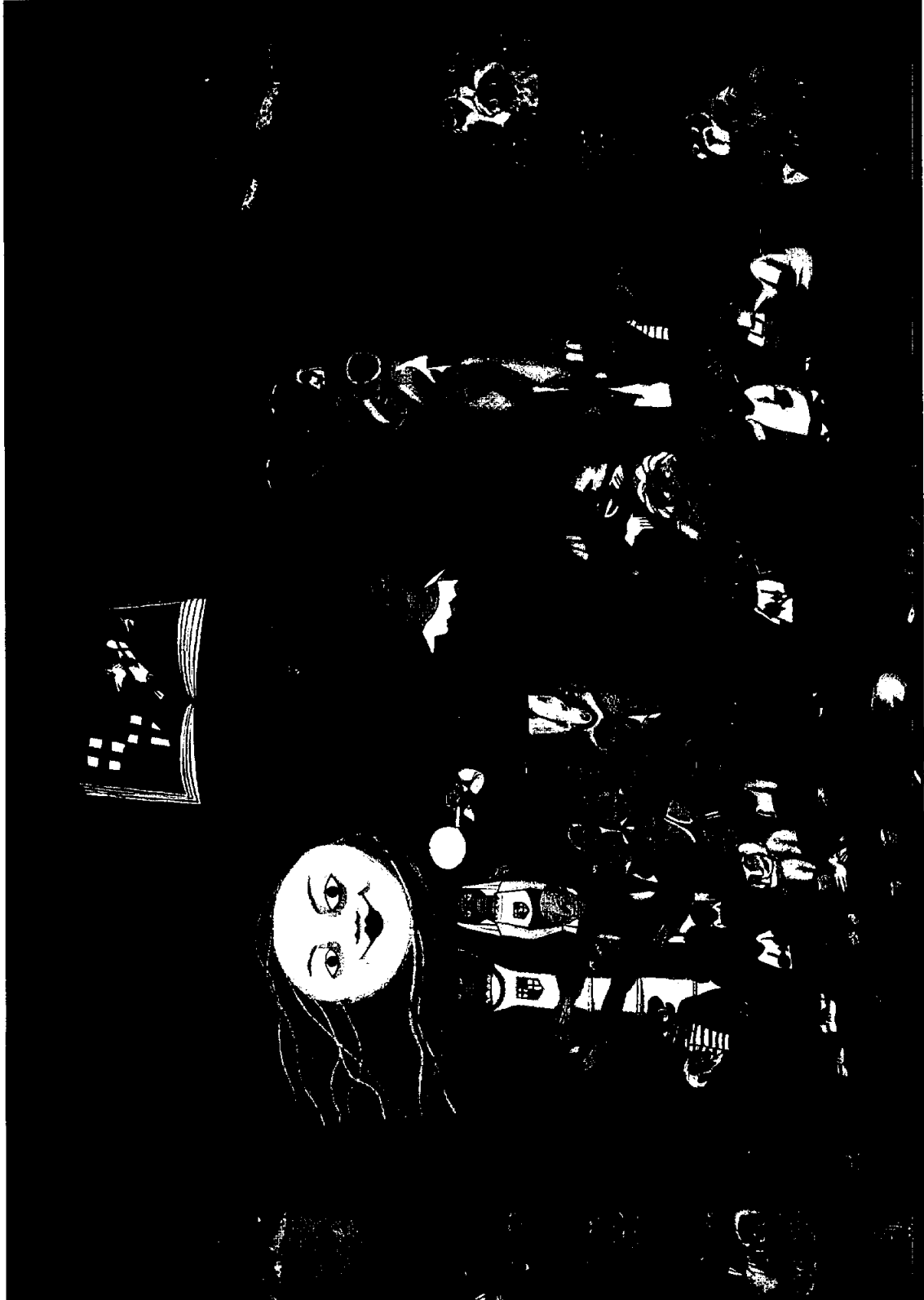
VI. Barcelona, ciudad solidaria

1. Hoy día, seguridad y solidaridad se hallan estrechamente relacionadas en ese ejercicio de ciudadanía denominado civismo.
2. Velar por la seguridad de uno mismo y de los propios bienes es contribuir a la seguridad ciudadana.
3. En especial hay que prevenir los delitos y accidentes en aquellos lugares donde se trabaja o reciben servicios.
4. En horas punta, muchas personas y vehículos transitan por la vía pública, y se producen determinadas situaciones de riesgo.
5. La seguridad en la ciudad es cosa de todos, no sólo de la administración.
6. Los cuerpos de seguridad procuran que se respete la ley, y se cumplan y ejerzan así los derechos y deberes de los ciudadanos.
7. En la sociedad hay personas que viven en situaciones de riesgo; hay que procurar que las superen.
8. Los delincuentes también son ciudadanos y tienen derecho a ser comprendidos, respetados y a rehacer su vida.

V. Barcelona, ciutat educadora, cultural i esportiva

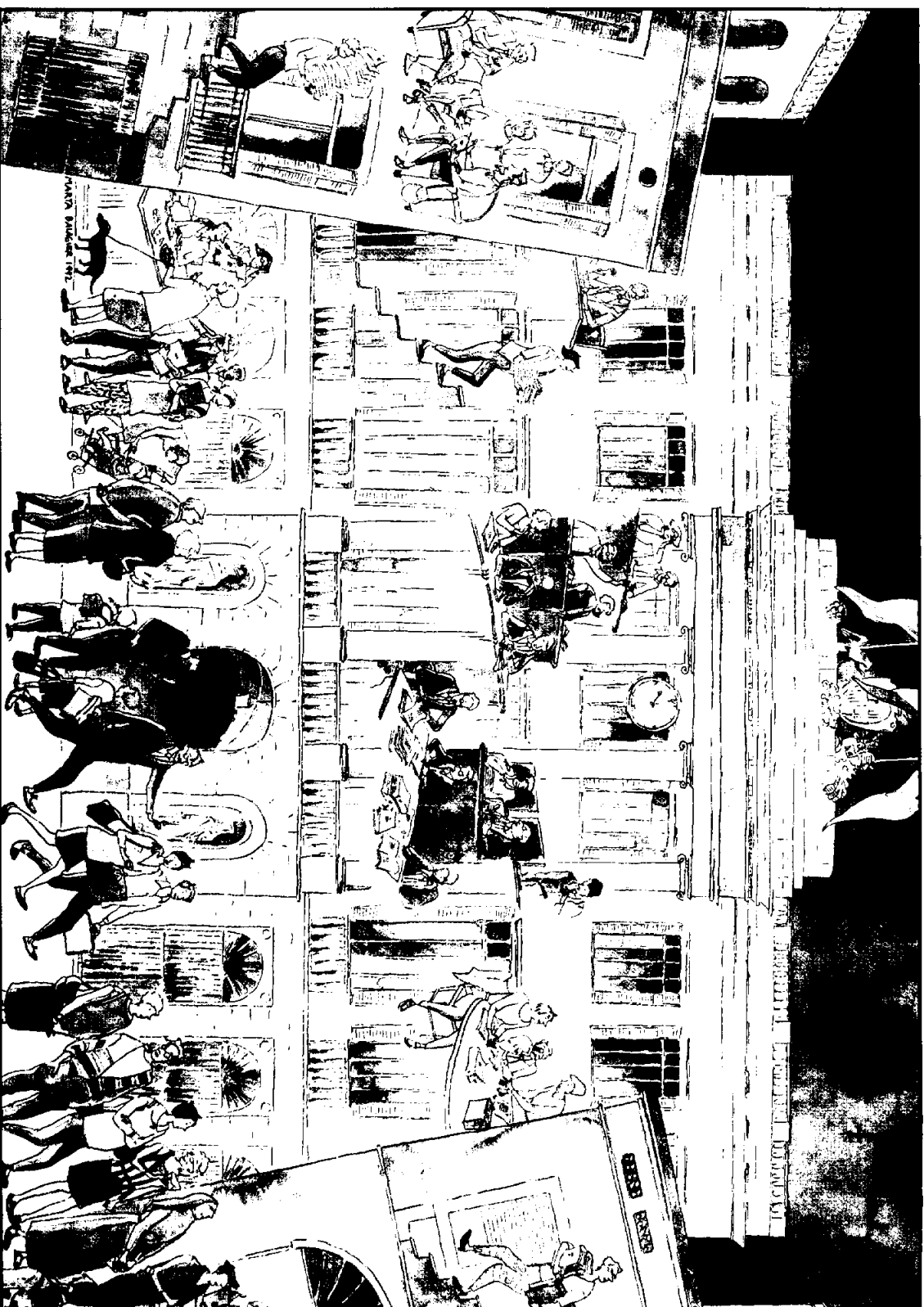
1. La vida cultural és una de les principals característiques de la ciutat.
2. Les ciutats han anat creant cultura al llarg dels segles; és un patrimoni, que cal preservar i augmentar.
3. La ciutat afavoreix l'accés democràtic a la cultura i a l'esport, en oferir tantes i diverses manifestacions culturals.
4. El gaudi de la cultura fa lliures les persones. La democratització de la cultura estén la cultura i la llibertat a tots els ciutadans. La llibertat i la democratització cultural són més grans com més fàcil és la comunicació entre persones i cultures diverses.
5. Les manifestacions culturals mereixen aquest nom quan les presideixen el civisme i la urbanitat.
6. La cultura significa esforç i ensenyament, ús i coneixement de totes les formes de comunicació i de creació personal i col·lectiva.
7. Els infants i els joves tenen dret a una educació que desenvolupi les seves capacitats.
8. L'assistència a l'escola és obligatòria per als infants des dels sis anys.
9. La participació de pares, mestres i alumnes en la gestió de cada escola i en la planificació del sistema educatiu és preceptiva.
10. Barcelona ha proposat i signat la Carta de Ciutats Educadores, amb el compromís de vetllar i coordinar tot tipus d'influència educativa que rebien els seus infants i joves.

Carme Solé

VIII. El gobierno de la ciudad

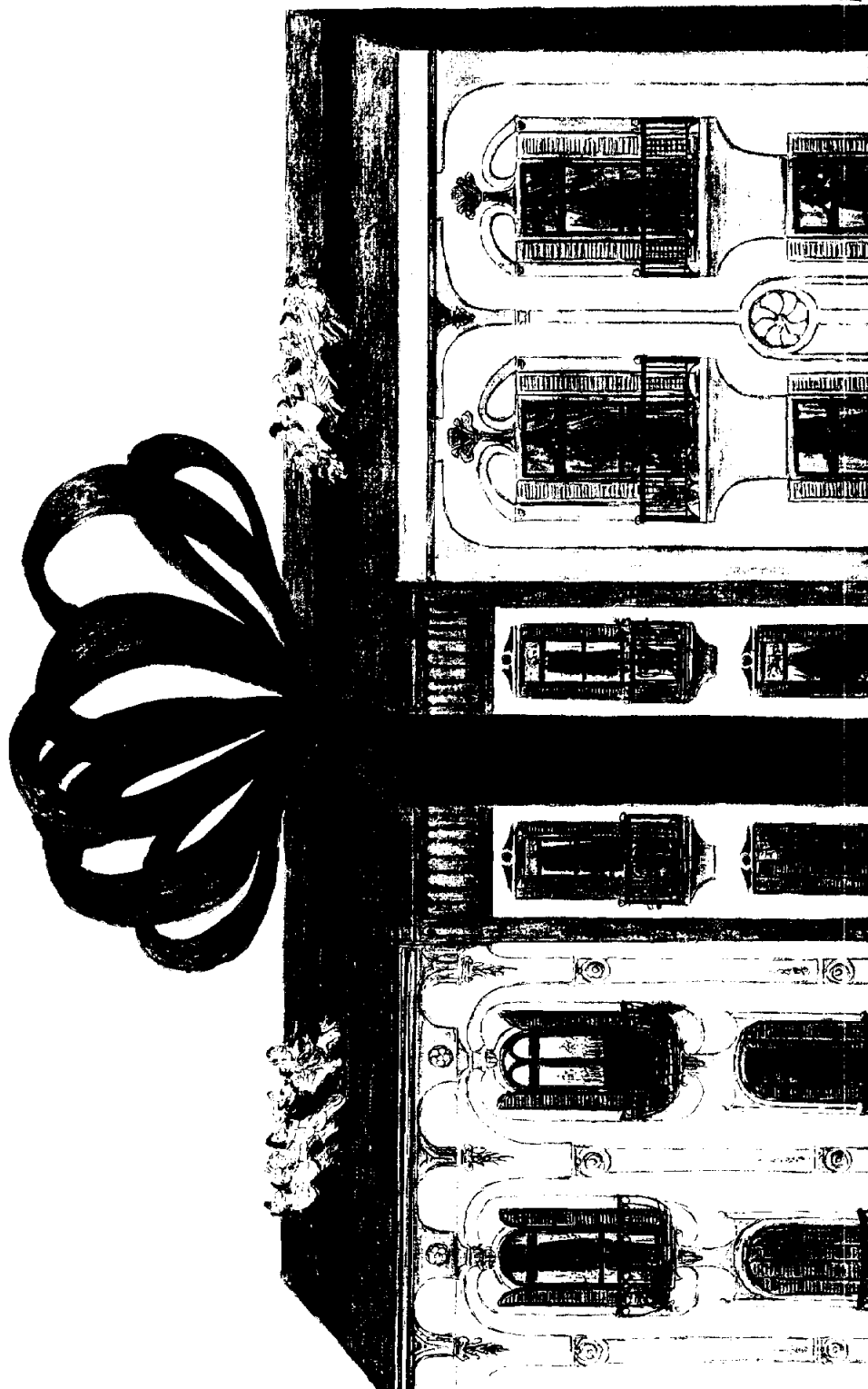
1. Barcelona ha integrado progresivamente villas y núcleos de población próximos, todos ellos con sus rasgos diferenciales y su vida propia.
2. Todos los ciudadanos de Barcelona comparten el mismo medio natural, social y cultural, una misma historia y un mismo gobierno.
3. La elección del gobierno de la ciudad es un derecho y un deber de los ciudadanos: el Ayuntamiento se constituye partiendo de los resultados obtenidos en las elecciones municipales.
4. La administración de Barcelona está descentralizada en diez distritos que se corresponden con diez núcleos o conjuntos de barrios de población.
5. La participación de los ciudadanos en los asuntos del gobierno de la ciudad es característica de la democracia.
6. La ciudad la hacen los ciudadanos: avanza con el esfuerzo de todos.
7. La administración de la ciudad, del patrimonio de los ciudadanos, es una labor a ejercer con total transparencia.
8. La buena marcha de la ciudad pasa también por la corrección de lo que no funciona.
9. En un sistema democrático es básica la elección de los representantes y gobernantes de los diversos niveles y estamentos; todo municipio debe colaborar en la realización de las elecciones generales y autonómicas.
10. El establecimiento de buenas relaciones entre las diversas administraciones públicas es muy positivo para el gobierno de las ciudades.

Marta Balaguer

VII. Entre tots fem Barcelona

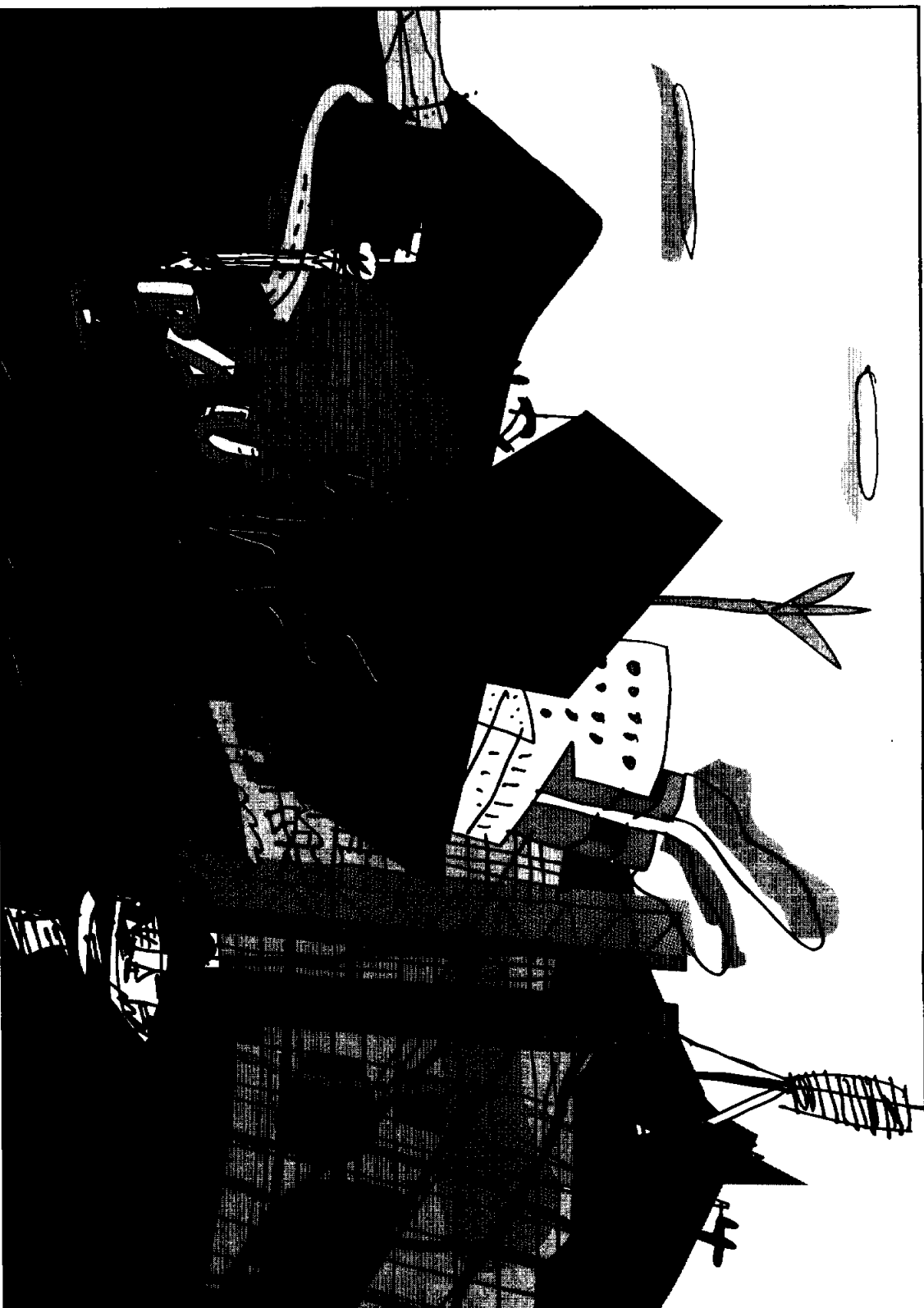
1. La convivència ciutadana es basa en la solidaritat entre les persones.
2. La solidaritat s'expressa d'una manera plena en les estructures col·lectives que adopten els ciutadans.
3. Associar-se és unir-se per participar entre tots a aconseguir millor un fi; a través de la participació es fa la ciutat.
4. La ciutat té més possibilitats de vida com més associacions de tots tipus té.
5. Les associacions de veïns vetllen globalment per l'evolució del seu barri; són les associacions més típicament ciutadanes.
6. Algunes associacions contribueixen a integrar i fer agradable la vida a la ciutat, a totes aquelles persones que vénen de fora, a passar-hi un temps o a viure-hi.
7. Altres associacions contribueixen a paliar les dificultats especials que tenen alguns ciutadans.
8. Les associacions han de tenir present el medi social i cultural on actuen i adequar-hi els objectius, sense oblidar la universalitat del món associatiu.
9. En molts casos les associacions es federen amb altres de la seva mateixa naturalesa; les federacions afavoreixen el diàleg entre ciutadans i amb la ciutat.

Fernando Krahn

X. Barcelona, ciudad de paz y libertad

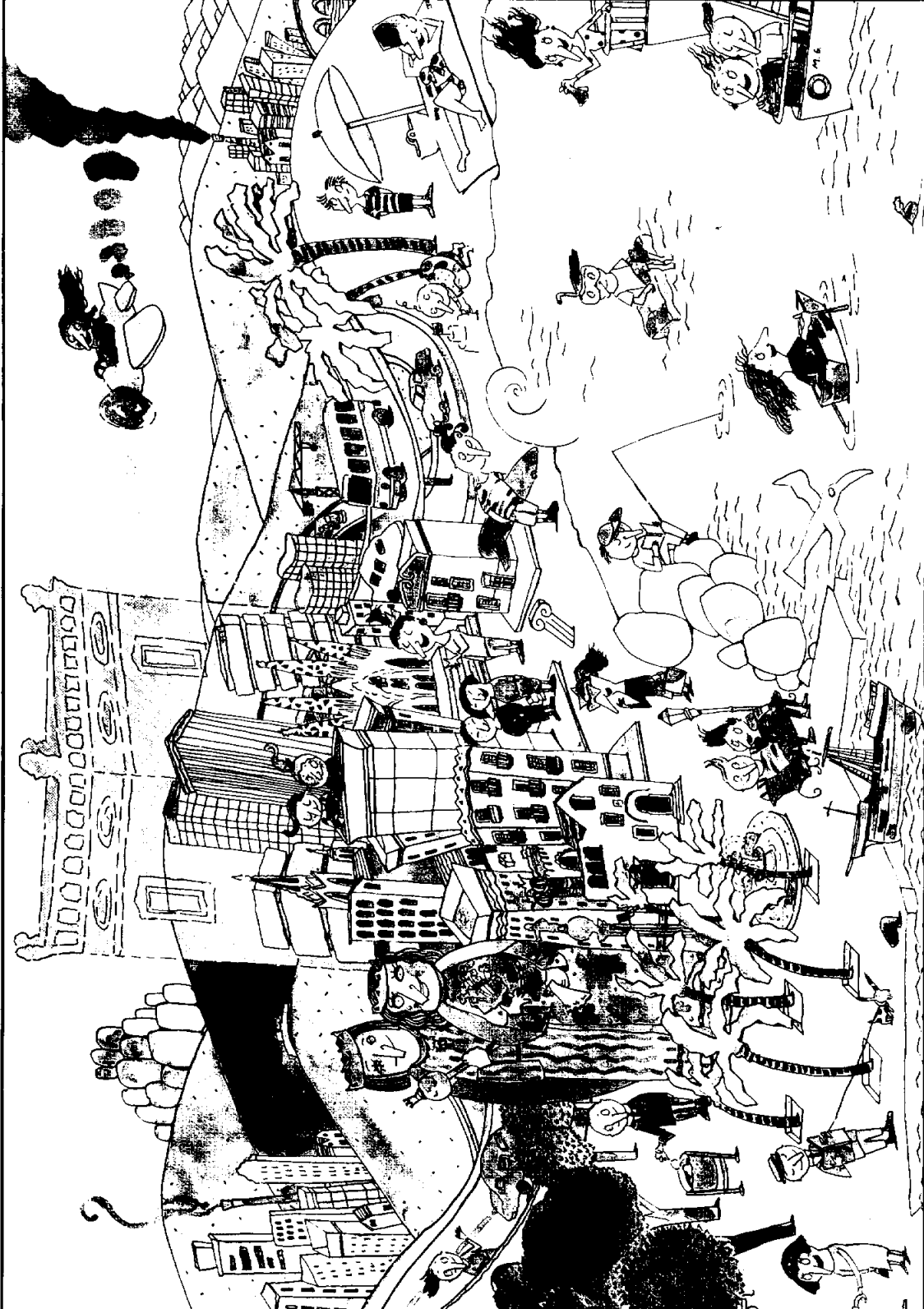
1. Barcelona es una ciudad abierta a la relación con otras ciudades del resto del mundo.
2. Barcelona está especialmente hermanada con diversas ciudades y es impulsora y miembro del movimiento de eurociudades.
3. En Barcelona hay personas de muy diversa procedencia; todos deben encontrarse en la ciudad como en su propia casa.
4. Los barceloneses son también ciudadanos del mundo.
5. Barcelona es mundialmente conocida; los Juegos Olímpicos la han dado a conocer en todos los países.
6. Barcelona debe seguir mejorando su modelo de ciudad trabajadora, culta, pacífica y libre. El civismo de sus ciudadanos lo hará posible.

Xavier Mariscal

IX. Barcelona, cap i casal de Catalunya

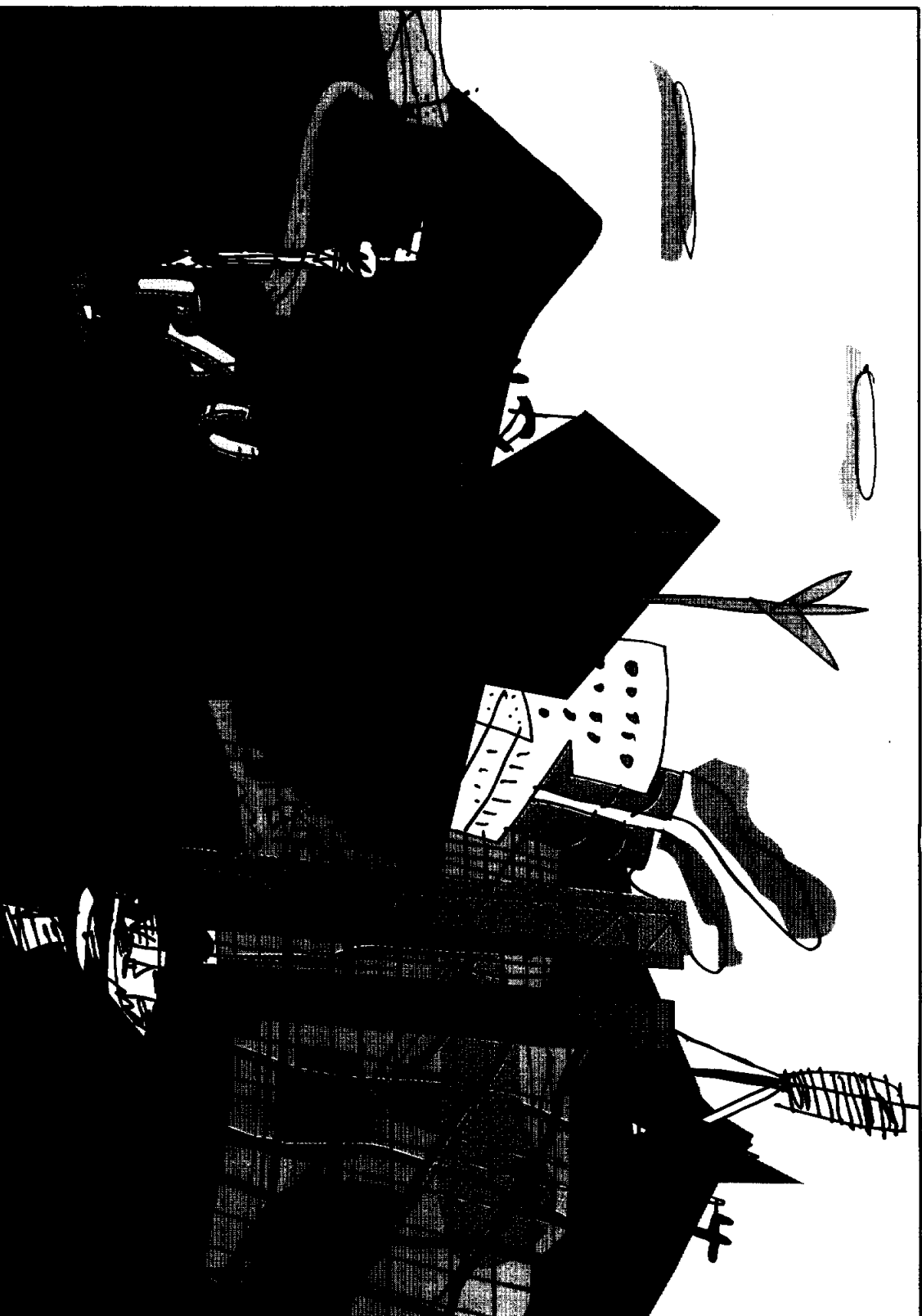
1. Barcelona és una ciutat variada i complexa; per viure-hi bé, cal conèixer-la a fons.
2. Barcelona ha de poder ser coneguda pels seus ciutadans, començant pels nens i les nenes de les escoles.
3. Barcelona ha d'establir la seva relació ecològica amb el seu marc natural i els recursos naturals que necessita: la plana, el mar, l'aire, la muntanya, l'aigua, l'energia; tots els ciutadans hi han de contribuir.
4. Els ciutadans de Barcelona intercanvien diàriament habitatge, treball, educació, actes culturals, amb els de diverses poblacions veïnes, amb les quals forma una veritable ciutat metropolitana que té característiques ben determinades.
5. Barcelona, per la seva història compartida, és el cap i casal de Catalunya, la seu del Parlament, de la Presidència de la Generalitat i del seu Consell Executiu: ha de ser una bona amfitriona i oferir els avantatges i el gaudi de la ciutat als altres ciutadans de Catalunya.
6. Barcelona, cap i casal de Catalunya, és també una altra capital d'Espanya, en diversos camps i en moltes ocasions.
7. Barcelona és una ciutat mediterrània que té el privilegi de viure de cara a un mar que ha estat centre de comunicació entre pobles molt diversos i en el qual té molta influència.
8. Barcelona, amb la preparació dels Jocs Olímpics de 1992, ha fet grans canvis urbanístics i ha rebut la influència i l'elogi de diverses escoles urbanístiques del món.

Montserrat Ginesta

X. Barcelona, ciutat de pau i de llibertat

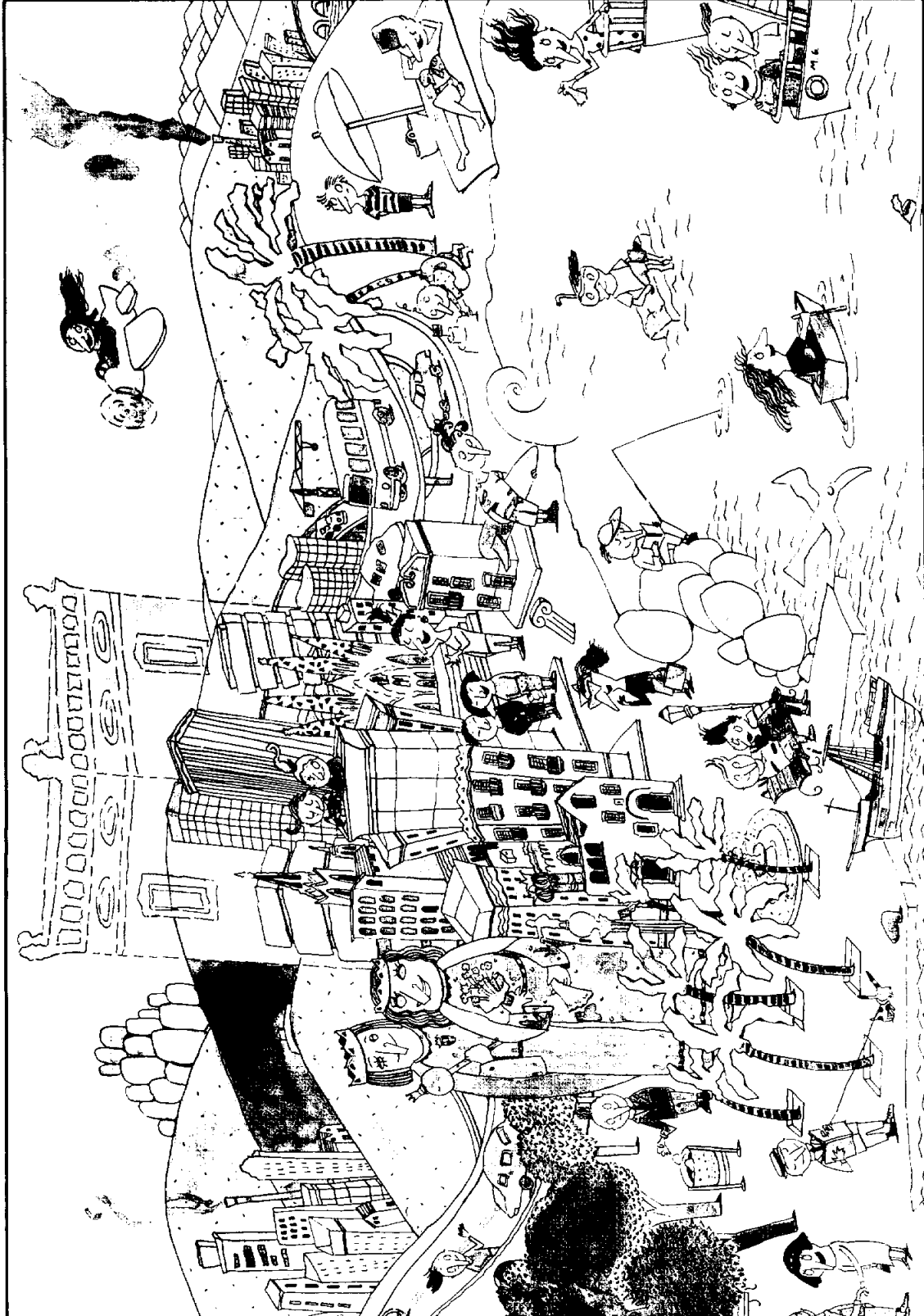
1. Barcelona és una ciutat oberta a la relació amb altres ciutats de tot el món.
2. Barcelona està específicament agermanada amb diverses ciutats i és impulsora i membre del moviment d'eurociutats.
3. A Barcelona hi ha persones de molt diversa procedència; cal que tots puguin trobar-se a la ciutat com a casa seva.
4. Els barcelonins són també ciutadans del món.
5. Barcelona és coneguda arreu; els Jocs Olímpics de 1992 han fet conèixer Barcelona per tots els països del món.
6. Barcelona ha de continuar millorant el seu model de ciutat treballadora, culta, pacífica i lliure. El civisme dels seus ciutadans ho farà possible.

Xavier Mariscal

IX. Barcelona, capital de Catalunya

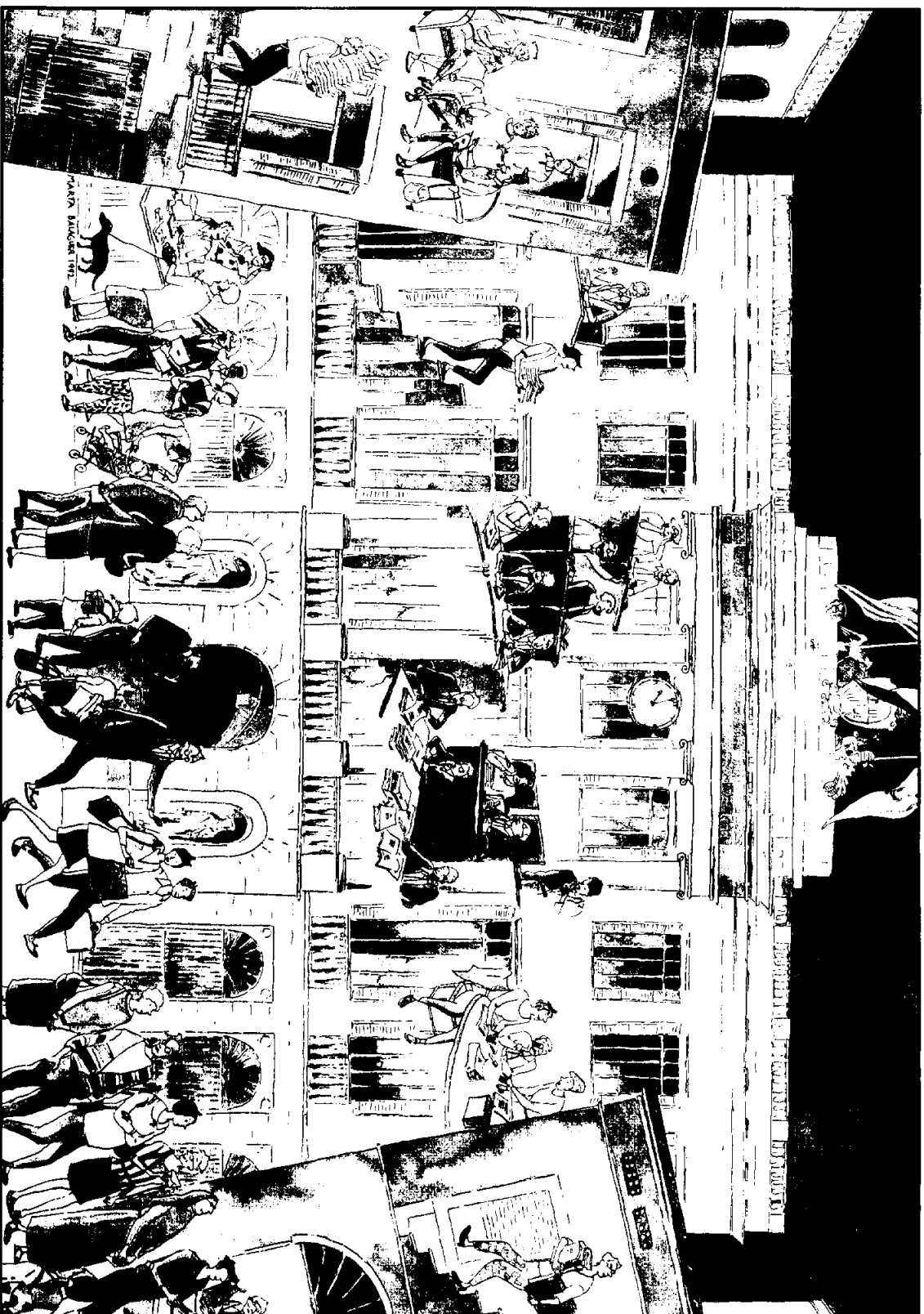
1. Barcelona es una ciudad variada y compleja; para vivir bien en ella, hay que conocerla a fondo.
2. Barcelona debe ser conocida por sus ciudadanos, especialmente por los niños y niñas de las escuelas.
3. Barcelona debe establecer su relación ecológica con su marco natural y los recursos naturales que necesita: el llano, el mar, el aire, la montaña, el agua, la energía; todos los ciudadanos deben contribuir.
4. Los ciudadanos de Barcelona intercambian diariamente vivienda, trabajo, educación, actos culturales, con los de poblaciones vecinas diversas, con las que forma una auténtica ciudad metropolitana de características bien determinadas.
5. Por su historia compartida, Barcelona es la capital de Catalunya, la sede del Parlament, de la Presidencia de la Generalitat y de su Consell Executiu; tiene que ser una buena anfitriona y ofrecer las ventajas y el goce de la ciudad a los demás ciudadanos de Catalunya.
6. Barcelona, capital de Catalunya, lo es también de España, en diversos campos y en muchas ocasiones.
7. Barcelona es una ciudad mediterránea que tiene el privilegio de vivir de cara a un mar que ha sido y es un centro de comunicación entre pueblos muy diversos y en el cual tiene mucha influencia.
8. Con la preparación de los Juegos Olímpicos de 1992, Barcelona ha sufrido grandes cambios urbanísticos, y ha recibido influencias y elogios de diversas escuelas urbanísticas del mundo.

Montserrat Ginesta

VIII. El govern de la ciutat

1. Barcelona s'ha anat fent amb la integració de diverses viles i nuclis de població propers, cada un d'ells amb els seus trets diferencials i la seva vida pròpia.
2. El conjunt de ciutadans de Barcelona comparteixen el mateix medi natural, social i cultural, una mateixa història i un mateix govern.
3. L'elecció del govern de la ciutat és un dret i un deure dels ciutadans; l'Ajuntament es forma partint dels resultats obtinguts a les eleccions municipals.
4. L'administració de Barcelona està descentralitzada en deu districtes que corresponen a deu nuclis o conjunts de barris de població.
5. La participació dels ciutadans en els diversos afers del govern de la ciutat és característica de la democràcia.
6. La ciutat la fan els ciutadans; avança amb l'esforç de tots.
7. L'administració de la ciutat, del patrimoni dels ciutadans, és una tasca que cal exercir amb tota transparència.
8. La bona marxa de la ciutat passa també per la correcció d'allò que no funciona bé.
9. En un sistema democràtic és bàsica l'elecció dels representants i dels governants dels diferents nivells i estaments; cada municipi ha de col·laborar en la realització de les eleccions generals i de les autonòmiques.
10. L'establiment de bones relacions entre els diversos tipus d'administració pública és molt positiu per al govern de les ciutats.

Marta Balaener

VII. Barcelona la hacemos todos

1. La convivencia ciudadana se basa en la solidaridad entre las personas.
2. La solidaridad se expresa plenamente en las estructuras colectivas que adoptan los ciudadanos.
3. Asociarse es unirse para conseguir un fin común; la ciudad se hace con la participación.
4. La ciudad tiene más posibilidades de vida en función del número de asociaciones diversas de que disponga.
5. Las asociaciones de vecinos velan globalmente por la evolución del barrio; constituyen las asociaciones más típicamente ciudadanas.
6. Algunas asociaciones contribuyen a integrar y hacer agradable la vida en la ciudad a todas aquellas personas que vienen de fuera a pasar unos días o para quedarse.
7. Otras asociaciones contribuyen a paliar las especiales dificultades de algunos ciudadanos.
8. Las asociaciones deben tener presente el medio social y cultural para el que actúan, adecuando a éste sus objetivos, sin olvidar la universalidad del mundo asociativo.
9. En muchos casos las asociaciones se federan con otras de la misma naturaleza: las federaciones favorecen el diálogo entre ciudadanos y con la ciudad.

Fernando K rahn

VI. Barcelona, ciutat solidària

1. La seguretat i la solidaritat apareixen avui dia estretament lligades en l'exercici de ciutadania que és el civisme.
2. Vellar per la seguretat d'un mateix i dels propis béns, és una manera de contribuir a la seguretat ciutadana.
3. Als llocs on es treballa o es reben serveis, s'han de prevenir els delictes i els accidents d'una manera especial.
4. La via pública, en les hores de més trànsit, és plena de persones i de vehicles i s'hi produeixen determinades situacions de risc.
5. La seguretat a la ciutat és cosa de tots, no únicament de l'administració.
6. Els cossos de seguretat procuren fer respectar la llei per tal que es puguin complir i exercir els drets i deures dels ciutadans.
7. En la societat hi ha persones que viuen en situació de risc; cal procurar que puguin sortir-se'n.
8. Els delinqüents són també ciutadans i tenen dret que se'ls comprengui, respecti i ajudi a refer la seva vida.

V. Barcelona, ciudad educadora, cultural y deportiva

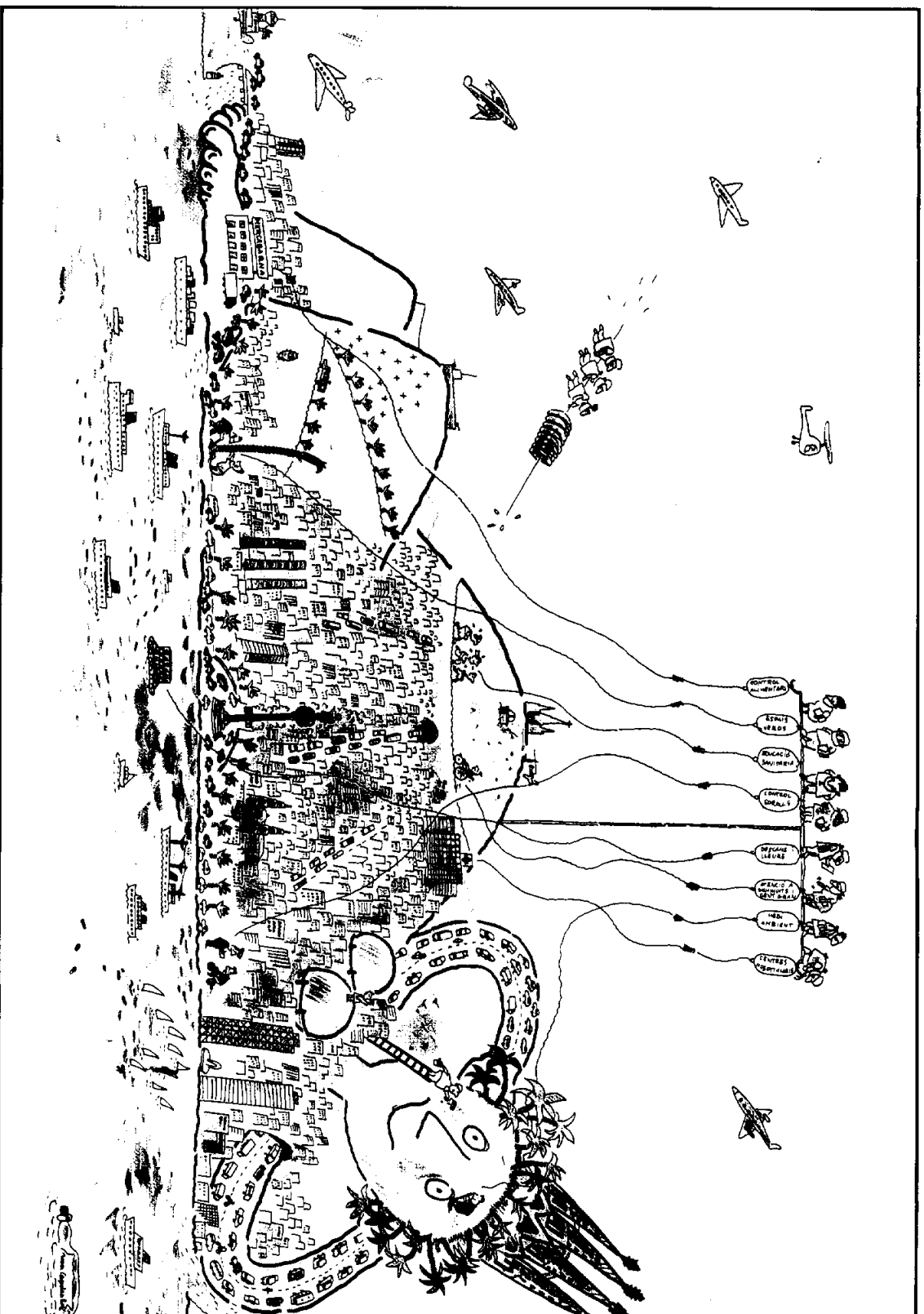
1. La vida cultural es una de las principales características de la ciudad.
2. Las ciudades han creado cultura a lo largo de los siglos. Se trata de un patrimonio que hay que preservar y respetar.
3. La ciudad favorece, con múltiples y diversas manifestaciones culturales, el acceso democrático a la cultura y al deporte.
4. El goce de la cultura hace libres a las personas. La democratización de la cultura extiende la cultura y la libertad a todos los ciudadanos. La libertad y la democratización son mayores cuanto más fácil resulta la comunicación entre personas y culturas diversas.
5. Las manifestaciones culturales merecen este nombre cuando están presididas por el civismo y la urbanidad.
6. La cultura significa esfuerzo y enseñanza, empleo y conocimiento de todas las formas de comunicación y de creación personal y colectiva.
7. Niños y jóvenes tienen derecho a una educación que desarrolle sus capacidades.
8. La asistencia a la escuela es obligatoria para los niños desde los seis años.
9. La participación de padres, maestros y alumnos en la gestión de las escuelas y en la planificación del sistema educativo es preceptiva.
10. Barcelona ha propuesto y firmado la Carta de Ciudades Educadoras, con el compromiso de velar y coordinar las influencias educativas que reciban niños y jóvenes.

Carme Solé

IV. Barcelona, ciutat saludable

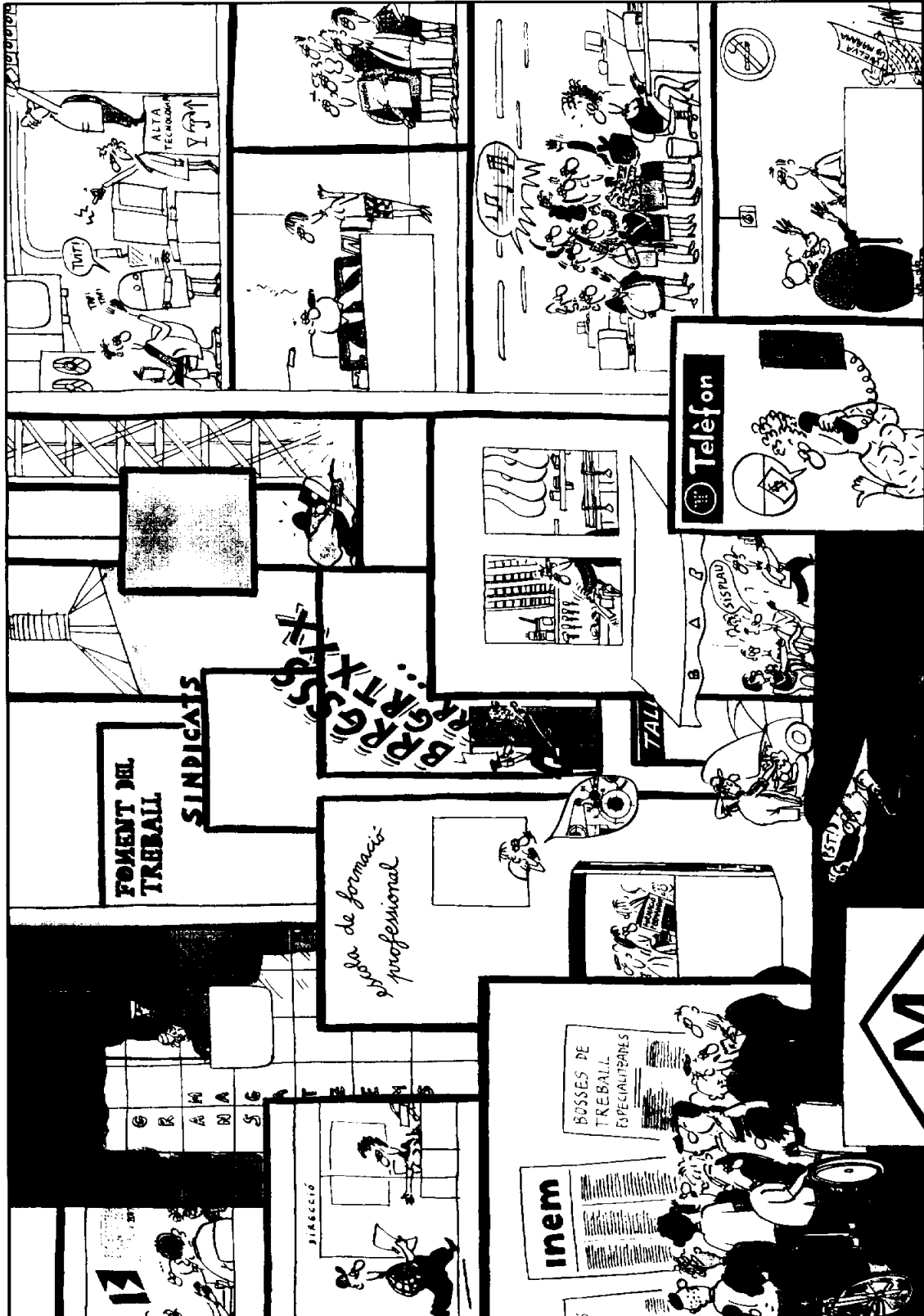
1. «La salut és una forma autònoma, solidària i joiosa de viure»; els ciutadans tenen dret a la salut i es deure de tots mantenir la ciutat saludable.
2. La ciutat saludable té un medi ambient sa, el preserva i ajuda els ciutadans a gaudir la seva salut.
3. El coneixement del propi cos i del seu funcionament és bàsic per mantenir la salut; l'educació sanitària n'és una peça clau.
4. Un règim de vida equilibrat en l'alimentació, l'exercici físic i el descans ajuda a mantenir la salut.
5. La salut mental és un factor primordial del benestar tant psíquic com físic.
6. La ciutat té mitjans per preservar la salut i per guanyar malalties: el control sanitari del medi ambient, els serveis mèdics.
7. Les revisions mèdiques periòdiques ajuden a prevenir moltes malalties o a detectar-les des del primer moment.
8. En el camp de la salut, cal tenir presents d'una manera especial totes aquelles persones que pateixen malalties cròniques o disminucions importants, així com els infants i la gent gran.

Roser Capdevila

III. Barcelona, ciudad de trabajo

1. En Barcelona la oferta de trabajo ha sido siempre muy variada. La ciudad ha acogido a muchos forasteros en busca de trabajo.
2. Todo el mundo, cualquiera que sea su condición, tiene derecho a un lugar de trabajo digno y adecuado.
3. La planificación económica y social del futuro a medio y largo plazo es útil para el desarrollo de la ciudad.
4. Todas las personas deben estar capacitadas para hacer su trabajo, desde el principio.
5. Las relaciones personales en el trabajo han de tomar como punto de referencia la honestidad, la corrección, el espíritu de equipo, la solidaridad y la amistad.
6. Toda empresa que se instala en la ciudad ha de cumplir la normativa correspondiente, como indican las ordenanzas industriales y comerciales.
7. Los trabajadores agrupados en sindicatos, asociaciones y colegios profesionales velan, con la administración competente, por las correctas condiciones laborales y de vida de los trabajadores de la ciudad.
8. Pequeñas y grandes empresas de todas clases y sectores se agrupan en cámaras, fomentos y asociaciones de diverso alcance, facilitando así su relación con los trabajadores y con la ciudad.
9. La buena aplicación de la tecnología aligera muchas labores mecánicas, mejora las condiciones de trabajo y permite una mayor satisfacción personal.
10. Algunas formas de trabajo ajenas a la regulación vigente son perjudiciales para los propios trabajadores y para la sociedad en general.

Toni Battlori

II. Per fer via, cedim el pas

1. Els carrers tenen voreres i calçades: les voreres són per als vianants i les calçades són per als vehicles; els vianants hi tenen marcades les zones de pas.
2. Els senyals de circulació indiquen a vianants i vehicles en quins moments poden travessar les calçades i en quina direcció; la circulació a la ciutat serà més fluida i segura com més ateses siguin les seves normes.
3. El transport públic afavoreix la fluïdesa de la comunicació a la ciutat.
4. Els vehicles de dues rodes tenen majors possibilitats de circular sense entrebancs.
5. Diverses zones de la ciutat tenen una senyalització especial en consideració al caràcter dels serveis que hi ha: els hospitals, les escoles.
6. Carrers, places i parcs són per al gaudi de tots els ciutadans, afavoreixen el descans, l'espat i els encontres; cal tenir cura de la seva netedat com de la pròpia casa, evitar que hi quedin restes d'animals, de menjar, etc.
7. Els actes culturals, festius o esportius i les manifestacions en la via pública són propis de la vida de la ciutat.
8. Les obres en la via pública són una molèstia que cal assumir per a la millora de serveis de tota la ciutat.
9. En la via pública cal tenir una atenció especial envers les persones amb disminucions o en situacions especials.
10. La guàrdia urbana és el cos municipal encarregat d'atendre els ciutadans en qüestions de circulació, d'ordre i de seguretat.

I. Vivir en la ciudad, vivir en Barcelona

1. El trato adecuado a personas y servicios es la primera norma de la convivencia ciudadana.
2. Administraciones públicas, propietarios y arrendatarios, así como compañías de servicios, han de mantener las condiciones de habitabilidad correspondientes.
3. El civismo extiende las buenas costumbres y las relaciones familiares de ayuda a la vecindad.
4. Deben establecerse normas claras entre vecinos, arrendatarios y propietarios para la limpieza y la utilización de los elementos comunes de las casas.
5. El buen vecino respeta el ambiente físico y evita ruidos, olores e impactos luminosos que puedan resultar molestos.
6. Las casas deben ser accesibles y acogedoras para minusválidos, ancianos, niños y forasteros.
7. En las casas de la ciudad viven, a menudo, animales y plantas que, fuera de su medio natural, necesitan cuidados especiales.
8. Diversas actividades caseras pueden ocasionar molestias en la calle: ruidos, uso incorrecto de los materiales de desecho, vertederos incontrolados de muebles viejos, etc.
9. En Barcelona hay que arreglar muchas viviendas deterioradas y hay que restaurar muchas fachadas.
10. En la ciudad, no todas las zonas se destinan a la vivienda; Barcelona gana plazas y zonas verdes para convertirse en una auténtica casa de todos.

Maria Lluïsa Jover

Estem a punt de finalitzar un dels períodes més intensos, pel que fa a la transformació i el millorament general de la ciutat, que Barcelona haurà viscut al llarg de la seva història.

Mai no s'havia fet tant en tan pocs anys. Barcelona havia conegut abans altres processos de transformació, els quals, tanmateix, o bé foren menys complexos o bé es produïren en períodes molt més llargs.

Aquesta vegada haurem aconseguit que en deu anys es converteixi en realitat un conjunt de projectes molt difícils de dur a terme si no haguéssim organitzat els Jocs Olímpics.

En efecte, ningú no dubta que és gràcies sobretot a l'esperit del 92 que els diversos canvis hauran estat possibles. I ningú no dubta, tampoc, que, més enllà de l'instant vibrant dels quinze dies dels Jocs i més enllà, igualment, dels equipaments estrictament esportius, aquestes anys i aquest esperit hauran possibilitat que esdevinguin reals grans obres per a tota la ciutat i per a cadascun dels seus districtes i barris.

Barcelona haurà viscut un període excepcional, tant o més important per a la seva història que els de les dues exposicions universals que va organitzar als anys 1888 i 1929, que serviren, de la mateixa manera, per emprendre notables transformacions urbanes.

Les institucions de govern de la ciutat, de Catalunya i d'Espanya, i fins i tot les europees, han treballat conjuntament per assegurar una bona execució del projecte de Barcelona '92.

Però més enllà d'una entesa institucional necessària, els ciutadans de Barcelona -tots vosaltres- heu estat els veritables protagonistes d'aquest moment excepcional durant el qual la ciutat ha guanyat equipaments de primer ordre, ha completat la seva xarxa viària principal i ha urbanitzat zones en procés de decadència de les quals han sorgit nous barris, nous parcs, nous o renovats equipaments culturals, noves àrees de centralitat, etc., que proporcionen un nou equilibri al conjunt urbà.

Així doncs, ara que s'acosta l'embranchida final en la preparació dels Jocs de Barcelona i que gradualment s'acaben moltes de les obres i dels projectes que han constituït aquest període d'excepcionalitat, cal tornar a pensar, ja, en la recuperació de la normalitat. És necessari plantejar-se el recobriment dels hàbits que han fet de Barcelona una gran ciutat que enorgulleix els seus habitants i alhora encisa els forans que la visiten.

La nostra ciutat és molt densa. La més densa d'Europa. La que té més habitants, empreses i cotxes per quilòmetre quadrat. Aquesta configuració específica té avantatges i desavantatges. Tot és força a prop, si bé vivim atapeïts. A l'Ajuntament li pertoca una gran feina de planificació de serveis i equipaments en ben poc espai. I tots plegats ens hauríem d'aplicar a potenciar els aspectes positius de la peculiar forma de convivència que la nostra ciutat proposa. d'una banda, i a evitar-hi al màxim els inconvenients, de l'altra.

El període excepcional que ara s'acaba ha produït tota mena de comportaments més aviat propis d'aquestes circumstàncies especials i ha permès una certa tolerància i un cert relaxament en el control, denúncia i sanció d'actituds que, tradicionalment, han estat considerades incíviques i insolidàries. Ara, però, és hora de tornar a la normalitat de què us parlava. Hem de mirar de corregir, entre tots, aquelles actituds que podrien acabar convertint en norma allò que només ha estat excepció.

Els barcelonins hem d'estar convençuts que ser ciutadans de Barcelona constitueix un orgull. Som ciutadans de la capital de Catalunya, d'una ciutat dues vegades mil·lenària. De Barcelona han sorgit i a Barcelona han viscut homes i dones, artistes, científics i pensadors de renom universal. Som, els barcelonins, hospitalaris, ordenats, generosos, treballadors, imaginatius i emprenedors. I hem aconseguit que ens admiring, aquí i fora d'aquí, pel que hem fet històricament i pel que hem estat capaços de fer ara en tan pocs anys.

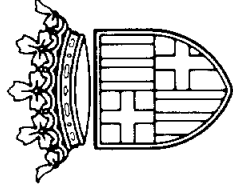
En altres moments de la seva història, els barcelonins s'han dotat d'instruments per ordenar millor la seva convivència. Ara, de nou, un grup de persones dedicades plenament a la ciutat, recollint el pensament i el sentiment expressats per molts ciutadans al llarg dels segles, ha estat treballant sobre aquelles qüestions per les quals tothom ha de vetllar perquè Barcelona continuï avançant en la seva pròpia interpretació de la qualitat de vida ciutadana.

Així com a casa nostra procurem establir un ordre i unes pautes de comportament que garanteixin la convivència familiar, de la mateixa manera cal que a la comunitat de veïns de l'escala, al carrer, al barri i en tota la ciutat se servin aquestes pautes de civisme i d'urbanitat que no són sinó referències per millor aprofitament i gaudi de la ciutat. I que aquestes pautes ens han de proporcionar un nivell de cultura urbana que els barcelonins hem tingut tradicionalment i que ens ha distingit arreu.

L'Ajuntament de Barcelona es disposa a fer conèixer els resultats d'aquest treball de reflexió sobre el seguit d'aspectes de la vida ciutadana que podem millorar entre tots o que hem de vetllar perquè no es malmetin. S'hi tracten aspectes de la nostra vida col·lectiva com ara l'habitatge, la via pública, el treball, la salut i l'educació i la cultura, la seguretat, la participació i l'associacionisme, el govern de la ciutat, les seves relacions territorials i, finalment, els ciutadans mateixos de Barcelona com a ciutadans del món.

Pasqual Maragall
Alcalde de Barcelona

Ciudadanos de Barcelona

Ajuntament de Barcelona